

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמה

אבק שדה

קבלת התורה מאדבה

ברסלב גלובל
השער לחסידות ברסלב

נפשי השקה בתורה

רב שיח מיוחד עם שלושה ממגידי השיעורים החשובים על השאלות וההתלבטויות שמלוות את בני הנעורים בחיי השיבה ועל הדרך לזכות ללימוד התורה באהבה

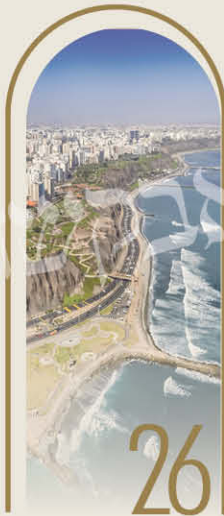
רבינו מתגלה בפרו

הר"ר דוד קורונא ויה"ר יוסף רפאל גונזלו מספרים על הדרך ליהדות ועל הלידה מחדש בצילו של הרועה הנאמן

ר' מאיר מספר...

המשך מרגש ומיוחד של השיחה עם הרה"ח ר' מאיר לווינזון על חייהם המאירים ועבודתם הקדושה של אנשי הנחל נובע

פורסם ע"י מערכת 'ברסלב גלובל' | info@breslevglobal.com

26

מקצה האה"ץ אנ"י

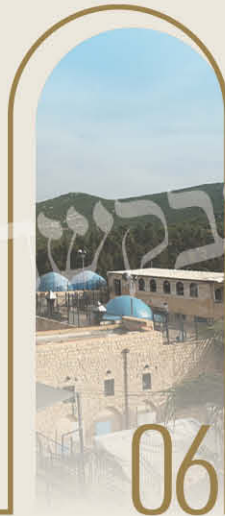
שני גרי צדק יקרים מחסידי ברסלב חושפים לראשונה סיפור מיוחד ומרתק בדרך אל הנחל נובע

16

הזשקה נפשית בתורה

פאנל מיוחד של שלושה מחשובי הרמ"ם בשיבות ברסלב על ענייני לימוד התורה לבני הנעורים

06

שבועות בציון הרשב"י

הרה"ח ר' אברהם שמעון בורשטיין בשיחה מיוחדת עם הרה"ח ר' מאיר לוינון שמספר על חסידים מדור אחר ♦ חלק שני

פורסם ע"י מערכת 'ברסלב גלובל' | info@breslevglobal.com

י"ל ע"י
מערכת אבקשה
טל': 02-539-6363
פקס: 077-318-0237

©
כל הזכויות שמורות.
העתקת קטעי מאמרים,
או תמונות, אך ורק
באישור בכתב מהמערכת.

הגליון מודפס ע"י מ.א. הפקות דפוס - כל סוגי ההדפסות במחירים זולים לקבלת הצעת מחיר משתלמת במיוחד פנו לטלפון 052-7631367

עיצוב גרפי ועריכה גרפית
E&BLUM

ארי שבחבורה 46

שטריקן איכער דעם חסיד הגאון רבי אברהם יצחק ווייסזאנדר זצ"ל הי"ד פון די אנגעזעענע אנ"ש אין פוילן

מדורים מלאי דעת מאירה:

- 44 במסילות הנערים
הינדל לדרך ארץ
- 32 מופת זה אני
'דימה מכיר את אבא' - סיפור מטלטל
- 52 ילדי שעשועים
שבועות באלכסנדריא - סיפור תורת ה' תמימה - מאמר פריחת הזמן - מאמר

- 04 דבור של הרבי
סודה של מנולת רות
- 36 רפואת הנפש
סודו של המדמוח המטעה
- 42 חיים של הצצה
מנכות חדרים להצלת בית הכנסת
- 43 נקודת המקום
בית כנסת ברסלב ברכסים

לתרומות ושותפות בבית אבקשה פנו עוד היום:
בארץ ישראל
02-6237686
בארצות הברית
845-650-9368

יהיו בעיניך כחדשים

וכך מלמד התלמיד את שומעי לוקחו תלמידי הדורות הבאים, שיצעדו גם הם בדרכי הרב הגדול בעצותיו ובכוחו, וכך יזכו גם להיכלל באותו שורש נעלם של תכלית ההתחדשות:

בְּכַח הַצְדִּיקִים הָאֵלוּ בְּכָל הַיּוֹם יְכוּלִין לְהִתְחַדֵּשׁ בְּכָל פְּעַם אֵלוּ הַנוֹפְלִים, כְּמוֹ שֶׁשָּׂכַיִח עִתָּה הַרְבֵּה בְּחֻשְׁךָ הַגְּלוּת הַזֶּה שֶׁהַתְּגַבְרָה הַסְטֵרָא אַחֲרָי וְהַבְּעַל דְּבַר מֵאֵד עַל כָּל הַרוּצָה לְהִתְחַיֵּל לְעֵסֶק בְּעִבּוּדַת ה' וּמְפִילִים אוֹתוֹ בְּכָל פְּעַם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁמְפִילִים אוֹתוֹ ח"ו, רַחֲמֵנָא לְצַלְךָ, וְצָרִיכִים לְחֻזֵק אוֹתָם וּלְהַחְיּוֹתָם בְּכָל פְּעַם בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם שֶׁלֹּא יִתְאַשּׁוּ עַצְמָן לְעוֹלָם וַיִּתְחַיְלוּ בְּכָל פְּעַם מִחֻדָּשׁ פְּנ"ל וְכָל זֶה הַכֹּחַ מִקְבְּלִין מִצְדִּיקִים הַנ"ל, כִּי כָּל מַה שֶׁהַחֹלֶה גָּדוֹל בְּיוֹתֵר צָרִיךְ רֹפֵא גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כִּי מִחֻמַּת עֵצֶם כִּחֵם וְהִשְׁגָּתָם שֶׁל אֵלוּ הַצְדִּיקִים הַנ"ל שֶׁהִתְחַיְלוּ בְּכָל פְּעַם מִחֻדָּשׁ וְהִשְׁיִגוּ בְּכָל פְּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר גְּדֻלַּת חֲסֵדֵי ה' אֵיךְ הוּא יִתְבַּרֵךְ חוֹשֵׁב מִחֻשְׁבוֹת בְּכָל עֵת לְבָל יְדַח מִמֶּנּוּ נְדַח וְכו', עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לְהַמְשִׁיךְ חַיִּית וְהִתְחַזְּקוֹת חֲדָשׁ לְכָל הַנוֹפְלִים לְחֻזְקָם וּלְעוֹרָרָם בְּכָל פְּעַם שֶׁלֹּא יִפְּלוּ מִשׁוֹם דְּבַר לְעוֹלָם, רַק יֵאָרִיכוּ אַפְּסֵם וְרוּחָם עַל הַכֹּל וַיֵּאֱמִינוּ בֵּה' וּבְכַח הַצְדִּיקִים אֱמֵתִיִּים, כִּי לֹא אַפְסוּ חֲסֵדֵי לְעוֹלָם וַיִּתְחַזְּקוּ וַיִּתְחַיְלוּ לְהִתְקַרֵּב לְהֵשִׁים יִתְבַּרֵךְ מִחֻדָּשׁ בְּכָל פְּעַם בְּכָל מַה שֶׁיִּכּוֹל וְכו'.

זהו החידוש העצום בו נתקלנו במהלך הכנת גליון זה. בתחילה ברב שיח שערכנו עם חשובי הרמ"ם שם התחדד החידוש המיוחד שבלמוד התורה בהיכלול של רבינו הקדוש, כאשר התורה ועבודת ה' בשאר העניינים הם מקשה מיוחדת של אש דקדושה המאירים ומחיים זה את זה בכל עת. לאחר מכן, כאשר פסענו אל היכלם של החסידים, מזווית עיניו של הרה"ח ר' מאיר לווינזון, יכולנו לדמיין לעצמנו את זקני החסידים עם 'אש של התחדשות' שמלהטת סביבם ומאירה את חיים, בחן והנועם ששמורים לחסידים של רבי כזה. כך גם שאר הכתבות המאמרים והציטוטים, מבטאים ומאירים את אותה נקודה שוב ושוב, כחדשים ממש. מכל אחד מהם עולה מהם אור של עצות חדשות, כפי היום העת והשעה, ואף שהם מושתתים על יסודי עולם והם סוללים בדרכים ישנות עדיין הם מתחדשים בכל עת כמי שלא דרכו בהם אם מעולם. ■

בכל שנה בפרוס עלינו יום קבלת התורה, אנחנו נפגשים שוב בנקודה מופלאה המיוחדת לחג הקדוש הזה. החידוש הגדול הוא שאנחנו קוראים ליום טוב' זמן מתן תורתנו' כלומר, בעת הזה אנו מקבלים את התורה, זאת בעוד שמעמד 'קבלת התורה' בהר סיני התרחש בכלל לפני כמעט ארבעת אלפים שנה.

לא צריך כלל להסביר מדוע אין כאן מן השאלה, אך בהתבוננות בנקודה עמוקה זו ניתן לקבל ולמצוא מבט חדש על התורה הקדושה ועל הסוד שהיא מגלה לכלל ישראל, ועל תרי"ג המצוות שכוללים בה ומלווים אותנו בכל מהלך חיינו.

'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים' מגלים לנו חז"ל, כי דברי התורה הקדושים אינם חוקים או משפטים מעין 'הנהגות ישירות לתיוקן העולם', היפים לשעתם ואינם קיימים עוד לשעה האחרת, אלא הם דברי אלוקים חיים שבהתדבקות בהם הרי האדם דבק בחי החיים עצמו. וכיוון שהבורא יתברך הוא אין סוף, הרי שגם ה'דעת' של התורה שהיא גילוי עצמותו יתברך, גם היא אין סופית ונעלמת בתכלית, ולא שייך בה לשון 'ישנות' וזקנה כלל, ח"ו. אך כדי לזכות שהתורה הקדושה תהיה אצלנו 'כדיטוגמא חדשה שאין האדם סופנה', מגלה לנו מוהרנ"ת שעלינו לחתורה ולחפש אחר הזקן הגדול שבכל רגע ורגע הוא עדיין ניק לגמרי ועדיין לא התחיל כלל לדעת מסוד גדולת בוראו יתברך. וכך מתאר התלמיד הגדול מרבו את הפלא העצום שראו עיניו במחזה ההתדשלות שכמותו לא נראה מעולם על פני תבל:

רְאִיתִי מִרְבְּנוּ ז"ל פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר שְׂאֵף-עַל-פִּי שֶׁבִּשְׁעָה הַקּוֹדֶמֶת הַתְּפָאָר עֲצָמוּ בְּגִדְלוֹת וְנוֹרְאוֹת וְגַלְתָּ תוֹרָה נִפְלְאָה אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמַע כְּזֹאת כְּדָרְכֵנוּ, וְאַחַר כֵּן בִּשְׁעָה שֶׁאַחֲרֶיהָ רְאִינוּ אוֹתוֹ שְׂרוּי בְּצַעַר גָּדוֹל וְכִמְהָ פְּעָמִים פִּרְשׁ צַעְרוֹ וְשִׁיחָתוֹ לְפָנֵינוּ מֵעַמְקַ הַלֵּב, שֶׁהוּא מְצַטַּעַר מֵאֵד אֵיךְ זֹכִינ׳ לְהִיּוֹת הַיּוֹדֵי, כְּמִי שֶׁלֹּא הֵרִיחַ מֵעוֹלָם רִיחַ עֲבוּדַת ה', וְמִי שֶׁלֹּא רָאָה זֹאת אֵי אֲפֶשֶׁר לְצַיֵּר לוֹ בְּכֶתֶב עֵינָיו זֶה, וּבְכָר מִבְּאֵר מְזֶה מַעֲט בְּשִׁבְחֵי הַנְּדָפְסִים, וּבְכָל פְּעַם הֵיךְ רָגִיל לומר שֶׁעֲכָשִׁי אֵינוּ יוֹדַע כָּלֵל, כָּלֵל כָּלֵל לֹא וְכו' אֶף-עַל-פִּי שֶׁבִּשְׁעָה הַקּוֹדֶמֶת גְּלַה מַה שֶׁגָּלָה וְהַתְּפָאָר שֶׁהִשְׁיִג מַה שֶׁהִשְׁיִג מַה שְׂאֵי אֲפֶשֶׁר לְגַלּוֹת, אֶף-עַל-פִּי-כֵן תִּכְף אַחַר כֵּן הֵיךְ אומר שְׂאֵינוּ יוֹדַע כָּלֵם.

סודתה של מגילת רות

הרה"ח
ר' שמעון
צבי שפירא
שרי"ט"א

בשיעור
הכנה מיוחד
לחג השבועות

המלול ועריכה:
ש. רוביטון

האזריות על הנאמר היה
על דעת העורך בלבד

חבוקה ודבוקה בך

הנה הולך ומתקרב "חג השבועות" חג שמעביר רטט בלבו של כל יהודי, החג שמסמל יותר מכל מועד אחר את תחילת התהוותנו והפיכתנו לעם, "העם הנבחר". 'שבועות' לפני למעלה משלושת אלפים שנה קיבלנו את התורה הקדושה, ומאז ועד היום היא 'מרכז חיינו', בה הוגים, את המצוות שנלמדים ממנה אנו מקיימים, ואת המסורת כיצד ללומדה - מדור לדור אנו מעבירים.

נתעכב בדברינו על מספר נקודות שיכולים אנו לקחת כצידה לדרך מהחג הקרוב. כידוע 'שבועות' קוראים אנו את "מגילת רות" מספר פעמים, גם בתיקון ליל שבועות וגם בתפילת שחרית קודם 'קריאת התורה', זאת למרות שלא מופיע שם אפילו פעם אחת אזכור בקשר לחג עצמו. הסיבה שבכל זאת קוראים 'רות' בשבועות ואף יותר מפעם אחת, בפשטות מכיון שבשבועות חל היארציט של דוד המלך שהוא מזרעו של רות, אך כשנצלול לעומק העניין נראה שהסיבה הרבה יותר חזקה, משום שמגילת רות לומדים שאי אפשר לקבל את התורה בקלות וצריך לעמול רבות עד שזוכים להיות חלק מהתורה בבחינת חבוקה ודבוקה בך, וכמו שרואים את הקשיים שהיו במגילה זו.

ונפרט מעט. הרי ידוע מה שכתוב במדרש על 'אלימלך', שהיה אדם גדול בתורה ובירא"ש, ובנוסף לכך היה עשיר, וכשהתחיל לפקוד רעב את ארץ ישראל, לא רצה אלימלך שכולם יפריעו אותו מהעבודת ה' שלו לצורכי פרנסה, ולכן גלה למואב. ואכן כל זמן שחי לא התחתנו בניו מחלון וכיליון עם נשים נכריות כי היה בשדות מואב, שזה רחוק מהעיר, וכך לא הכירו שם אף תושב מואבי, ורק משנפטר כעונש מהקב"ה על שברח מא"י והשאיר את אחיו לבדם, אז התחתנו בניו עם ערפה ורות.

לאחר מכן ביקשה נעמי מכלותיה לחזור, אך הם לא

הסכימו וליוו אותה, ובזכות אותו ליווי של ד' אמות שליוותה ערפה את נעמי למרות שלא באמת רצתה ללכת אותם, יצאו ממנה ד' ענקים שאחד מהם היה גוליית, ורות שבאמת רצתה להיות חלק מהעם היהודי זכתה שיצא ממנה דוד המלך שריווה להקב"ה בשירות ותשבחות, וכל היהדות בנויה על ספר 'תהלים' בפסוקי דזמרה שבתפילה, בתיקון חצות, ב'תיקון הכללי' וכו'.

המזתנה לקבלת התורה

מזה נלמד גם לעצמינו את ההבדל הגדול שרואים בין מי שרוצה באמת כמו רות לבין מי שעושה כל דבר בחוסר חשק כמו ערפה שגם קיבלה שכר, אך כמובן שאין להשוות בין השכר ששניהם קיבלו, שהרי 'לערפה' יצא צאצא כמו גליית, שיצא למחנה ישראל בזמן 'קריאת שמע' שחרית וערבית כדי להכריז בקול גדול, שבזמן שאתם קוראים ומכריזים להקב"ה "ה' הוא האלוקים" אני מכריז "טבע" כוחי ועוצם ידי'.

כפי שרבינו מסביר בתו' ד' תניינא שגוליית הוא "מצח הנחש" שמכריז שהעולם מתנהל רק בטבע, וזה לעומת זה עומד "דוד המלך" זרעו של רות וזועק: "אמונה" מצח הרצון, וכולם יודעים כיצד הסתיימה המלחמה ביניהם, כשדוד שהיה קטן גוף ניצח את גוליית הענקי, שעמד עם שריון ענקי וקסדה מנחושת, ואבן אחת קטנה שזרק דוד חדרה למוחו של גוליית והרגה אותו. וזה המסר של 'מגילת רות', להזכיר לנו מה כוחו של רצון אמיתי, ומה התוצאה הברוכה שצומחת מכך.

דבר נוסף שיש בחג השבועות, זה הציפיה לתורה, שעם ישראל ייחלו וציפו לקבלת התורה, וכפי שה'אור החיים' כותב, שזו הסיבה בגינה המתינו 'חמישים יום' מיציאת מצרים עד שזכו לקבל את התורה. והלא הקדוש ברוך הוא יכול היה לעשות להם 'קפיצת הדרך', כפי שעשה קפיצת הדרך אצל אליעזר עבד אברהם!?, אלא שמכאן לומדים שכדי לזכות לקבל את התורה

בפתח, היינו שמחים פי אלף מאותו אדם שזכה בפיס, ואם אדם לא מכיר בכך ולא זוכר מזה אזי הוא עתיד ליפול מהמלוכה, ולכן הספירה של כל השבוע של לפני "שבועות" זה ספירת ה"מלכות" כי זה עיקר העניין, לשמוח בתורה!! במלכות של היהודי!! ו"מלכות שבמלכות" היא הספירה האחרונה שחותרת את שאר הספירות, כי רק דרכה אפשר לזכות לקבל את ההסתכלות הנכונה על התורה.

למרות כל החולשות והירידות

וכמו שמוכר ב'ליקוטי הלכות' על המדרש, שנעמי אמרה לרות לפני ששבה עמה ממואב: תדעי שיש תרי"ג מצוות שכל אחד צריך לקיים, וכך היא פירטה אותם בפניה אחד לאחד, וכשאמרה לה על הד' מיתות ב"ד זה רק חיזוק אצלה את הרצון, כי נכון שיש מחיר לאי השמירה על היהדות אבל זה לעומת זה, הגדולה של מי שכן שומר על התורה היא כפולה ומכופלת, וזה הסוד של "חג השבועות" להזכיר לאדם כמה תורה והלכה הוא כן שומר למרות חולשותיו וירידותיו, כמה מצוות הוא כן מקיים למרות נפילותיו, ואם אדם הולך בדרך זו אזי הוא יזכה לשמחה אמיתית ולבחי' 'מלכות' כפום דרגא דיליה.

כן הדבר גם בענייניו של רבינו, אפשר לראות לפעמים, איך שאדם יכול לשאול את עצמו בשביל מה התקרבותי לרבינו, אם עדיין אינני מקיים עצות הכרחיות רבות שגילה לנו, אך ההסתכלות האמיתית צריכה להיות הפוכה, כיצד הייתי נראה לולי רבינו, ללא ה'התבודדות', ללא הידיעה מ'הצדיק', ומעצותיו האמיתיות והמועילות

וכפי שכתוב בגמרא, 'על מה אבדה הארץ', על שלא בירכו בתורה תחילה, ושואלים כולם, וכי על זה לבד שלא בירכו על זה הם נענשו? והתשובה פשוטה: 'הם לא בירכו על התורה, משום שהם לא החשיבו אותה!!!' הם לא העריכו את המתנה שהם מחזיקים ביד! הם לא שמחו בזה!, וידוע שהסיבה למה אין 'בחג השבועות' מצוות מיוחדות, כפי שיש בשאר מועדים, (ד' מינים, סוכה, ד' כוסות, מצה, מרור) כי כאן עצם השמחה היא בתורה עצמה!! "זה העיקר!!" זה המצווה, 'שמחת יהדותנו'.

ועל זה צריך להודות לה' יתברך בחג השבועות, להודות על העבר ולבקש על העתיד, להודות לו "אשר בחר בנו מכל העמים", ולהתפלל הלאה שזוכה שיהיה ערב דברי תורתו בפינו ובפיות עמו בית ישראל. ■

חייבים קודם 'המתנה והכנה', וכפי שכל חתן סופר ומונה את הימים קודם חתונתו, כך גם אנו סופרים כל יום וכל שבוע עד קבלת התורה, ועל עצם ספירה זו קראו לחג בשמו: "חג השבועות", על שם השבעה שבועות שקדמו להן שבהם ספרנו כל יום, וחיכינו בציפייה דרוכה, מתי כבר נזכה לקבל את התורה הקדושה.

לשכונח בתורה הקדושה

כמו כן צריך לזכור בכל יום את השמחה לה זכינו כשקיבלנו את התורה שהיא "חמדה גנוזה" של ה' יתברך, שרק אנחנו 'עם סגולה' זכינו לקבל, שלא ככל העמים שלא זכו, וכמו שכתוב במעשה י"ג בסיו"מ שהמלך מעביר את המלוכה למלך בחייו, כך צריכים אנו להרגיש בחג 'מתן תורתנו', שהתורה היא המלוכה, וחייבים לשים ליבנו לזכייה הגדולה שקיבלנו, שהרי המלאכים כבר אמרו לה' יתברך "תנה הודך על השמיים", שהרי אדם רגיל שחי ב'עולם הזה' (תרתי משמע) הוא מגושם, הוא כמו בהמה, ולפעמים כשהוא פוגם הוא אפילו גרוע מבהמה,

ועל כך קטרגו המלאכים: 'למה התורה מגיעה להם?!' התשובה לכך היא שאנחנו בניו של המלך!!! אנחנו חיים עם התורה ואזי איננו דומים כלל לשאר האנשים שמתהלכים על פני האדמה, "שלא שם חלקנו כהם וגורלנו כגויי הארצות", ועל כך השמחה הגדולה שיש לנו לשמוח בכל יום מחדש.

"בעלים לתרופה" כותב ר' נתן לבנו הרבה דיבורים נפלאים ביותר, אך הדיבור הזה חוזר על עצמו מספר פעמים בשינויי לשון, מוהרנ"ת פונה לבנו בשאלה: מדוע אתה שרוי במרירות?! משום שאינך מצוי בדרגא שבה אתה רוצה להיות? 'אבל', עונה לו אביו מוהרנ"ת, 'הרי אעפ"כ אתה זוכה בכל יום למה שאתה זוכה, למצוות רבות יקרות וחשובות שכאלה, כגון 'ציצית' 'תפילין' 'מקוה' ועוד רבים, ומוסיף ר' נתן וכותב: בכל אחד ואחד ממצוות אלו בפני בפני עצמו אפשר לנו לשמוח בלי סוף, כי הרי רוב העולם לא זכה בהם, ואותנו הקב"ה כן בחר 'אוצר מתנת חינו', שזוכה לדעת ולהכיר את התורה והמצוות, ולידע ולהאמין בו יתברך'.

זהו דבר שכל אחד מאיתנו צריך לזכור, שכשם שאדם שזוכה ביום בהיר בלוטו בפרס הגדול ביותר ללא שום הכנה מוקדמת, בוודאי שגם חודשים ארוכים לאחר מכן הוא עדיין יהיה בשמחה מהזכייה הגדולה שנפלה בחלקו, כל שכן וקל וחומר אם אנחנו היינו יודעים איזו מתנה מחכה לנו

הדיבור הזה חוזר על עצמו מספר פעמים בשינויי לשון, מוהרנ"ת פונה לבנו בשאלה: מדוע אתה שרוי במרירות?! משום שאינך מצוי בדרגא שבה אתה רוצה להיות?

חסידיים הראשונים

מה השיב רבי הירש
 לייב לשאלה מדוע
 הוא זועק כל כך
 להינצל מהיצר
 והרי הוא כבר זקן?
 כיצד הסביר החסיד
 מזורשה מנין לו הכוח
 לרקד? מי היו חסידי
 טבריה וירושלים
 שדבקו בסתר בתורת
 ברסלב? על הביקור
 הראשון של רבי
 אברהם שטרנהארץ
 בכותל המערבי, על
 חג השבועות באתרא
 • קדישא מירון, ועוד
 חלק שני של השיחה
 המיוחדת שהתקיימה
 אצל הרה"ח ר' מאיר
 לוינזון, יחד עם
 הרה"ח ר' אברהם
 שמעון בורשטיין •
 בינו שנות דור ודור

מ. לבני

התגובות החמות שהתקבלו מקוראי 'אבקשה' בעקבות השיחה עם הרה"ח ר' מאיר לוינזון

שיחי' בגיליון חג הפסח, עלה לביתו שוב הרה"ח ר' אברהם שמעון בורשטיין לשיחת נוספת ומשלימה עמו, כדי להעלות זיכרונות נוספים, מדיפי ניוחוד הוד קדומים ויראת ראשונים.

כמו הפרק הקודם, גם זה שלפנינו לא עבר ליטוש כמעט, פרט לעריכה לשונית. הותרנו את הדברים כמות שהם, בפשטותם ולבביותם.

השיחה נערכה בהתקרב ל"ג בעומר, לפיכך פתחה בנסיעותיהם של חסידים הראשונים לאתרא קדישא הדין, לא רק בהילולת רשב"י, אלא בכל עת מצוא, וגם בחג מתן תורתנו.

ר' אברהם שמעון: מה הביא אתכם לנסוע למירון, בשנים ההן כשהיתה אז שוממה מאין יושב?

ר' מאיר: הייתי אז בחור בן שבע עשרה, למדתי בישיבת 'תורת אמת' חב"ד אצל הגה"ח ר' משה וובר (היתה זו בזמנו הישיבה הכלל-חסידית של בני ירושלים ולמדו בה בחורים מחסידיות שונות, ואילו 'חברון' היתה הישיבה הליטאית). ביקשתי מרבי משה רשות לנסוע למירון, אמרתי לו שאני מרגיש שם התעלות בעבודת ה'. והוא נתן את הסכמתו. הייתי נוסע לשם ליום-כיפור קטן בערב ראש חודש וחוזר, ובמשך הזמן כבר נשארתי במירון עד אמצע החודש. כך במשך שנים זכיתי להיות שבועיים במירון ושבועיים בירושלים.

כשמלאו לי עשרים שנה, בה' בשבט (שאגב גם היה יום הולדתו של רבי הירש לייב ליפל, הוא נולד בה' בשבט תרס"ה ביום בו הסתלק למרומים הרה"ק השפת אמת' מגור ולכן נקרא בשמו השני על שמו), אמר לי רבי שמואל שפירא שאסע למירון ואומר שם ליקוטי תפילות. וכך עשיתי וכבר נשארתי שם תקופה. בדרך כלל הייתי ישן בחדרו של הרה"ח ר' מרדכי אלעזר רובינשטיין.

היינו יושבים בהיכל הציון ולומדים ספרי רבינו, היה שם רוגע וישוב הדעת נפלא. שם מצאתי את מקומי. שם זה 'הלב והמעייין'.

ר' אברהם שמעון: וכסף מנלן, איך הסתדרתם שם?

ר' מאיר: וכי מה צריך, הלא הרבי אומר שלחם ומלפפון זה מספיק. מי שמסתפק בכך יכול להסתדר תמיד עם המעט הזה.

ר' אברהם שמעון: אבל יש גם הוצאות נסיעה ושהייה וכו'.

ר' מאיר: ישנה מליצה ידועה על אותו אדם שרצה ללמד את בנו אומנות כדי שלא יהיה נצרך לבריות, ולימד אותו את מלאכת השנור - קיבוץ נדבות. אוספים קצת, וכך יש מה שצריך.

אה, רבי שמעון... [מצטט כמה לשונות של

כיסופים וגעגועים מהתפילה ל"ג בעומר] **ר' אברהם שמעון:** אני רואה שתפילת מוהרנ"ת אותה חיבר כדי להתפלל על ציון הרשב"י שגורה בפיכם, מאין זאת?

ר' מאיר: נהגתי תמיד מיד כשנכנסתי אצל הציון להתפלל את התפילה הזו ובה שפכתי שיח. האם אתה עוד מדפיס כל שנה את התפילה ל"ג בעומר ולחלקה לציבור?

ר' אברהם שמעון: זכיתי במשך ארבעים שנה להדפיס את התפילה באלפי עותקים ולהפיצה, בעיקר ב"ג בעומר במירון במשך כל היממה, וגם בהרבה בתי מדרש, ובפרט במקומות שהיו מתאספים בהם לערוך שמחת האלאקע או סעודת ל"ג בעומר, כדי לזכות את הרבים ב"ה. גם לחו"ל הייתי שולח חבילה של מצוה לחלק. וכן נהגתי בתפילת 'אבות על בנים' מהשל"ה הק' לער"ח סיון וכן יסדתי ב"ה את הנסיעה לקברו במיוחד ביום זה קרוב לארבעים שנה.

ר' מאיר: ומה היום?
ר' אברהם שמעון: לפני כמה שנים יצא פסק הלכה מהבד"ץ של העדה החרדית כי אסור להדפיס ולחלק שום קונטרסים וחוברות ולחלקם מכיוון שהם באים לידי ביזוי בגלל הדוחק הרב, עד שכל דבר הוא למרמס תחת רגלי הבאים שם.

הממונים על הגניזה הביאו לבי"ד תמונות מהמצב, ולכן לא רציתי לעבור על דברם חלילה, וב"ה שנשארו אצלי כמה חבילות של תפילות ומהן אני מחלק קמעא קמעא כמות של תפילות במקומות שאין שם דוחק והקונטרסים לא יפלו לארץ. ויכולני להעיד מה שבעיני ראיתי, שרבות ישראל זכו לשפוך שיחם בדמעות הרבה בתפילות קדושות אלו, כי תמיד חיפשו אנשים איזו תפילה מתאימה אצל הרשב"י, ומי שמתמצא יודע כי אין כמו התפילות של מוהרנ"ת בצחות לשונם ועושר דבריהם הכוללים בקשות הרבה ויש בהם כדי להחיות עם רב.

בר יוחאי אורייתא וסתרין דילי

ר' אברהם שמעון: נוהגים הייתם לנסוע גם לחג השבועות למירון?

ר' מאיר: שמונה פעמים זכיתי להיות שם בחג מתן תורתנו.

בחג השבועות תשכ"ז היתה הפעם הראשונה מאז תש"ח שהלכו לכותל, לאחר שבכ"ז באייר נפתחה הדרך לכותל המערבי. אני נישאתי בט"ו באב תשכ"ז. בערב ר"ח סיון נסעתי עם רבי שמואל שפירא למירון, לאחר מכן אמרתי לו שאני רוצה לחזור לירושלים כי נכספתי להתפלל בכותל המערבי, אך הוא אמר לי "בשבועות צריך להיות במירון".

ר' אברהם שמעון: בנו של רבי שמואל, הרה"ח ר' נחום דוב, אמר לי פעם בשם אביו

טעם ורמז נפלא על הנסיעה לשבועות למירון, ע"פ המובא בווהר הקדוש (פנחס דף רמא ע"ב) "אמר רבי אבא, אלמלא לא אתמסר אורייתא בטורא דסיני, אלא דאמר קודשא בריך הוא, הא בר יוחאי אורייתא וסתרין דילי, דיי לעלמא" - אם לא נמסרה התורה בהר סיני, אלא שהיה אומר הקדוש ברוך הוא, הרי בן יוחאי הוא התורה והסתרים שלי - היה די לעולם. למעשה רבי שמואל נהג לנסוע למירון בשלושת הזמנים בהם התקבצו אצל רבינו, ר"ה (כמובן, כשלא התאפשר להגיע לאומן), שבת חנוכה ושבועות.

בניו של רבי שמואל ביקשו ממני לא פעם שאלווה אותו בנסיעה למירון. באוטובוס אגד. הוא ישב מאחורי הנהג ובדרך הוא למד. תיק הטלית ותפילין שלו היה מלא בספרים, גמרא, ליקוטי הלכות, ליקוטי תפילות, שערי ציון, 'לב העברי'. תיק התפילין היה כבד מאוד...

אגב, היה חתן אחד שארוסתו רצתה שיבוא לביתם ב'זאת חנוכה', שאל החתן את רבי שמואל שפירא, והוא ענה לו "חס ושלום, סע לשבת חנוכה למירון ותישאר שם עד לאחר חנוכה", וכך עשה הבחור. לבסוף התבטל השידוך ובא החתן והתאונן בפני רבי שמואל על כך, ענהו רבי שמואל "עס איז נישט געווען דיינס" - זה לא היה שלך. היא היתה מדי מודרנית ולא התאימה עבורו.

ראוי לציין את ששמעתי, כי רבי אברהם שטרנהארץ התבטא שהוא מקיים "שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון ה'" "בראש השנה אני במירון, ואחר כך עולה לירושלים לסוכות, ב' אדר שוב נוסע למירון, ואחריו עולה לירושלים לפסח, ובל"ג בעומר לאחר הנסיעה למירון עולה לירושלים לחג השבועות". ואולי אמר זאת על פי המובא בווהר הק' "את פני האדון ה' - דא רשב"י", ולכן הוא כולל יחד את הנסיעה לרשב"י עם העליה לרגל לירושלים.

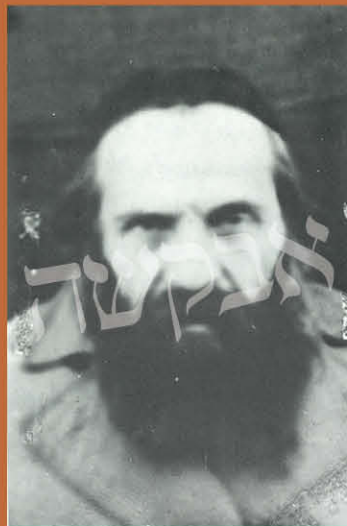
ר' מאיר: הרבה פעמים, בג' בסיון יום היארצייט של הרה"ק משפיטובקה היו אנ"ש נוסעים ממירון לטבריה להשתטח על קברו, אשר כידוע כיבד את רבינו הק' מאוד ועמד לצדו בזמן המחלוקת, וכמובן על קבר רבי נחמן מהורדנקה, אשר מצבה אחת יש על קברי שניהם.

בליל שבועות, היה רבי שמואל שפירא ער כל הלילה וכיון שהיה קשה לו לאמץ את עיניו בקריאת ה'תיקון ליל שבועות' ובפרט בלילה, לכן רקד הרבה ברוב הלילה. קודם עלות השחר היו הולכים למקוה שהוא דעת עליון משער הנו"ן כמבואר בליקוטי מוהר"ן תורה נו, והתכוונו בהתעוררות עצומה לתפילה.

רבי שמואל שפירא התפלל לפני העמוד

ראוי לציון את
ששמעת, כי רבי
אברהם שטננברג
התבטא שהוא מקים
"שלוש פעמים בשנה
יורא כל זכור את
פני האדון ה' בראש
השנה או במירון,
ואחר כך עולה
לירושלים לסוכות
בן אדר שוב ניסע
למירון, ואחריו עולה
לירושלים לפסח,
ובל"ג בעומר לאחד
הנסיעה למירון
עולה לירושלים להג
השבועות".

ר' מרדכי קני

ר' לייב לופאנט

ר' ישראל בער אודסר

הרה"ק רבי שלמה מזוויעהל

ר' משה ירוסלבסקי

התקרבות נפשות במירון

הרבה התקרבו במירון. באחד הימים כששהיתי שם, בא לציון ר' ש. ה. שיחי, כיום מיקירי אנ"ש, הוא היה בחור שעלה מהונגריה, משפחתו השתייכה לציונות הדתית, כאן בארץ נכנס ללמוד בכפר חב"ד, הוא חיפש והשתוקק וכשבא למירון לא ידע מה לומר במקום, ניגשתי אליו ואמרתי לו שיש 'תיקון הכללי'. אחר כך אמרתי לו: ראה, אין לי כל כך דיבורים לדבר אתך בעבודת ה', אבל יש כאן יהודי בשם רבי לייב שפירא, תיגש אליו, הוא יודע הרבה. ואמנם רבי לייב קירבו עד שנעשה כאחד הגדולים.

עם רבי לייב רבי שמואל צ'צ'יק הייתי מבלה הרבה במירון. וב"ה גם רבי שמואל שפירא האיר לי פנים והייתי קרוב אליו מאוד.

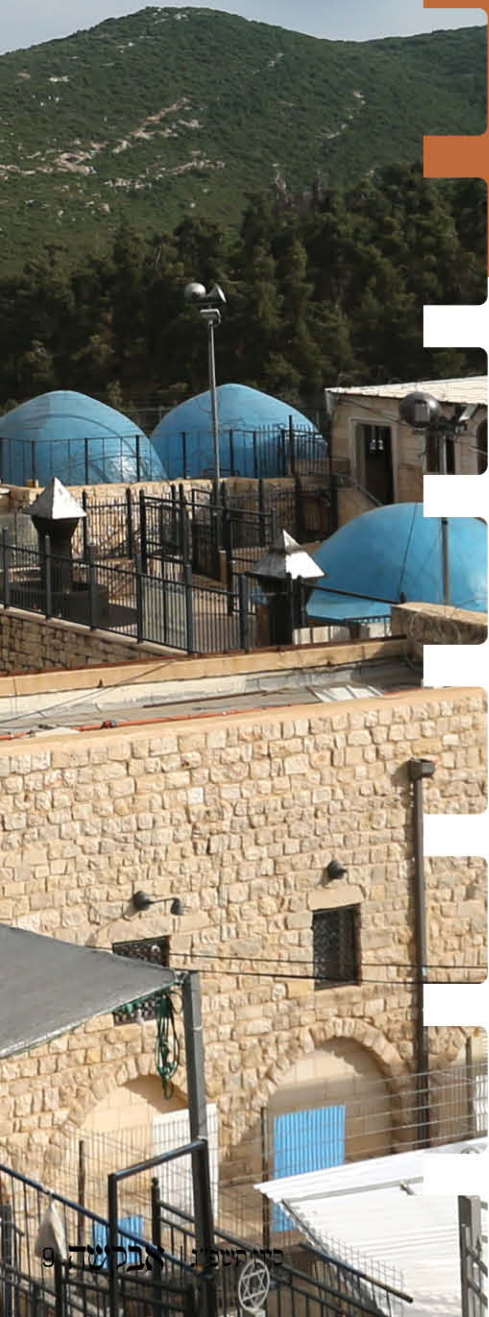
"השנה אהיה בארץ ישראל!"

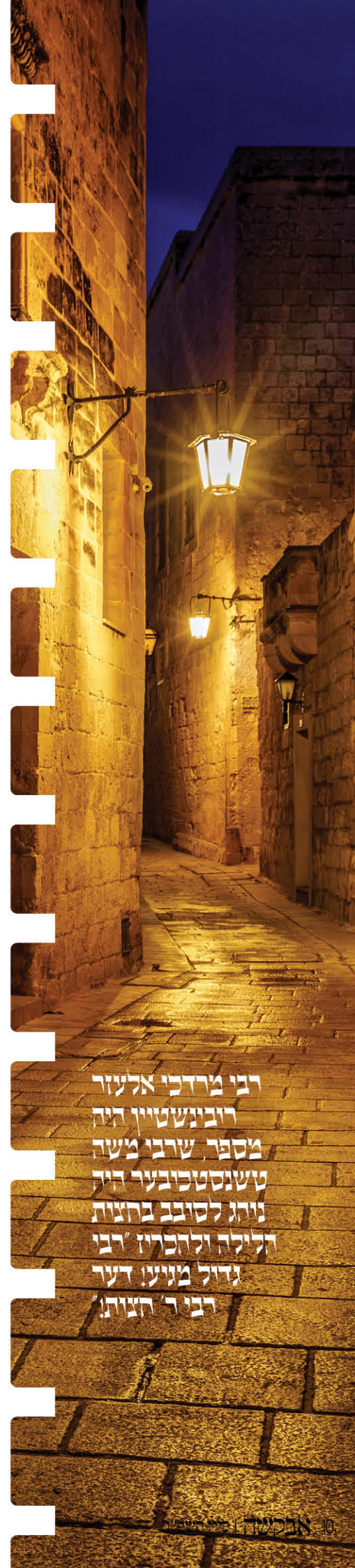
[מזכירים את ר' משה ירוסלבסקי שנלב"ע
בי"ט סיון תשי"ח]
ר' מאיר: רבי אליהו חיים רוזין סיפר, שאחרי

בשחרית, רבי שמואל צ'צ'יק מוסף, ורבי אברהם יעקב גולדריין אמר 'אקדמות', וכמה אנשים סבורים אתם שהיו? קצת יותר ממנין. ה'חכמים' שדרו בחדרים מעל הציון היו חוזרים לביתם בצפת, ואנ"ש היו נותנים להם מטבע ומקבלים את חדרם לשבועות. רבי שמואל, רבי אברהם יעקב וכו' כל אחד נתן ל'חכם' אחר וקיבל את חדרו. כך גם ירשו לבסוף את החדרים אחרי פטירת ה'חכמים'.

ר' אברהם שמעון: גם אני זכיתי לטעום פעם אחת בהיותי חתן, שבועות במירון בשנת תשל"ז, ואז כבר השתתפו כחמישים איש. זכורני שהבאתי אתי עבור החג חתיכת עוף ובישלתיו אותו בכלי עם הרבה מים, זה היה כל סעודת יו"ט, עבורי ועבור עוד חתן שהתארח בחדרי, והרגשנו בזה טעם גן עדן. מה זכור לכם מרבי שמואל הורוויץ שבועות במירון?

ר' מאיר: רבי שמואל? הוא לא וויתר על דוד המלך! היה הולך להר ציון אל קברו מדי שנה בשנה ואומר שם את תיקון ליל שבועות. שם היו אנ"ש עולים אל הגג כדי לראות ממנו את מקום המקדש, עד ששוב נפתחה הדרך לכותל.

רבי מרדכי אלעזר
רובינשטיין היה
מספר שרבי משה
טשנסטכובער היה
נוהג לסובב בחצות
הלילה ולהכריז "רבי
גדול מגיע! דער
רבי ר' הצות!"

שרבי משה נאסר על ידי הקומוניסטים באומן בר"ה תרח"צ, הוא שוחרר בנס ב'שבת שובה' ומיד הלך להתפלל בציון רבינו, וכשחזר משם אמר בבטחה לאנ"ש "השנה אהיה בארץ ישראל!" והוסיף "מעולם לא ביקשתי אצל הרבי על ארץ ישראל (הוא סבר שלדאוג לסעודות בקיבוץ באומן זה יותר חשוב), היום התפללתי על כך, און וואס איך בעהט, העלפט מיר גאט" - מה שאני מבקש בציון, עוזר לי ה' יתברך.

ובאמת כעבור זמן קצר הוא הצליח לצאת מרוסיה ולעלות לארץ ישראל עם אשתו וילדיה! (סיפור הצלתו הנסית של ר' משה מרוסיה הקומוניסטית, הלא הוא מובא בהרחבה בספר 'שלהבת בכפור')

ואיך רבי משה טשנסטכובער יצא משם ועלה ארצה? הוא התיישב וכתב מכתב ללשכתו של סטאלין, שאביו השאיר לו צוואה שיתפרנס מקיבוץ נדבות... וכאן ברוסיה הרי זה 'בל יראה ובל ימצא', לכן מבקש הוא לצאת מן המדינה...

ר' אברהם שמעון: והוא הצליח לקבל אישור יציאה!

ר' מאיר: רבי משה טשנסטכובער נהוג היה לשבת הרבה בכותל המערבי, היו לו תמיד ספרי רבינו אתו, היתה לו דרך מקורית לקרב יהודים לדרכו של רבינו, הוא היה ניגש אל מישהו ואומר לו: במטותא ממך, אני צריך לצאת רגע ל'אשר יצר', שמור לי על הספר. כך הוא זיכה יהודים לאין מספר לעיין בספרי רבינו. הוא האמין שאם יהודי יציץ בספר, בוודאי זה ישפיע עליו לטובה.

ר' אברהם שמעון: הכרתם אותו?

ר' מאיר: את רבי משה לא הכרתי, הוא נפטר בתש"ז, אבל שמעתי זאת מרבי מרדכי אלעזר רובינשטיין שהכירו. רבי יצחק דוד גוטפרב, מיקירי ירושלים, היה מעריץ נלהב של רבי משה טשנסטכובער.

ר' אברהם שמעון: על רבי יצחק דוד שמעתי שהיה נהוג להתלוות הרבה לרבי יונה לבל וגם קבל ממנו את העיין המיוחד שהיה לו בטבילת מקווה אפילו כמה פעמים ביום כידוע. הוא סיפר לי שהייתה קבוצה שלמה של אברכים, שרבי יונה השפיע עליהם בעבודת ה'. נהגו לכנות אותם "די יונה'לאך".

ר' מאיר: רבי יצחק דוד - שמעתי מבנו הר"ר בן ציון שיח" - החזיק מאוד גם מרבי מרדכי קעז, גם אתו הוא בילה הרבה בעבודת ה', בציון שמעון הצדיק.

הבן של רבי משה, ר' אהרן גלידמן, עסק הרבה ב'הפצה'.

ר' אברהם שמעון: הוא יסד אגודה דחסידי ברסלב להדפסת ספרי רבינו והוציא לאור בעצמו לא מעט ספרים, 'אחרית הימים' - כמה חלקים, וכן 'סיפורים חדשים' שם הביא כל מיני עובדות ומעשיות מרבינו ותלמידיו. יש גם 'שמות הצדיקים' שהעתיקו בכתב ידו כאותיות דפוס כדי שיוכלו לקרוא בנקל,

וממנו הדפיסו מהדורה מיוחדת. (ר' אהרן נזכר בארוכה בסוף ספר כוכבי אור מהדורת תשכ"א)

ר' מאיר: רבי שמואל שפירא מאוד החשיב את רבי משה טשנסטכובער, כי היה דייקן בהעברת 'שיחות'. הוא נהג לדבר ממנו הרבה.

"רבי גדול מגיע! רבי הצות!"

רבי מרדכי אלעזר רובינשטיין היה מספר, שרבי משה טשנסטכובער היה נהוג לסובב בחצות הלילה ולהכריז "רבי גדול מגיע! דער רבי ר' הצות!"

לרבי שמואל שפירא היה 'דיבור' ידוע, "הפסח אינו נאכל אלא בלילה" - פסח בגימטריא שמו של רבינו הקדוש, אינו נאכל אלא בלילה - על ידי קיום עצת 'הניעור בלילה', ואינו נאכל אלא עד חצות - על ידי קימת חצות, ואינו נאכל אלא למנויין - רק לאנשים הספורים, מתי מעט, שמוכנים למרות הכל להידבק בצדיק"

רבי חיים זילברמן סיפר לי שלרבי משה ירוסלבסקי היו סוס ועגלה, ובמוצאי שבת כשהיה נהוג בעגלתו היה שר "אליהו הנביא" הוא היה מכניס אורחים מופלא. כשהתגורר במוסקבה סיכן את עצמו נגד החוק ואירח הרבה אנשים בביתו.

שמעתי מרבי שמואל הורוויץ, שהגאון רבי יוסף חיים זוננפלד רבה של ירושלים היה אומר: "היכן מרומז הליקוטי מוהר"ן? כתוב בתהילים פרק קד 'תתן להם ילקוטון, תפתח ידך ישבעון טוב' - 'תתן להם' ילקוטון' תפתח סופי תיבות 'נחמן', 'תתן להם ילקוטון' - מרמז שנתן לנו את הליקוטי מוהר"ן".

ר' אברהם שמעון: שמעתי זאת גם מאבי ז"ל, בשם רבי גדליה ברגר, בשם רבי יוסף חיים זוננפלד 'תתן להם ילקוטון' - אייער רבי האט אייך געגעבן (הרבי שלכם נתן לכם) א ליקוטי מוהר"ן"

ר' מאיר: רבי שמואל הורוויץ סיפר לי, שרבי יוסף חיים עמד לצדו ותמך בו בתקופת המחלוקת שעברה עליו בירושלים.

לרבי שמואל היה מנהג, שבכל שמחת 'שבע ברכות' הוא היה מספר את נסיעתו מארץ ישראל לאומן. זכורני שסיפר את קורות נסיעתו בשמחת השבע ברכות של צעיר בניו ר' אלטר, וכן של בתו.

זוגתו של רבי שמואל היתה גם עובדת ה', זכורני שבאה עמו יחד לציון של רבי מנדלי מוויטבסק בטבריה, וקראה אליו "שמואל! געב א תיקון הכללי!" (תן/אמור תיקון הכללי)

זכה - עזר

ר' אברהם שמעון: כשקראתי לראשונה ב'מי שמואל' את כל התלאות שהוא עבר, שאלתי את רבי נחמן שלמה יצחק ב"ר שמואל

ר' הירש לייב ליפל בכותל המערבי (אוסף ברנד)

ציון רבי אלעזר לצד אביו רשב"י זיע"א

ר' דוד רומיינישר

ר' שמואל צציק

לו נס של תחיית המתים. שמעתם מזה?
ר' מאיר: כן בוודאי, זו היתה בתו של רבי אליהו חיים, מרת פראנק. הוא סיפר שהיא כבר שכבה על הארץ מכוסה בסדין, ורבי מתעלם הבטיח לו "תהיה לה רפואה, אל תדאג". ובנס היא פקחה את עיניה וזכתה לדור ישרים מבורך. גם עם הכלא היה לו נס, כשאמר לרבי אליהו חיים "מי יודע, אולי הכל זה דרך לארץ ישראל..." ובאופן על-טבעי הצליח רבי אליהו חיים להשתחרר וגם לעלות ארצה (בערב חג השבועות תרצ"ו).

רבי בן ציון אפטר סיפר שהביא את אביו לאומן לראש השנה, האב רבי יחזקאל שמע קודם לכן על תפילותיו הנוראות של רבי געצ'י וצדיפה לשמוע אותן, אולם רבי געצ'י בשונה מבכל השנה, בראש השנה התפלל בשקט. אביו של רבי בן ציון שאל "מדוע לא שומעים אותו?" אבל כשהגיע מוצאי ר"ה ורבי געצ'י חזר למנהגו ושגא בתפילת ערבית, יצא רבי יחזקאל מגדרו.

שמעתי מרבי בן ציון, שהרב מטשעהרין הלך פעם לציון רבינו יחד עם עוד אחד מאנ"ש, ומתנגד אחד השליך לעברו אבן שפגעה בראשו של הרב. האדם הנוסף החל לצעוק לעבר אותו עז פנים, והלה השיבו "אתה עוד עונה?! הוא - הצביע על הרב מטשעהרין - לפחות שותק, [כאילו] הוא יודע שזה מגיע לו..." הוא היה גם גאון בענוה ומהנעלבים ואינם עולבים!

רבי בן ציון הכיר אנשים שהכירו את הרב

ר' יוסף בנו היה בא אחריו לקיבוץ.

רק אמר מילה אחת והחל לבכות

[חוזרים לר' משה ירוסלבסקי] רבי משה היה אדם חזק, יומיים לפני ר"ה הוא היה נוסע לאומן, כשהוא מביא עמו שני שקי קמח. פעם פגש בדרך את אחד ממכריו וביקש ממנו שיעזור לו לשאת את שקי הקמח לתוך הרכבת, וכשהלה סרב, אמר לו "ענק'ל, השק הזה יגיע, ואתה לא" וכך הווה.

כאן בארץ ישראל, פעם אחת כיבדו את ר' משה לדבר בסיפורי מעשיות בשבת בבוקר, הוא רק אמר מילה אחת והחל לבכות, הוא כבר לא היה מסוגל להמשיך לדבר. יש ניגון ידוע אצלנו על "יום שבתון" תמיד היה נוהג לשיר אותו בשבת.

רבי אליהו חיים סיפר, שרבי מתעלם (ר' מתתיהו הכהן בז'עסקי מגדולי אנ"ש באומן) נכנס לבקר את רבי געצ'י לפני פטירתו, רבי געצ'י פנה אליו בשאלה "מה עושים?" ענהו רבי מתעלם בפשטות "עושים תשובה". רבי געצ'י כיסה את פניו בטלית קטן שלו והחל לבכות. הנוכחים חשו קצת אי נעימות והגיבו "מתעלם, מה עשית?" ענה להם רבי מתעלם "וכי מה רציתם שאענה לו? יש משהו אחר לעשות?"

ר' אברהם שמעון: רבי אליהו חיים מאוד היה כרוך אחרי רבי מתעלם. הוא פעם עשה

שפירא, בסיכומו של דבר איך הדבר נהפך וכיצד השלימה עמו זוגתו של רבי שמואל הורוויץ ועוד החזיקה עמו לאור התנגדותה?! ענה לי: "אה, הרבנית שלו?! אה, אה, היא הפכה לבסוף לחסידה עוד יותר גדולה מרבי שמואל!"

ר' מאיר: רבי שמואל אמר לי לגרוס בכל יום ארבעים דף ליקוטי הלכות, וכאשר אמר לי כן עשיתי בתמימות.

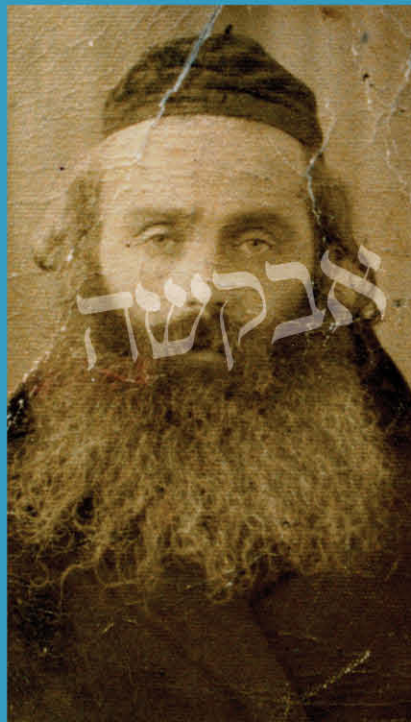
ר' מאיר: היה יהודי בבני ברק בשם ר' מרדכי פרידמן, הוא החזיק מאוד מרבי אברהם שטרנהארץ, בנו היה מנהל תלמוד תורה 'המסורה' המפורסם בירושלים. בראש השנה היה לר' מרדכי פתק אותו הראה לכל מי שפנה אליו ובו היה רשום "איני מדבר בימי ראש השנה". הוא בא למירון בר"ה, גם בערב ר"ח הגיע עם ר' דוד זכריה שטרן מבני ברק.

ר' דוד זכריה שהיה בעל אמצעים נהג לתת עשרה פונט לר' שמואל הורוויץ ועשרה פונט לר' שמואל שפירא, הוא מאוד החזיק מהם. על כל פנים, ר' מרדכי סיפר לי איך רבי יעקב מלמד (קלמנוביץ) נעשה חזן בקיבוץ במירון, בהתחלה הוא לא רצה, אבל רבי אברהם ישב עמו כל הלילה ולימד אותו את הנוסח. מאז הוא היה הבעל שחרית וכידוע תפילתו היתה לעילא ולעילא בנועם עליון.

ר' מרדכי לא היה ברסלבר, היה חסיד קרעטשניף, אבל בכל שנה הוא בא למירון. וכתב פתק "איני מדבר בימי ראש השנה". גם

רבי אריאל'ל מפשעונו במירון סוף שנת

ר' משה גלידמן מצ'נסטוב (בארי' ב.ג.)

ר' שמואל שפירא בכותל המערבי

וגדולתו בעת שאנחנו נפגשים יחד, ומתפלא אנכי עליו על תמימותו ואמונתו בענין רבינו ז"ל, והוא אצלי חבר דבק מאח והגנו אוהבים וידידים ורעים נאמנים)

ר' אברהם שמעון: רבי לייב'קה הוא זה שסיפר לאבי ז"ל את העובדה הבאה: בבית מדרשו של ה'בית אהרן' מקרלין ישב אברך בשם רבי יחיאל שור, הנקרא ר' יחיאל מרדכי אברהם'ס, ולמד שם בספה"ק ליקוטי מוהר"ן, באמצע לימודו נכנס ה'בית אהרן' כשהבחין בכך האברך סגר את הספר, הרגיש זאת הבית אהרן וניגש לראות מהו הספר, וכשראה שזהו ליקוטי מוהר"ן אמר לו בזה הלשון "למד, למד, זוהי סגולה ליראת שמים".

רבי אפרים פישל רבינוביץ, הראש ישיבה בבויאן, העריץ מאוד את רבי אברהם שטרנהארץ, הוא היה בא להתפלל בבית מדרשו בעיר העתיקה כדי לשמוע אותו, וכן בכותל המערבי במנחה ומערבי, ואפילו בראש השנה הגיע פעם לביהכ"ס החורבה והתפלל שם מוסף כדי להאזין לקול רינתו. פעם הייתי בביתו לאיזו שליחות וסיפר לי שהיה בא אל רבי אברהם לביתו לדבר אתו ופעם אמר לו רבי אברהם: "אני מכבד את זוגתי, היודע אתה מדוע? לא רק מטעם שהיא זוגתי, אלא גם משום שהיא נכדת רבינו"

ר' מאיר: רבי שמואל צ'צ'יק סיפר לי שהרב יצחק אייזיק הרצוג היה בא לביהכ"ס החורבה לשמוע את תפילות של רבי דוד שטעפער במוסף. רבי דוד שלזינגר היה אומר לי, שכשהוא נזכר בתפילתו של רבי דוד, הוא ממש נמס.

נחל דמעות מול אבני הכותל

ר' אברהם שמעון: רבי דוד שלזינגר סיפר לי שהוא התלווה לרבי אברהם שטרנהארץ

וזהו, הם כמעט לא עצמו עין כל הלילה. **ר' אברהם שמעון:** הם גם היו אומרים הרבה 'ליקוטי תפילות', שמעתי ממורי חמי שליט"א שרבי אלטר בן ציון (ראה אודותיו אבקשה חשון תשפ"ג) לימד את בני חבורתו לומר הרבה ליקוטי תפילות.

ר' מאיר: רבי אפרים גוטליב, מחסידי קרלין, סיפר לי, שרבי אלטר בן ציון ורבי יענקל כהן (ברוסקי) היו מסוגלים לעמוד בציון הרשב"י במשך שמונה שעות ולומר ליקוטי תפילות!

ר' אברהם שמעון: רבי אפרים עצמו מסתמא היה אומר ליקוטי תפילות. אמר לי אברך מקרלין "ר' אפרים היה חצי ברסלבר...". הוא גם נהג לקום בחצות. וסיפר לי הרבה מהרב רבי אברהם שטרנהארץ, הוא היה בא אליו לביתו בקטמון לשמוע שיחותיו והיה בא לבית מדרשו אור אברהם תמיד בימי הסליחות להתפלל בבוקר השכם יחד עם רבי יחיאל יהודה שלזינגר.

ר' מאיר: ראוי להזכיר את רבי לייב'קה גלויברמן מקרלין, שהתקרב לברסלבר. הוא הכיר את רבי אברהם ב"ר נחמן ורבי ישראל קרדונר. ביליתי עמו הרבה, הוא סיפר לי שהוא למד עם רבי שמואל הורוויץ בספרי רבינו. למעשה הוא היה ברסלבר, רק שלמד בקרלין. הוא שימש 'בעל מוסף' בקרלין בראש השנה, ובכל זאת נהג לבוא בראש השנה לבית מדרשו עד ל'שוכן עד', ואחר כך הלך לקרלין. היתה לו אמונה חזקה ברבינו. רבי לייב'קה הוא זה שהעתיק עבור רבי שמואל הורוויץ את ספרו 'מי שמואל' (ראה אודותיו בימי שמואל חלק

ג פרק כח: "הוא אברך צעיר לימים וחשוב מאוד בעיני הרבי והחסידיים וכו' והוא בהצנע חסיד ברסלבי נלהב, ויש לו כל ספרי רבינו ז"ל שקנה אותם בדמים יקרים, ועוסק בהם כל יום ובפרט בליקוטי מוהר"ן וליקוטי תפילות איהו שעות כל יום. וזה שנים שאני עוסק עמו בענין רבינו ז"ל

מטשעהרין. הוא הגיע לאומן עוד בתרס"ז יחד עם רבי איטשע מאיר קורמן (15 שנים אחרי הסתלקות הרב בתרנ"ד).

רבי בן ציון נסע לאומן עוד בתוך ימי השבע ברכות שלו... ברכבת ניגש אליו אחד ממכריו ואמר לו "בן ציון! מתי תחתן? מה יהיה עם השנים שלך?" רבי בן ציון הוציא בו במקום את הטלית מהנרתיק וברך "להתעטף"... זה היה לפני ראש השנה.

כשנחה הרוח על רבי בן ציון, הוא היה מספר ומספר מבלי יכולת להפסיק. פעם ישבתי אתו במירון, על אדן החלון בציון, והוא דיבר איתי שעתים ברציפות.

במשך שמונה שנים, לא החסרתי אף ערב ראש חודש מלבוא למירון, ובכל פעם הגיע רבי בן ציון.

לומר הרבה ליקוטי תפילות

[מזכירים את ר' דוד קלמנוביץ אחיו של ר' יעקב מלמד, המכונה ר' דוד רומיינישער] רבי דוד היה אומר בצחות לרבי שמואל שפירא "שמיל מה נהייה ממך, נעשית רבי שמקבל קוויטלאך..." ור' שמואל חייך.

ר' אברהם שמעון: רבי דוד ידע ללמוד היטב. אומרים שידע את ששה סדרי משנה על פה. סיפר לי הרה"ח ר' אהרן שפירא שפעם סמוך לראש השנה נסעו באוטובוס מאורגן למירון וישב שם אחיו רבי נחמן שלמה יצחק וחזר על כל האמירות של חודש אלול, תנ"ך, תיקוני זוהר, ליקוטי מוהר"ן. פנה אליו רבי דוד רומיינישער ושאל אותו "משניות אתה גם לומד באלול?" והפטי"ר "אני כבר סיימתי את כל המשניות".

ר' מאיר: הוא ישב עם אחיו רבי יעקב מלמד כל ליל ראש השנה במירון ואמרו תיקונים

הכנסת האורחים של ר' מרדכי אלעזר

במירון, בחורף, לא היה מה לאכול. רבי מרדכי לוזער היה נוסע לחיפה לקבץ שם ממון, והיה חוזר עם לחמים, קופסאות זיתים והערינג (דברים המשתמרים) וחילק אוכל לכולם. זה היה כבר אחרי פטירת רבי יונה לבל, שבשעתו דאג לאוכל לבאי מירון. ר' מרדכי לוזער החזיק עצמו לתלמידו של ר' יונה ותמיד נהג לדבר ממנו. למעשה, רבי מרדכי לוזער התקרב לברסלב במירון. אביו היה ממקורביו של הרה"ק רבי אהרן ראטה והוא ציווה לבנו שישמש כגבאי של האדמו"ר וישמש אותו. באחת מנסיעותיו של רבי אהרן למירון התלווה אליו הבחור מרדכי לוזער, בציון רשב"י פגש בחסידי ברסלב וכה התפעל מעבודתם את ה', שהחליט להישאר במחיצתם.

גם רבי מנדלה כהן (גולדברג) היה מחסידי רבי אהרן ראטה לפני התקרבותו לברסלב.

מדוע זעק ר' שלמה

[מזכירים את ר' שלמה ווקסלר]

ד"ר וולאך מנהל 'שערי צדק' היה מקורב מאד לרבי שלמה, בערוב ימיו נתן לו חדר בבית החולים, רבי שלמה פקד עליו ששום אחות לא תיכנס לחדרו. פעם כשנכנסה אחות לשם בטעות הוא 'נתן צעקות' כאלו... וזאת למרות שהיה כמעט ללא הכרה.

ר' אברהם שמעון: לאחרונה התגלתה תמונה של יהודי לבוש במלבושי ירושלים עושה דרכו אל הכותל, רבי אברהם סלונים חשף את התמונה, והוא אמר שאביו רבי יודל (בנו של רבי מאטיל מסלונים) זיהה את היהודי בתור רבי שלמה ווקסלר (התמונה פורסמה לראשונה ב'אבקשה' תמוז תשע"ח)

ברסלבר חסידים 'נסתרים'

ר' מאיר: בטבריה התגורר אחד מחסידי סלונים הנודעים, רבי אהרן יוסף לוריא, יש סברא שהוא היה ברסלבר.

ר' אברהם שמעון: רבי ישראל בער אודסר מספר שרבי אהרן יוסף התקרב לברסלב, ואז אמרו לו מהשיבה שיפסיקו לו את הקצבה

ר' מרדכי אלעזר רובינשטיין (מסוף בגד)

ר' אברהם שמעון שפירא בצעירותו (בארכיוב ג.ב.)

בפעם הראשונה בה עשה את דרכו אל הכותל אחרי עלייתו ארצה, הוא שמע שיהודי חשוב שעלה זה עתה מרוסיה הולך לכותל והתלווה אליו, וכשהגיע רבי אברהם לכותל פרץ בבכי נורא ואמר "ווי לשכינתא בגלותא!" כשהוא נופל על אבני הכותל. הוא תיאר בפניי את דמותו של רבי אברהם וכי אישיותו והופעתו בירושלים רוממה את קרנה של חסידות ברסלב בקרב אנשי הישוב שם, ומאז היכן שרבי אברהם היה מגיע, היו הכל מטעים אוזן קשובה לכל הגה ושיח שקלחו מפיו בשפע רב, כולם, חסידים ומתנגדים ושאר המון עם.

המקובל רבי פישל איזנבאך היה חתן של רבי אשר זעליג מרגליות. לפני חתונתו הביאו חמיו לחודש שלם למירון, שם ביקש מרבי אברהם שיבחן את חתנו.

יש הסכמה מרבי פישל לספר 'שבחו של צדיק' ושם הוא כותב שחמיו ביקש מרבי אברהם שילמד עמו ליקוטי מוהר"ן ובכל יום היה לו שיעור אתו יחד.

ר' מאיר: רבי מנחם קליין, איש ה'דגל' (חברה קדישא) היה ממעריציו הגדולים של רבי אברהם, אחרי פטירתו לא נתן לאף אחד לעסוק בטהרתו, הוא אמר "אני יודע מי הוא היה, שאף אחד לא יגש אליו".

ר' אברהם שמעון: שאלתי פעם את בנו ר' בנימין (מחסידי חב"ד) מה היה לאביך עם רבי אברהם? והוא ענה "הוא ראה את האמת שלו". הוא סיפר שהם גרו בשכונת בבתי אונגרין ובחצות הוא שמע בכיות מהבית שלו, הוא נבהל ונכנס לראות מה קרה, וראה אותו יושב ועורך תיקון חצות. מאז נסע אתו כל שנה למירון.

כשהגיע רבי אברהם לכותל פרוץ בבכי נורא ואמר "ווי לשכינתא בגלותא!" כשהוא נופל על אבני הכותל. הוא תיאר בפניי את דמותו של רבי אברהם וכי אישיותו והופעתו בירושלים רוממה את קרנה של חסידות ברסלב בקרב אנשי הישוב שם, ומאז היכן שרבי אברהם היה מגיע, היו הכל מטעים אוזן קשובה לכל הגה ושיח שקלחו מפיו בשפע רב, כולם, חסידים ומתנגדים ושאר המון עם.

זקן החל להתנצל ולהצטדק, ושמעו את רבי אברהם אומר לו "איי... אבדה שאינה חוזרת". כשרבי לוי יצחק שאל את רבי אברהם לאחר מכן מיהו יהודי זה, ענה לו "היהודי הזה הכיר את רבי נתן".

ר' אברהם שמעון: רבי לוי יצחק סיפר שלאחר מכן נסע במיוחד לבקר את אותו זקן, כמדומה שגר בטירוביזה, במרתף צר ודל, הוא שכב חולה וכבר לא יכול היה לראות בעיניו, וכששמע שבא יהודי מאומן כה שמח, שירד ממיתו למרות מצבו ורקד עמו.

ליל שישי אצל ר' אליהו חיים

ר' מאיר: רבי אליהו חיים נהג למסור בביתו שיעור בכל ליל שישי. היינו באים לשמוע אותו. לאחר הלימוד היה לו ניגון שמחה קבוע שהיה שר בכל פעם.

הוא נהג לספר, שאחד מאנשי שלומנו כאשר היה רוצה לצאת מביתו בלילה לעבודת ה', זוגתו פחדה, אז הוא היה אומר לה "הרי יום אחד יהיו מוכרחים להישאר לבד, נו, הרי אני כן אחזור בחיים עוד מעט?"

ר' אברהם שמעון: על רבי אליהו חיים עצמו סיפרו, שכשיצא מביתו בלילה לעבודת הבורא זוגתו היתה פוחדת, והוא היה שם איזו מגבת גדולה או משהו אחר במיטתו, שייראה שהוא עדיין ישן ואז היה יוצא ולאחר מכן חוזר...

'ללוות' ריקוד

ר' מאיר: הכרתי יהודי שהתגורר בבית-וגן, ר' אלכסנדר לינצנר שמו, הוא בא מוורשה והכיר את רבי יצחק ברייטר, תמיד נהג לספר על ברסלבר חסיד אחד שעבר קשיים וניסיונות שונים בחייו, אולם היה מרקד בשמחה, שאלו אותו איך יש לך כוח לרקוד כל כך? והוא ענה "אני לווה מהקב"ה ריקוד, מהימים הטובים שיבואו..."

את ה'ספירת העומר' של אנשי שלומנו אי אפשר לשכוח, היתה להם עבודה שלמה בזה. רבי שמואל שפירא היה עומד בפניה זו, רבי נפתלי דובינסקי בפניה ההיא, והם היו צועקים "לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו" רבי נפתלי היה תלמיד של רבי שלומ'קה מזוועהל לפני התקרבותו לברסלב, כאן בארץ ישראל היה הולך לצינונו של רבי שלומ'קה.

רבי שלומ'קה היה בא לכותל כל יום לתפילת מנחה וכאשר הבחין ברבי שמואל שפירא היה משלשל מטבע לכיסו, כך יום אחר יום.

גם רבי הירש לייב היה זועק בספירת העומר. פעם שאל אותו משהו "אתם כבר יהודי מבוגר, מה יש לכם עם היצר הרע?" ענהו רבי הירש לייב בחריפותו האופיינית: "יש חטאת נעורים, חטאת בינונים, ויש חטאת זקנים..."

החודשית, "אם רצונך, לך לרבי ישראל בער, הוא יתן לך קצבה...", הוא שאל "אז למה לרבי ישראל בער אתם נותנים?" ענו לו "אתה רוצה לקבל כמוהו?" כי למעשה הם אמנם נתנו לרבי ישראל בער משכורת זעומה, סכום פחות מאשר לכולם, הסיבה לכך היתה מפני שהגאון הרב שלמה אליעזר אלפנדרי שביקר בישיבה יום אחד, התוודע לעוול הנעשה לו, וצעק על מנהל הישיבה "כך מתנהגים?! הילדים שלו מתים מרעב!". אבי היה מספר זאת.

רבי אהרן יוסף לוריא היה 'מבקש' גדול אבל לא יכל לעמוד בניסיון כזה ולהיות ברסלבר בגלוי.

ר' מאיר: הרבי אומר "כשעוברים את הכל, מעמידים אותי לניסיון".

יום אחד התפללתי בביהכ"ס סלונים בטבריה, כשרבי אהרן יוסף ראה אותי שאל אותי מה איתי היום, עניתי "אני ברסלבר", כשהוא שמע את זה הוא התרגש, לאחר מכן אמר לי "אתה רוצה לדעת למה היו כאלה שחלקו על רבי נחמן כל כך?" ומדי דברו הוציא ליקוטי מוהר"ן ואמר "תראה מה כתוב כאן, וכאן, אלו דברי אמת נוקבים!"

שיעורו של ר' לוי יצחק

הייתי הולך בכל יום חמישי לביתו של רבי לוי יצחק בנדר, שם מסר שיעור קבוע מתובל בשיחות וסיפורים. ישבו שם רבי יעקב תפילינסקי, אביך רבי נחמן ישראל, רבי חיים בנימין (בוה) בכל פעם שבא לירושלים היה מגיע גם כן.

[מזכירים את אנ"ש דבריה"מ, ר' איציקל גולדברג מבת ים, ור' מרדכי סירוטה מקרית מלאכי, שהתגוררו לפני"כ בטשקנט]

ר' אברהם שמעון: לחמיכם היה קשר לברסלב?

ר' מאיר: ב'אויפרוף' שלי בשבת לפני החתונה, נפגשו רבי לוי יצחק וחמי במדרגות בית מדרשנו, הם הכירו מסמרקנד, מרוב התרגשות נפלו האחד על צוואר רעהו ונשקו זה לזה. חמי היה הקצב היחידי שרבי לוי יצחק סמך עליו בענייני כשרות. חמי הגיע מהומלא, היה חסיד חב"ד.

דודי רבי שלום לייב אייזנבאך, אח אמי, הכיר היטב את רבי אברהם ב"ר נחמן בילדותו, הוא זכר איך היה בא בכל שנה לסבי רבי משה לקבל מידו את ה'נאָפּלֶיע' (נפוליון זה) בשביל הוצאות הנסיעה לאומן.

רבי לוי יצחק סיפר באחד משיעוריו, שכשרבי אברהם ב"ר נחמן הגיע לאומן, הבחין בזקן אחד הנכנס לקלויז עם הפעקל (הבילה) שלו ומניחה בחדר הצדדי, ניגש אליו רבי אברהם ושאל אותו "היכן הייתם בראש השנה העבר?" אותו

גם רבי הירש לייב היה זועק בספירת העומר. פעם שאל אותו משהו "אתם כבר יהודי מבוגר, מה יש לכם עם היצר הרע?" ענהו רבי הירש לייב בחריפותו האופיינית: "יש חטאת נעורים, חטאת בינונים, ויש חטאת זקנים..."

כשרבי אלעזר מרדכי רוזנפלד התחתן (עם בת רבי שמואל הורוויץ ע"ה) רבי הירש לייב לקח אותו ביום החופה להר ציון וכל היום עסק עמו בעבודת ה' (ע"פ מה שאנ"ש באומן נהגו שהיו לוקחים את החתן ביום חופתו לציון רבינו) שמירת העיניים של רבי אלעזר היתה מופלגת! אביו של רבי הירש לייב היה מחסידי ראדומסק, בפולין הוא היה מיווד מאוד עם רבי אפרים מפשעבז'ו, הוא סיפר שכשפגש ברבי אפרים אמר לו "כבר זמן רב שלא נסעתם לראדומסק" ורבי אפרים ענה בפשטות: "היינט בין איך שוין נישט א ראדומסקער, איך בין א ברסלבר..."

'צדיקים שבדור'

רבי אפרים חייב והעריץ כל מי ששם רבינו נקרא עליו. פעם קנטרו אדם אחד: "אינכם מקיימים את מה שרבעם כותב! בליקוטי מוהר"ן כתוב שצריך לנסוע לצדיקים, ואתם אינכם נוסעים לצדיקים שבדור!...", השיבו ר' אפרים בניחותא: "הנה, עכשיו אני חוזר מהצדיקים שבדור, הייתי בעיר העתיקה, עם רבי יונה לבל, עם רבי שמואל שפירא, עם רבי דוד שכטר..." והלך ומנה את שמות אנשי שלומנו, שהיו צעירים ממנו בעשרים שנה ויותר... (באחד ממכתביו הוא כותב "ודע ידידי יקירי וחביבי, כי לפי דעתי בבירור, החכמי הדור והצדיק הדור, הם הם החסידי ברסלב יחי")

רבי אפרים היה אומר "רבות בנות עשו חיל - הרבה צדיקים פעלו גדולות ונפלאות, אבל 'ואת עלית על כולנה' - הרבי הקדוש". שמעתי זאת מרבי יעקב מאיר שכטער שיבלט"א. כן מרגלא בפומיה: "ולא נתן - אם לא רבי נתן - למוט רגלנו". ואם הזכרנו את הנסיעות עם רבי שמואל שפירא לחג השבועות למירון - בערב יום טוב היינו הולכים לגוש חלב לציונו של רבי מאיר בעל האקדמות'. בחג עצמו לא היה הרבה מה לאכול, בלשון המעטה. כדי לצאת ידי חובת מנהג אכילת מאכלי חלב, טעמנו כולם מתוך קופסת גבינה אחת...

מי חשב בכלל על אוכל

רבי לוי יצחק סיפר שהבחורים שבאו מפולין היו יושבים בקלויז ומדברים בעבודת ה', פעם נכנס משהו 'בעל יכולת' לקלויז לחפש אורחים - באומן ידעו שמי שמחפש אורחים ימצא אותם בברסלבר קלויז - הוא ראה את הבחורים יושבים כשכמעט אין להם במה להזין את גופם, "אבל מי חשב בכלל על אוכל, הרגשנו מעין עולם הבא שלא רצינו להפסיק את השיחת חברים" הפטיר רבי לוי יצחק. השיחה המרתקת נמשכה. מוזכרים 'שמות החסידים' נוספים, ר' יצחק שטרנהארץ ור' נחמן שטראקס, מעולי גולת רוסיה הקומוניסטית, שהיו רחוקים מלהיות גאונים ולמדנים, אבל היו מלאי תמימות ויראת שמים. החסיד ר' לייב לופטה מביאליסטוק, גאון עצום ונחבא אל הכלים, שהיה הולך בכל יום לתחנת המשטרה להביא תפילין לבנו שהיה רחוק מהיהדות ושימש שם כקצין. על האמונה והביטחון המופלאים של רבי שלמה ווקסלער, ועוד כהנה וכהנה.

דומה כאילו הזמן עצר מלכת. שוב אנחנו מסיימים בתחושה כי ראוי לשוב ולהתוועד, לשמוע ולתעד, לקיים 'זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור' 'שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך'.

■ (תודות להר"ר ישראל זפרן על עזרתו בהכנת השיחה)

קבר דוד המלך בהר ציון

ר' אליהו חיים רוזין בשול

ר' שמואל הודביץ

ר' שלמה ווקסלר בדרך לבתול, תרצ"ט (באריבת הרב אברהם סלונים)

המקוה ממתיק הדין. נחל מגידו למרגלות הר מירון

רבותי של עולם!

אני כל כך רוצה ללמוד את התורה הקדושה,
איך אזכה שתהיה לי מתיקות בלימוד?

עריכה: נ.ג. אייזלער

במיוחד עבור שאלות מסוג זה כמו גם תמיחות נוספות ולבטים
מחיי הישיבה של בני הנעורים, כינס אבקשה לשיחה מיוחדת
לרגל יום קבלת התורה שלושה מחשובי מגידי השיעורים
בישיבות הקדושות של חסידי ברסלב ♦ הר"ר ישי מטלון והר"ר
שלמה רובינפלד והר"ר שמואל ברוך פילמר שליט"א דולים
ממעמקי אוצרותיו של רבינו הקדוש תשובות מאירות ודעת
בהירה כזו שמוסיפה ללימוד התורה טעם מיוחד ג'שמאק של
הרבי ♦ יש נעימות בהתורה

אבקשה

בראשית

דברינו, בחרנו להעלות את אחת השאלות החשובות והנצרכות ביותר, לכלל לומדי התורה, ועל

אחת כמה וכמה לבחורי החמד צעירי הצאן, הבונים את עולמם הרוחני בשנות לימודיהם בישיבות הקדושות; הרי רביז"ל מדבר רבות על המתקנות והנעימות שבלמוד התורה, על האור והתענוג המסתתר בה, ומוכן ממילא שזהו אחד הכלים החשובים להצלחה בלימוד - להרגיש את נעימות התורה. על איזו 'נעימות' מדבר רביה"ק, והאם אפשר לאדם לערכנו לזכות לכך?

חושך קודם לאור

ר' ישי מטלון: ראשית כל אקדים ואומר שמלבד הסודות והרמזים שבוודאי ישנם בדברי רבינו הקדוש, אנו חייבים להאמין שבתורה יש מתיקות ונעימות, פשוטו כמשמעו ממש! אך כדי לזכות ל'נעימות' הזאת שרבינו מדבר עליה, להרגיש מתיקות בלימוד, מוכרחים להקדים את 'עמל התורה', שכולל גם את חלקי הלימוד בבקיות, ולא רק בעיון, כיוון שנדרש עמל מסוים גם להבנה של 'שאלה ותשובה' בסוגיית הגמרא, וכדומה, ואז זוכים להרגיש את נעימות התורה.

זכורני שבשנות נעוריי עת למדתי בישיבת 'סלבודקא' בבני ברק, היו הרמ"ם והמשגיחים משננים באוזנינו פעמים רבות את דברי החזון איש הנפלאים, אשר כתב באיגרתו: 'העיקר הזה, דורש עמל ומלחמה פנימית נגד העצלות, בשינון כמה פעמים אף בלי חידוש, ולחזור על אתר (מיד) כמה פעמים, ולדקדק בדברים שאין השכל נהנה מהם בתחילתם, ואדרבא, אף מכבידים עליו. אבל העמל הזה, הוא 'עמל התורה' אשר כל סגולות לימוד התורה נאמרו על עמלה. ואמנם אחר העמל נפתח שער אורה חדש, אשר השכל מתענג ללא קץ' ע"כ לשון קדשו.

הרעיון הזה פשוט וברור. בתור מגיד שיעור בסדר בקיות הנני מעיד שאת נעימות התורה אפשר להשיג הן בעיון והן בבקיות, בכל תחום שהוא, אך ההכרח להקדים לכך עמל, וכדברי רבינו ז"ל שאמר כי הכל לפי רוב העמל והיגיעה וכו', ובאמת דברי החזון"א הללו אינם דברי חידוש, כי כן מבואר בפירוש בדברי רביז"ל אודות לימוד התורה, שההכרח להתייגע ולעמול, כדי לזכות לאור הגדול, אך דברי החזון איש ממחישים עד היכן מגיעה מעלת העמל, כי אע"פ שבתחילה הלימוד מכביד על השכל, היות שמשננים בלי חידוש וכו', מכל מקום - לבסוף נפתחים שערי אורה.

זהו יסוד ההצלחה להשגת המתיקות והנעימות הנפלאה שבתורה. והן הן דברי חז"ל: 'העם ההולכים בחושך' - זה תלמוד בבלי שנקרא 'חושך', 'ראו אור גדול', כי ההתחלה קשה ודורשת עמל ויגיעה, 'ומכאן ואילך יערב לכם' כדברי חז"ל. היוצא מן הדברים - לכל אחד יש חלק בתורה, וכל אחד יכול לזכות לאהבת התורה ונעימות בתורה, כשהדרך לבוא לכך היא באמצעות העמל שמקנה 'הבנה', ואין כוונתנו ללימוד עיוני בדווקא, אלא אף בלימוד 'תוספות' בבקיות, כשבחור או אברך מבין היטב את קושיית התוספות, ולפיכך עולה במוחו איזו קושייה או תמיהה על ביאור הקושיא, והוא מביט בחטף בדברי המהרש"א - ורואה שהוא זכה לכוון לשאלתו, מכאן ואילך - כבר אין צורך והכרח להמשיך ולעייין בתירוץ, במידה ואין הזמן מספיק, או שמדובר בסדר בקיות וכדומה, אלא עצם הבנת הקושייה של תוספות, והא ראה שההבנה היא נכונה - שהוקשה לך משהו על כך, וכפי שהרגיש בכך המהרש"א, מעניקה לאדם סיפוק ותענוג נפלאים, נעימות שלא מעלמא הדין!

רבינו מזכיר פעמים רבות, שידיעה היא חיבור, 'אילו ידעתי - הייתיו, וחיבור, ידיעה - מביאים אהבה ותענוג. אח"כ בגימטריא 'אהבה' כידוע. כשבחור או אברך, מתייגע כדי להבין דבר על בוריו, כשאדם משקיע בתורה, והוא יודע את דברי התורה, הוא קונה ורוכש אהבה לתורה, ונעימות בתורה!

לפני כמה עשורים, כשלמדתי 'דף היומ' עם אברך המבוגר ממני

רבינו מביא שישראל ר"ת יש ששים רבוא אותיות לתורה, לכל אחד יש את חלקנו בתורתך, אך הכלל הוא שצריך את ספירת העומר לפני קבלת התורה, את ה'בדיקו דאשת חיל' כדברי ה"זה"ק, דהיינו את ימי ההמתנה והלימוד אפילו בלא חשק והבנה

למענו של הגה"ח ר' יעקב מאיר שכטער שליט"א, על מנת להיוועץ מה לעשות בבחורים כאלה שאין להם חשק ללמוד? אולי עדיף שיאמרו תהילים או שמות הצדיקים וכדומה? אני זוכר שתשובתו הייתה: תאמר להם, שגדולי ישראל צמחו מכך שקבלו על עצמם ללמוד שבעים שנה בלא חשק... כשזוכים להתייגע על הבנת והתמדת התורה, ויהי ידיו אמונה עד בוא השמש, זוכים לבסוף לאור ולחיות שבתורה. כל אחד כפי עניינו; יש אחד שמרגיש את החשק כעבור שבוע או שבועיים, יש אחד שבעבור כמה חודשים, ויש אחד שמרגיש רק כעבור שנים רבות - אך הטעם והחיות שבתורה שייכים בוודאי לכל אחד! ורואים זאת תמידין כסדרן שאף מי שכבר קיבל חשק, ויהי ערב ויהי בוקר, לעתים נופל מהחשק, ושוב צריך להתייגע כדי למצוא את הפרק, את המתיקות. כשיודעים שצריך להשקיע בתורה, כל אחד כפי עניינו - זוכים לאהוב את התורה, ולקבל מתיקות בלימוד.

ר' יעקב מאיר שכטער חוזר רבות על כך שצריך להתרגל ב'התמדת הקריאה' ללמוד בכל המצבים, ולבסוף מקבלים חשק! רבינו מביא שישראל ר"ת יש ששים רבוא אותיות לתורה, לכל אחד יש את חלקנו בתורתך, אך הכלל הוא שצריך את ספירת העומר לפני קבלת התורה, את ה'בדיקו דאשת חיל' כדברי ה"זה"ק, דהיינו את ימי ההמתנה והלימוד אפילו בלא חשק והבנה. וכפי שרבינו מביא מה"זה"ק שיש את בחינת ה'הושענא רבא' שהיא הלימוד בגמגומא דלא ידע מאי קאמר ואח"כ זוכה ל'שמחת תורה' דיבור עם דעת'. היינו שהתענוג והחיות בתורה, מוכרחים לעבור דרך ימי קושי ועמל שלא נראים לעין תוצאותיו! הריחוק הוא ה'קליפה הקודמת לפרי', אך על ידי העקשנות אשר ס'איז בוודאי יא דא' (בוודאי ישנו בעולם) גייע בסוף לפרי ולמתיקות. בשנות הבחורות עדיין האדם לא ברור מהי הדרך הנכונה על ידה יזכה להרגיש את הנעימות, ולכן עליו לצמצם את עצמו לסדרים שקובעת הנהלת הישיבה, אך לאחר נישואיו, כשזוכה לצעוק לה' איה מקום כבודו וכו' לבסוף כל אחד זוכה למצוא את החלק ששייך לו; אחד בעיון אחד בבקיאות, אחד בקדשים, ואחד בנשים נזיקין, אחד בנגלה, ואחד בנסתר, וכיוצא. כשבחור אומר שאין לו חלק בעץ החיים, יש לו חלק רק בתפילה ולא בתורה, העצה שלו היא להתפלל על זה בעצמו! ריבונו של עולם, אני מאמין שיש לי בוודאי חלק בתורה ועדיין לא זכיתי למצוא! וכמו שרבינו אמר לאחד שעצתו היא 'לימוד התורה' וכשאמר שאינו יכול ללמוד וכו' אמר לו שיתפלל על זה, והתפילה תביא אותו לכל טוב, לתורה, לעבודה וכו'.

ערפל - אשר שם האלוקים

ר' שלמה רובינפלד: בליקוטי עצות מבאר רבי נתן כי העיקר הוא להרגיש את מתיקות התורה, ולכן בסוף דברי רביז"ל בנדון הסמיך מוהרנ"ת את הפסוק 'דרכיה דרכי נועם', ועל דרך שכותב רבי אברהם ב"ר נחמן, שאין תכלית וקץ לנעימות שאפשר להרגיש בלימוד התורה. ממילא בפשיטות יש לומר שהדרך לזכות לנעימות היא להתפלל לקב"ה: אתה גילית לי שיש נעימות בתורה, וציוות עלי להתפלל על זה, כמו שמבקשים 'הוערב' וכו', ואפילו אני בעצמי זכיתי כמה פעמים להרגיש קצת מרחוק את הנעימות. על כן למה נגרע, הטעימיני טעם מתיקות התורה!

בשנים רבות, זכור לי ששמנו לעצמנו כלל ברזל שלא להתעכב במהלך הלימוד על שאלות וקושיות שצצות תוך כדי, אך מאידך חרוט היטב בזיכרוני המשפט שהיה נוהג לומר פעמים רבות 'אם אדם נתקל בשאלה שתוקעת את המשך הלימוד, והוא מתבונן קלות ברש"י, תוספות, והמפרשים העיקריים והיסודיים למסכת, והוא לא מצא אף אחד ששואל את השאלה הזו - זו נורה אדומה' עבורו, שייטכן וכל מהלך הלימוד שלו בסוגייה שגוי מעיקרו! אך אם מצא מפרש מסוים שעומד על העניין, הוא כבר לא חייב להמשיך ולראות מה הוא מתרץ ומיישב, הוא כבר יודע שהוא 'בכביש הנכון', במסלול המדויק של הבנת החומר, וכשאדם לומד בצורה כזו, ולא מרמה את עצמו כשהוא רואה שהשאלה שלו לא מופיעה בשום מקום, הוא זוכה ל'גישמאק' בתורה! בישיבתנו 'נעימות התורה' עומדים אנו לפני חזרה חודשית על מחצית פרק 'מרובה', פרק יסודי ומורכב, הדורש יגיעה עצומה, בפרט כשמדובר בלימודי בקיאות - השייכים לשעות אחה"צ העייפות, ואע"פ כן רואים את כל הבחורים לומדים בצורה רצינית ומסודרת, ורואים את התענוג והשמחה שיש לבחורים מה'סדר' הזה עד לסוף היום!

על אחת כמה וכמה בבחורי ישיבתנו שזוכים להיבחן בתוכנית 'מחודדים' בה הם קונים את כל המסכת בכ-5 מבחנים בשנה, שנערכים מדי תקופה, ובחורים שואלים 'איך אפשר להגיע לזה? לקנות מסכת על בוריה, כראוי? והתשובה - קובץ על ידי ירבה! וכמו שאמרו חז"ל שחכם מה הוא אומר? היום אשנה פרק אחד, ולמחר עוד פרק וכו' עד שזוכה לברך על המוגמר, והטיפש אומר 'הרי רחבה מני ים' והוא כל כך צודק, אך מה חבל שהוא לא מתחיל להתייגע ולשנן אפילו מעט, ואז היה זוכה לקנות רכוש רב!

בשנה שעברה, בחורים מיישיבתנו נבחנו על כל מסכת בבא בתרא במבחן ארוך ומסכם שכלל למעלה ממאה שאלות! זהו עוד 'חיבור' לתורה שמביא אהבה, 'חיבור בהיקף' ורוחב הידיעות, זה גורם לתענוג והרחבת הלב!

שבעים שנה

בלי חשק...

ר' שמואל ברוך פילמר: צורת הלימוד הנהוגה בישיבות היא, לא ללמוד אך ורק כדי לסיים, אלא לנסות ולהבין ככל הניתן וכך להרגיש טעם בעצם הלימוד, ובעצם, בכל סוגי הלימודים - כפי שרואים בישיבות ברסלב, שלומדים בהבנה והתבוננות גם את ספרי רביז"ל, וכן סדרי הבקיאות, הלכה, ומכל שכן בסדר העיון - כולם נעשים מתוך יישוב הדעת, בדרך זו זוכים להחכמה תחייה את בעליה, לחיות ולנעימות! ככל שמשקיעים בהתמדה זוכים להבנה, וככל שמשקיעים בהבנה זוכים לתענוג וחיות בלימוד!

כשנכנסתי לתחום ההוראה בישיבת ברסלב, עליתי

היו יהודים גדולים בתוך כלל ישראל שצמחו לתפארת דווקא מתוך קשיים וכישרונות חלושים, נמצא שצריך לטרוח בשביל לזכות לנעימות, אך חייבים לזכור שגם על הדרך המפרכת 'עד לנעימות' מקבלים שכר

ולפי מידת הקושי שהוא מרגיש בכל חלק מחלקי התורה. היו יהודים גדולים בתוך כלל ישראל שצמחו לתפארת דווקא מתוך קשיים וכישרונות חלושים, נמצא שצריך לטרוח בשביל לזכות לנעימות, אך חייבים לזכור שגם על הדרך המפרכת 'עד לנעימות' מקבלים שכר, וכמו שפירשו 'אנו עמלים ומקבלים שכר' על העמל עצמו והם עמלים ואינם מקבלים שכר' על העמל לבדו, אלא רק על התוצאה המוגמרת! וכמבואר במעשה מחכם ותם, שע"י היגיעה מתוך קושי כשאפילו זמן לאכול לא היה לו - זכה להיות 'מיניסטר על כל המיניסטרים', ואע"פ שהחכם היה כשרוני ממנו, לא היו לו את התמימות וכוח הסבל לסבול עמל כמו התם, והיא שעמדה בעוכריו! נקודה נוספת הראויה לציון היא, כי לפעמים חוסר המתיקות נובע מחוסר הבנה, ובפרט אצל צעירי הצאן שאינם יודעים כיצד להבין נכון את הפירוש הפשוט של הגמרא וכו', ועל ידי שיקימו 'לא הביישן למד' וישאלו את צוות הישיבה, או יבקשו סיוע מבחורים הגדולים מהם הבקאים בדרכי הלימוד (ואלו כמובן יקימו את המשך 'ולא הקפדן מלמד'...

ובנוסף לתפילה, יקיים גם 'השתדלות' למעשה, היינו ללמוד בקול, ויחד עם חברותא וכו', דברים הגורמים לאדם להיות שקוע בלימוד, מה שמביא בסופו של דבר לתענוג ולחיות. וכפי שרבינו עזר לאחד ללמוד בהתמדה, ושפתיו לא יחרישו מקול תורה ואמר לו 'די תורה וועט דיר קוויקען, די תורה וועט דיר שטארקן'. - 'התורה תחיה אותך, תחזק אותך'... ועל כן החובה לדעת ולשנן זאת - התורה היא מתיקות טעם החיים, כי הם חיינו וכו', בלי התורה אין לי חיות ומתיקות אמיתית, והרגל הלימוד עולה על קיום כל המצוות וכו' כדברי רבינו, וכן חשוב לשנן את דברי רבינו בתורה ק"א בליקוטי מוהר"ן, שהיוצא משם שהתורה היא לא עוד מצווה, אלא שבלא זה אינו נקרא 'אדם' וצריך הרבה להתייגע על זה, עד שיזכה לאנפין נהירין בתורה, כמ"ש שם. צריך לגשת לתורה במחשבה כזאת: אני רוצה שהתורה תבנה אותי ותזכך אותי. אני רוצה להינצל מללמוד לשם גאוה ויהירות, רק להיפך - מתוך ענווה ותקווה שהתורה תהפוך אותי ל'אדם'... ואז גם מתפללים ומבקשים לזכות לנעימות התורה בצורה אחרת לגמרי, וזוכים לכך בעז"ה.

צאי לך בעקבי הצאן - כמה התייגעו אנ"ש בעת עסק התורה, והשקיעו בכך שעות ארוכות מסדר יומם, עד שזכו להרגיש את נעימותה. העולה מן הדברים, כי גם אם מרגישים קושי בחלק מסוים בתורה - יש לזכור את דברי רבינו 'ומשה ניגש אל הערפל - אשר שם האלוקים, ואם יזכור כל אחד היטב שהתורה היא משוב חייו, והתפילה היא לא 'נוסח' בעלמא, כי אם בקשות שהוא מאמין שה' יכול לקיימן, א"כ כל הבקשות שמתפלל, כגון 'השיבנו אבינו לתורתך' הוא יפתח ליבנו בתורתו וכו', הם משאלות שיכולות להתגשם בכל רגע ברצון ה', ואלה אינם 'דמיונות' בעלמא, כי אם הכרח ל כ ל ה מ ש ך ה ח י י מ ! ועל כן א פ צ י ר ואבקש עוד ועוד מתוך אמונה שהשם יתברך שומע את התפילה ומכין את הישועה, ועי"ז יזכה כל אחד שייפתחו בפניו גם השערים הסגורים ביותר בפניו, כל אחד לפי עניינו

יותר מהמצוי אצל שאר בני העולם, והיא סימן למעלותא, כי דווקא מחמת גודל מעלת הלימוד בטהרה מתגברים יותר המניעות, בבחינת 'כל הגדול מחבירו יצרו גדול וכו'!

מאה ועוד אחד

ר' ישי: כאחד שגדל בישיבה ליטאית, הנני יכול להעיד שהחילוק הוא שמיים וארץ. בחור שלומד בישיבה של חסידי ברסלב, לא מבין באיזו טהרה הוא נמצא. נקודת ההבדל לדעתי היא 'איך ניגשים' לתורה. אני זוכר היטב את ה'ווארט' של הרה"ק מנחם מענדל מ'אצק' זצ"ל שהיה כה שגור על לשונו של הרה"ח ר' אברהם יצחק כרמל ז"ל: הגמרא מחלקת בין 'עובד אלוקים' לאשר לא עבדו, בין השונה פרקו מאה פעמים למאה ואחד פעמים. והתמיהה ידועה, האיך ניתן לכנות אדם המתיעגע מאה פעמים על לימוד הסוגיא, כלא עבדו?

תשובתו הייתה, ששניהם למדו את הפרק מאה פעמים, אך הראשון למד 'מאה פעמים ואחד' היינו מאה פעמים יחד עם ה'אחד יחיד ומיוחד' 'אלופו של עולם', היינו שקישר את הלימוד לבורא, וזהו עובד ה'. אך מי שלא עבדו, למד מאה פעמים, מבלי לקשר את התורה לנותן התורה! אז היה ר' אברהם יצחק מוסיף את ביאור אנ"ש בדברי רבי נתן, שכשהודיעו לו על 'גדול' אחד שלמד אלף דפי גמרא, אמר ש'עוזר' שלו יודע לומר אלף פעמים 'רבונו של עולם', כלומר שאדם עם כל הבקאות שלו עד כדי כך שהוא יודע אלף דפי גמרא, צריך בד בבד להיות קשור לבורא ולשפוך לבו כמים לפניו!

ניתן לסכם שלימוד תורה של חסיד ברסלב, מקושר לתכלית שה' יתברך רצה - שהתורה תקדש וטהרה אותנו! כמוכן שיש גם 'התקשרות לצדיקים' בכל מימרא של תנא או אמורא, 'כאילו בעל השמועה עומד כנגדו' כמאמר חז"ל, וזהו עניין אחר לגמרי... אסיים בדבר צחות הידוע, בלמדן גדול שהצטדק כי אין לו פנאי לחשוב על ה' יתברך, מאחר שהוא שקוע כל כך בלימוד... כשמחזברים לבורא מבינים שתכלית תורה תשובה ומעשים טובים. שח"ו לא יגיע מצב שאדם מפסיק לעבוד את ה' ומתחיל לעבוד את עצמו... וזהו החיסרון שיש קצת בעולם, ששוכחים שהתורה רוצה לחבר אותך לתרי"ג המצוות וקיומן!

אלא בסבר פנים יפות ונעימות וכו') עי"ז יצילו את חייהם כפשוטו, ויקבלו טעם מתוק לכל המשך החיים, בכל עת שיעסקו בתורה, והיא הצלה וזכות הרבים לדורות!

ראוי לסיים בעצתו של רבינו (שיחות הר"ן צ"א) לבלי לדבר על שום אדם מישראל, היות ולכל אחד יש 'אות' בתורה, ועל ידי שיש אהבת חברים, יזכה לחביבות והתמדה בתורה, ויה"ר שבזכות ההתמדה וכו' נזכה לקיום דברי רבינו שרצה להכניס בעולם 'דאווענען לערנען און דאווענען!' - להתפלל ללמוד ולהתפלל!

כיוון ששלושת הרמ"ם החשובים משמשים כמגודי שיעורים בישיבות של חסידי ברסלב, ביקשנו לשאול האם ישנו הבדל בין 'לימוד של חסיד ברסלב' למי שאינו כזה, ואיך זוכים לכך?

חידושים למעשה

ר' שמואל ברוך: בהקדמת ליקוטי הלכות מובא שרבי נתן הקפיד על המתפלאים על רוממות חידושי, ולא מבינים שכוונתו 'למעשה' ממש... חסיד ברסלב זוכר שבלימוד הוא 'קורא את חי החיים', ואפשר לומר שכל תורה בליקוטי מוהר"ן היא עוד גילוי בנפלאות כוח התורה! כל שעת לימוד, היא עוד חיזוק בעבודת ה' ויראת שמיים! מסופר על ר' מת'ס ברזעסקי מעובדי ה' באומאן, שבמהלך הלימוד הרים את עיניו למרום מדי פעם, ואין כאן שום סתירה לכך שהיה שקוע כולו בתורה, כי בברסלב משננים שהתורה היא לא דבר בפני עצמו, רק ה'שית' והתורה כולא חד', וכל מילה של לימוד התורה היא עוד צינור וכלי להתחבר דרכו להשית'!

בנוסף, רבינו הק' מולך אותנו בדרך הנכונה של לימוד התורה באופן שביא אותנו לתכליתנו הנצחית, והוא מדייק אותנו כיצד נזכה שהלימוד יהיה 'לשמה' ולא 'על מנת להתיהר ולקנטר' או 'על מנת שיתקרא רבי', כשגם מלמד אותנו שבכדי לזכות לזה צריך הרבה להתפלל שנזכה להינצל מסכנות אלו. לדוגמא, כל מי שלומד בליקוטי הלכות הל' בציעת הפת הלכה ה' מתעורר לחשק והתמדה בתורה, אך מתוך טהרה פנימית ועמוקה, והיא הנותנת לכך שלעתים חסידי ברסלב מרגישים בלימודם 'מניעות'

צעירי הצאן שמוכרחים ראשית כל לבנות את יסודות עולמם התורני. וכעת לביאור בשיחה ע"ו: בתקופת היותי בחור ואברך צעיר, פגשתי אנשים שהשקפתם הפוכה לגמרי משיטתו של רבינו, ואביא דוגמא לכך: באחד הימים, החלטתי לערוך 'סיום מסכת' ב'כולל' בו למדתי. לאחר הסיום ניגש אליי ה'ראש כולל' ואמר לי: אפשר בכלל לעשות 'סיום' פעם? עניתי לו: וודאי, הרי כשגומרים ללמוד מסכת בש"ס בהבנה, 'עבידנא יומא טבא לרבנן'! השיב לי ראש הכולל: כוונתי, האם למדת את המסכת הדק היטב הדק עד שהנך בטוח שאתה יכול לערוך סיום? האם העמקת כהוגן בכל נושא ודיוק?... ואכן ככולל זה למדנו במשך שלוש שנים, רק הלכות 'בשר וחלב' בטור וש"ע. ובהזדמנות זו אמרתי לראש הכולל: וכי מה אתה חושב שאדם חי כאן שלושת אלפים

ר' שלמה: התורה בהתקשרות לצדיק, היא תורה שהצדיק בונה ממנה בנינים נפלאים! חסיד ברסלב יודע שכשהוא לומד הוא מתדבק עם התנא וכו' בבחינת 'נשיקין' (תורה י"ב), ובעיקר - הוא יודע שהתורה מחייבת להשפיע על כל סדר היום שלו! לא רק על התפילה וכו', אלא גם על האכילה שאחר הלימוד, שלא תהיה אכילתו באופן של זולל וסובא, ואף אם אין הכל לשביעות רצונו, הוא אינו מלא טרוניות כרימון וכו' אלא אדרבא 'מלבשתו ענווה'. וזה היה הבריח התיכון בדרך החסידות בכלל - שלא הפרידו את הלימוד מהנהגות היום, כי צריך להיות צדיק ולמדן! לימוד תורה בהתקשרות לצדיק גורם למעלה חן על לומדיה'.

כפי שראו רבות אצל אנ"ש, שעם כל התמדתם ובקיאותם בתורה הקדושה הם התנהגו בפשיטות וענווה. חסיד ברסלב מאמין שהתורה תטהר אותו מכל הטומאות, כי ברית ביטוד ואורייתא בתפארת כדברי רביז"ל, וממילא כשיודע זאת, שזוהי הדרך לעבור בשלום את העוה"ז ואין שמירה כתורה, הגישה שלו ללימוד התורה היא אחרת לגמרי. זכורני איך שהרה"ח ר' דניאל לפקוביץ ז"ל שהיה מגיד שיעור בישיבת ברסלב ב"ב, שאל בחור שענה תירוץ גאוני לקושיית הקצות החושן, מתי עלה בדעתו התירוץ הנפלא? והוא ענה לו: בעת ההתבודדות... ר' דניאל הפטיר על כך: ניכרים דברי אמת. וכידוע כמה היה איש אמת. הרי ידועים דברי ר' אלחנן ספקטור 'כמה מתוק ה'קצות' בחצות'... ועל כן חסיד ברסלב ניגש לתורה בהתרגשות בידיעה שהתורה היא תקוותו. קולמוסים רבים כבר נשתברו, בביאורה של שיחה ע"ו בשיחות הר"ן בנוגע לדרך הלימוד שמתווה רביה"ק לאנשיו. שאלנו את הרמ"ם שליט"א מהו הביאור המעשי בשיחה זו, והאם הדבר נוגע גם לצעירי הצאן? ובכלל, הספקות וההתלבטויות מלווים כל חסיד ברסלב, האם הוא 'מדקדק יותר מדאי' או שמא היטה את הכף לצד השני והוא כבר בגדר 'מרמה את עצמו' חלילה... כיצד ניתן למצוא את שביל הזהב?

ר' ישי: בתור בחור בישיבת סלבודקא זכיתי לבלות שעות ארוכות יחד עם הרה"ח ר' אברהם יצחק כרמל בבירור וליבון השיחה. כהקדמה אמסור מה שקיבלתי ממנו, כפי מה ששמע מפי חסיד הגדול ר' לוי יצחק בנדר ז"ל, כיון שעיקרה של שיחה ע"ו מדברת לאברכים, כיון שכבר זכו בצעירותם לבנות יסודות ועתה הם כבר בנויים לתפארת, להוציא את

ר' ישי: בתור בחור בישיבת סלבודקא זכיתי לבלות שעות ארוכות יחד עם הרה"ח ר' אברהם יצחק כרמל בבירור וליבון השיחה. כהקדמה אמסור מה שקיבלתי ממנו, כפי מה ששמע מפי חסיד הגדול ר' לוי יצחק בנדר ז"ל, כיון שעיקרה של שיחה ע"ו מדברת לאברכים, כיון שכבר זכו בצעירותם לבנות יסודות ועתה הם כבר בנויים לתפארת, להוציא את

רבינו מזכיר פעמים רבות, שידיעה היא חיבור, 'אילו ידעתי - הייתי, וחיבור, ידיעה - מביאים אהבה ותענוג. אח"כ בגימטריא 'אהבה' כידוע. כשבחור או אברך, מתייגע כדי להבין דבר על בוריו, כשאדם משקיע בתורה, והוא יודע את דברי התורה, הוא קונה ורוכש אהבה לתורה, ונעימות בתורה!

ב'חברותא' שהייתה לי בלימוד הדף היומי, זה בסדר אף שלא התעמקתי לרדת עד שאמצא לה תשובה. אך אם אין לי שום קושיא והכל בסדר, ודי לי בכך שהבנתי בערך- זוהי רמאות בלימוד. והמבחן לכך, אם בחור או אברך מצליח לסכם את החומר שלמד, הוא מוכיח כי הוא קנה הבנה בסוגיה הנלמדת, ואע"פ שלא התעמק ביישוב הקושיות, די בזה ל'סדר הבקיאות'. ה' יעזרנו לאחוז החבל בשני קצותי, להתמיד ולהקיף את כל התורה, ומנגד לחטוף ולהספיק גם סוגיות עיוניות!

ר' שמואל ברוך: בספר 'מקחו של צדיק' להרה"ח ר' משה קרמר שליט"א יש ביאור ומהלך נאה ב'מדוכה' זו, ותכלית העניין ששיחה ע"ו נאמרה למי שכבר הורגל בדרכי הלימוד, אך בחור שמחו עדיין לא בנוי די הצורך, צריך לדעת את דברי רבינו בתורה ס"ב ש'מצווה גדולה לחדד השכל! ולגבי השאלה אם יוצא בכך ידי חובת הלימוד בדרך רבינו ואת הצורך ללמוד בסגנון כזה, עיין בספר 'מקחו של צדיק' שם מביא בירור בעניין זה ויערב לך...

עניין זה נוגע בפרט לחסידי ברסלב שנמצאים בישיבה קטנה וישיבה גדולה גם יחד אך חמש שנים לכל היותר, ההכרח לדעת שבזכות דרך הלימוד שיקבל הרי ש'גם כי יזקין לא יסור ממנה, ויקבל טעם טוב גם בלימוד הזרזי והתמציתי! ואפשר לדמות את הטעות בזה, לילד בכיתה ד' שאומרים לו להתחיל 'לגרוס' משניות וגמרא, הרי מוחו עדיין לא בשל, ולעולם לא ידע דבר ברור במשנה וגמרא.

אמנם יש אופן ששייך לקיים את דברי רבינו כפשוטם, והוא ב'בין הסדרים' וב'בין הזמנים', אז יוכל ללמוד בזריזות את סדריו בתנ"ך וש"ס, אך הכלל - שלא יזלזל בכהוא זה בלימודי הישיבה. אני מכיר בחורים ששמרו על הזמן, וסיימו לעת נישואיהם את כל הש"ס למרות שלא החסירו במשהוא מסדרי הישיבה, וזה וזה עלתה בידם. וההסבר לכך, ביאר החסיד ר' לוי יצחק בנדר ז"ל, שכשאדם שומר על הזמן, יש לו 'ברכה' בזמן. ובאמת לאחר נישואיו יוכל יותר ללמוד בזריזות ולהספיק הרבה כפי המובא בשיחה ע"ו.

ר' שלמה: לאנתייחס עכשיו לשיחה ע"ו אך כדי לבאר את מה שכותב מוהרנ"ת במכתבו 'שלא ירמה את עצמו' - הרי הכוונה פשוטה וברורה. מחד, שלא לדקדק יותר מדי, ולציין לעצמך לזכרון את הדברים שלא הבנת, אך מאידך, מזה עצמו שצינת דברים מוקשים, מובן ממילא ששאר הסוגייה נהירה וברורה, וחובה לעמוד על כך, כדי שחוסר הסדר והבלבול לא יניא את לבבו לגמרי מהלימוד כמצוי רח"ל.

שנה? מתי נקיף את כל התורה? מתי נלמד הלכות 'תולעים', 'ביצים'? מתי נלמד הלכות 'כבוד רבו', 'כתיבת ספר תורה' וכיוצא?

בתשובה ענה לי בפשטות שכזו: 'מוטב ללמוד כל החיים חלק קטן מהתורה בצורה יסודית, מאשר את כל התורה באופן לא מעמיק'... ואת זה בוודאי התכוון רבינו לשלול בתכלית. אך מכאן ועד לגרוס מבלי לנסות להבין את הפירוש הפשוט יש הבדל גדול, כמסופר על הצורב הצעיר שסיים מסכת עירובין, אך מבלי לדעת את ראשי התיבות 'רה"ל' ו'רה"ר' - שהם רשות היחיד ורשות הרבים, אשר בלעדיהם אין כל הבנה בשום חלק במסכתא... עיקר המושג של 'גירסא' נאמר בעיקר על ספר הזוהר והליקוטי מוהר"ן וכדו' שמועילים לנשמה גם בלא הבנה, אך בשאר הלימודים, החובה להשקיע בלימוד יסודי, המביא להבנה, והמכוון לקניית ידיעות בתורה.

רבינו הק' רוצה לומר לנו שיש הרבה מה להספיק, התורה רחבה! ולכן המשך ללמוד, ואע"פ שלא יתורצו לך השאלות שהוקשו, העיקר שתדע מאי קאמרת, תבין שיש כאן שאלה ותשובה בגפ"ת, ותבין שקשה לך להבין פרט מסוים בסוגייה, וכו'. אך עם כל זאת שרצה רביז'לרבינו הק' רצה שיהיה לנו גם סדר עיון, ובסדר העיון החובה לדקדק ולעייין עד שנגיע להבנה וידיעה מוחלטת בנבכי הסוגייה, כמובן כפי כוחו וכשרונו של כל אחד ואחד.

אפשר לומר שזהו ההבדל הדק בין 'לדקדק יותר מדאי' ללימוד נכון, כי אם 'הרגשתי' שיש כאן קושיא, ו כ פ י שסיפרתי לעיל

אחת הנקודות הכואבות בשדה החינוך, היא חוסר החשק והחיות בסדרי הישיבה, כאשר לעומת זאת הבחור משתוקק ומיזיח לצאת לשדות וליערות ולעבוד את ה', מה הייתם עונים לבחור כזה?

גיטין או קידושין

ר' שלמה: כשבחור נכנס לישיבה, והוחלט ללמוד 'גיטין' הוא צריך לדעת 'גיטין' היא המסכת שלי, אני רוצה לדעת אותה על בוריה! ולפעמים היצר הרע מנסה 'להתלבש במצוות' וכשמחליטים בישיבה

מקופיא, הפתרון הוא רק למשור את היצה"ר לביהמ"ד,
אך כשנדייק בפסוקים שמביאים לכך הז"ל, נמצא כי את אש
היצר, מגרשים באש קודש של המימות דיבורי תורה ותפילה
'הלא כה דברי כאש'

חיות אדירה בסדרי הישיבה. ומנגד, את הרצון הטוב, אל תכבה! תשמור
אותו! תשמור אותו לבין הסדרים, לבין הזמנים, לאיזה יומא דפגרא, את
הרצונות להתבודד כמה שעות, לקום חצות ולהתפלל בנץ וכו'.

סדר יום מושלם

ר' שמואל ברוך: אם הייתה לבחור בחירה, ייתכן שהיו מי שלא היו
בוחרים להיכנס לישיבה... אך בוודאי אם היה נכנס היה מרגיש חיות
- הרי הוא בא לכאן מרצונו הטוב! אך לצערנו, כיום המסלול הוא
כפוי... בתחילה תלמוד תורה ולאחר מכן ישיבה קטנה, ישיבה גדולה,
כולל, וכו'... אך בסופו של דבר הבחור חייב להבין שזה לא 'בדיעבד',
רק 'לכתחילה' שבלכתחילה, כך היה צריך להיות אך מרצון טוב, ללא
כפייה... בישיבה ניתנת לבחור הזדמנות לחיות בסדר יום נכון ומתוקן.
כזה שמשלב לימוד התורה עם תפילה, שיחות חברים ושעות של
'לפקח דעתו'.

מי שיתבונן, יבחין שרוב הסדרים ברוב הישיבות 'שוים' לכל נפש ממש!
זהו הסדר הממוצע והמושלם! כששואלים למה לא עושים סדר מחצות
הלילה ואילך וכיוצא, אני משיב לשואל: 'שינסה לנהל כך ישיבה'...

בחור שילך ע"פ דרכו ואורו כמו שיאיר לו בכל רגע - ימצא את
עצמו ביום הראשון לומד ח"י שעות ביממה, ביום השני ישכב במיטה
שמונה שעות, וביום השלישי ילך בטל כל היום וכל הלילה... המסגרת'
מצילה אותך מריבוי אור! בעבר למד אצלי בחור שהתלונן על סדרי
הישיבה, ולפני בין הזמנים אמרתי לו: רשום נא כמה הספקת יותר בימי
בין הזמנים, ותראה לי זאת אח"כ... ולמעשה, הוא היה בחור אמיתי
והוא אמר לי שאכן בשבוע הראשון בער כמו החסיד ר' געצ' בשעתו,
והיה נדמה לו שהוא מצליח ומספיק יותר, אך אח"כ - לא מינה ולא
מקצתיה... הוא ראה שסדרי הישיבה עדיפים עשרת מונים! והמשכיל
יתבונן בכך ויתבודד על כך כראוי עד שיזכה להתבוננות הנכונה
שתשלב בין האור שלו לסדרים המוכרחים כל כך.

ב"ה בישיבות ברסלב ישנו זמן קבוע ללימוד ספרי רבינו, להתבודדות,
אמירת ליקו"ת, וכיוצא, וגם בישיבות אחרות ניתן בהחלט לחטוף זמן
לכך פה ושם. ב'קעמפ' שנערך לבחורי 'קרון אור' ערכנו חישוב כמה
זמן פנוי יש לבחור ביום, בישיבה שלא שייכת לחסידות ברסלב הגענו
לשעתיים וחצי שאפשר לזכות ולנצל! למשל, במשך הזמן עד שהמג"ש
נכנס, ועד שהחברותא מגיע... וכפי שרבי נתן מספר על רבינו שהספיק
שיעורים וסדרים ארוכים החל מזמן תחילת התפילה, עד להתאספות
הציבור והתחלת התפילה בפועל!

ללמוד גמרא גיטין, פתאום מאיר לו מאוד שחייבים ללמוד 'קידושין'
בדווקא, וזה יצה"ר אמתי שרוצה להפילו מהלימוד לגמרי. ע"כ
כשהולך בתמימות ובלא 'חכמות' זוכה ומזכה אחרים, ומתחיל ללמוד
ברמץ נעורים את הסוגייה הנלמדת, ורבים נמשכים אחריו לטובה.
ומנגד, אחריות כבדה רובצת עליו, אם יקרר ויחליש אחרים רח"ל.

בחור חייב לשנן לעצמו: 'נכנסת לישיבה כדי להצליח, וכשהישיבה
תצליח, זאת ההצלחה שלך! ומעולם לא הפסיד איש שהלך בתום
כפי סדרי הישיבה. ובפרט בישיבה של רבינו, אתה משקיע אצל רבינו
לרומם ולהאדיר את ישיבתו! ולנצח יזכרו אותך כבחור שרומם ופיאר
את הישיבה ואת שם רביז"ל בעולם. ואשרי המחכה ומייחל לצאת
לשדות, אך זה שום שכל ויישוב הדעת והרבה תפילה, כיצד להכניס
את הרצון בתוך כלים נכונים ובוודאי אף בצמצום המוח, בתורת הנגלה
בהבנה - שכן יבנה כלים לאור. בפרט שבחור שומע סיפורים ותיאורים
על עובדי ה' מהדור הקודם, וחושב שדורנו שווה לדורם, אך כיום, כל
נסיעה או יציאה מהישיבה שלא במסגרת הורים ומחנכים - מסוכנת
ביותר מבחינה רוחנית, ואחריתה מי ישורנה. אם דעתו במוחו, ישכיל
להכניס את סדריו בזמנים שאחרי הסדרים ובין הסדרים ובין הזמנים,
שבהם אין לו מסגרת קבועה, ואז יוכל לעבוד את ה' לפי האש שבלבבו...

או סדר או כלום

ר' ישי: זו שאלה שנוגעת לכל בחור בכל ישיבה! ראשית כל צריך
לזכור שרבי נתן פתח את הליקוטי מוהר"ן בתורה א' - תורה שבה
רבינו מבאר את יסודות האור והצמצום, הח' והנ', ושע"י לימוד
התורה מתקבלות כל התפילות. אנ"ש ביארו שמוכרחים ללכת
בסוד הבריאה הזה, ולא ללכת בריבוי אור שהוא סכנה גדולה
ליפול בשבירת כלים ואיבוד כל הצלחה, הצמצום הוא הכלי
לקיום האור! בליקוטי הלכות (ר"ה ג, כ) מאריך מוהרנ"ת
שאין מגלחים את השערות בימי הספירה, בכדי
להיכנס בסוד הצמצום, שריבוי השמן לא
יגרום כיבוי הנר. סדרי הישיבה, הם בונים
לבחור את האור האמתי, בלי צמצום
האור לא יכול להתקיים, והניסיון הוכיח
שברוב המקרים, הבחור שהלך בריבוי
אור נפל גם מתורה וגם מחסידות, והתרחק
לגמרי מהבורא וצדיקיו!

אני משנן רבות לתלמידי שהישיבה מכינה
את האדם לחיים. אחד היסודות החשובים ביותר
הוא שמירת הגבולות, ולא דווקא בעבודת ה', גם אם
תגדל ותהיה מנהל מוסד, או תעסוק לפרנסתך, ההכרח
להיות מוגבל בסדרים, וממושמע למשמעת עצמית.
בחור שואל: למה אומרים לי מה לעשות? מתי לאכול,
ללמוד, להתפלל, הכל בשעות מסוימות? התשובה לכך -
זה מרגיל אותך לחיים של הצלחה! אם לא תתרגל בכך, מי
יערב לכך שתצליח לקום מהמיטה לקרוא ק"ש בזמנה?
רק שמירת הגבולות! אם בחור מבין זאת, זה מכניס לו

ידוע שהישיבות הקדושות נקראו 'תיבת נח', אם כן, כיצד
מתגברים הניסיונות גם כאן, בתוך הישיבה, הרי הישיבה היא
המקום השמור והמוגן ביותר! ומה אפשר לעשות נגד הניסיונות?

אין 'ביטול הבחירה'

ר' שמואל ברוך: ברור שהישיבה היא המקום להינצל מהמבול, ומכל
פגעי הזמן, אך 'שמירה' עדיין איננה 'ביטול הבחירה'! המקום הקדוש

הזה מכוון אותך לטוב, אך ניסיונות ישנם, וזה סימן טוב - כי כל זמן שיש ניסיון סימן שיש סיבה טובה לכך שאתה עדיין נמצא כאן בעוה"ז...

וחשוב להוסיף את הידוע מגדולי החסידות, מדוע יש צורך 'למשוך' את היצה"ר לביהמ"ד, משום שהיצה"ר הלזה, הוא כבר הרבה יותר עדין מהיצה"ר שבחוץ... וכמו שרבינו מגלה שבכוח התורה מחלישים כוח היצה"ר במקלות ושמות (תורה א'). וודאי שיש לבחור ניסיון, אך המסגרת השמורה, והעדר היציאה החוצה, מעניקה כוחות להתמודד. יש לו משפיעים ומשגיחים שמכניסים בו הרבה התחזקות, יראת שמים, ואמונה. כשהוצע לי לשמש כר"מ בישיבת ברסלב בב"ב, נכנסתי למעונו של הרה"ח ר' יעקב מאיר שכטער שליט"א, והוא ייעץ לי: היכן שתוכל להכניס דיבור של יראת שמים, בתוך הסוגיא, בתוך השיעור - תכניס... וכך יהיה לבחור כלים להתמודד עם ניסיונות ההווה והעתיד. בנוסף, בכל ישיבה יש את החברים הטובים שהם הרוב הבולט, ויחד אפשר להחזיק חזק נגד מי המבול הסוערים, חוץ מהשוליים - החברים הרעים מהם צריך באמת להתרחק ולהישמר.

כמו כן חשוב לזכור את דברי רבינו שבימי הבחרות יש ניסיונות רבים, כשם שהמים נראים נקיים עד שמרתחים אותם ואז האבנית והלכלוך מתחילים לצוף... ורואים זאת בחוש שבזמנים אלו, קומתו הגשמית והרוחנית של הבחור גדלה, והוא זוכה לקבל שכל טוב מהבורא, ועל כן אז בזמן ההתבשלות, ס'קאכט זיך, ולכל הכיוונים. ולכן צריך לזכור שהניסיון

בתקופה זו, הוא דבר טבעי ומתבקש, וכמעט מחויב המציאות! כראייה לכך, רוב המקורבים לברסלב, התקרבו בשנים אלו, וכך רואים בכל דבר וענין, למשל בריקודים בחתונות או בהכנסת ס"ת, כמו כן בהליכה לקברי צדיקים וכו', מי מוכן להתאמץ ולעמול בחיות? צעירי הצאן, בחורי החמד! בתקופה זו, קיים מרץ כדי לגדול, וישוב הדעת האמיתי מגיע אח"כ... הברען האמיתי הוא בשנות הבחרות, וזו הסיבה לבוא הניסיונות בזמן זה!

בשיחות מוסר שאני נוהג למסור ב'שובב"ם' אני מציין את דברי רבינו בתורה ל"ו, שלפני התגלות בתורה ועבודה מנסים את האדם, ועליו לזעוק לה'. מתי אם לא בימי הבחרות, מקבל האדם את 'עיקר ההתגלות' בתורה ועבודה? ולכן בזמן זה יש הרבה ניסיונות, וחלק מבניית האדם, הוא עמידתו ובחינתו במבחן הניסיון.

מסופר כי אדם בגיל העמידה הגיע להרה"ח ר' יעקב מאיר שכטער שבור ומיואש, היות שחשב שגייע לזמן מסוים והניסיונות ייפסקו וילכו מאיתו... ולדאבונו הניסיונות עוד קיימים ובווערים! וענה לו: וכי מה אכפת לך שלקב"ה יש עוד קצת נחת רוח ממך? ... וכפי שרבינו מביא שכשם שהשרים נהנים לראות את מלחמת החיות, כך הקב"ה מתענג על מלחמת המחשבות הטהורות בטמאות. ברוך ה' שבחור שוקד על סדרי הישיבה, כך יש לו גם 'תורה תבלין' על מנת להתמודד בגבורה עם הניסיון! ונסיים בבדיחותא, כי אף אם הישיבה היא תיבת נח, אך גם בתיבה, שכנו חיות פרא, ועל נח היה להתמודד עמהן...

ר' שלמה: ראשית כל, עצם הכניסה לישיבה היא הכרזה 'אני רוצה לברוח מהתאוות והניסיונות לעולם של עבודת ה'!' וההכרח לשנן את דברי רבי נתן (בה"ל שבת ו') 'וההתקרבות לבד שמתקרב ליראים

וכשרים זהו בעצמו יקר, כי מי יודע מה היה ממנו אם לא היה מתקרב כלל, היה עוד גרוע יותר ויותר". ולמרות שיש ניסיונות, אין דמיון כלל לנפילות של בני העולם שמחוץ לחומות הישיבה. איך נראה בחור בלא ישיבה? ה' ירחם!

מעתה, כשהניסיונות מתגברים גם כאן, עלינו לשוב ולהגות בדברי מוהרנ"ת (ברכה"ש ג') שהניסיונות הם דווקא משום שבוודאי יש לו נשמה גבוהה וכו', ולשנן לעצמינו את כל דרכי ההתחזקות בתורה מ"ח תניינא שהדרך בעבודת ה' מתחילה בהתרחקות דווקא, וכן ע"ז הדרך, עד שיזכה לעמוד בניסיון כראוי.

ובאמת דווקא משום שהשמירה בישיבה היא שמירה מעולה, ולמרות הניסיונות אין דמיון והשוואה לניסיון של הרחוב וכו', כדאי לשקול שוב ושוב בכל יציאה אל מחוץ לכותלי הישיבה, האם היציאה הזו מהישיבה היא הכרחית או שאפשר איך שהוא להסתדר בלעדיה? כי מי יודע מה יהיה נעשה עמי כשאצא לרחוב? כאן אני עוד איך שהוא מוגן... וכמובן, שיקדים תפילה לצרה, ובזכות התפילה והידיעה כי מקומו הוא לא ברחוב אלא בין כתלי הישיבה, יזכה להינצל ולשוב לשלום.

ר' ישי: מקופיא, הפתרון הוא רק למשוך את היצה"ר לביהמ"ד, אך כשנדייק בפסוקים שמביאים לכך חז"ל, נמצא כי את אש היצר, מגרשים באש קודש של חמימות דיבורי תורה ותפילה 'הלא כה דברי כאש'.

ארבעת הקירות של ביהמ"ד הם שמירה, אך לא מוחלטת! אם תהיה מונח בתורה ותחמם את עצמך באש קודש של תורה ותפילה, אז תצליח באמת להתגבר, כי 'תורה תבלין' ולא 'ארבע הקירות תבלין'...

פעם שאלו את החסיד ר' שמואל שפירא מהו בחור קדוש? ור' שמואל ענה: 'בחור קדוש הוא זה שחולם בלילה על תוספות!!' מונח כאן עומק נפלא: ככל שתהיה שקוע יותר בתורה, תהיה טהור יותר, וכדברי הרמב"ם הנודעים שמחשבה פסולה מתגברת בלב פנוי מן החכמה. מתפלאים תמיד מ'עבודתו' של ר' שמואל, ושוכחים את עסק התורה הנפלא. הוא אכן נסע למירון, אך כשהגיע לשם, חוץ ממה שהשקיע שעות בתפילה וזעקה, למד ג"כ בהתמדה שעות ע"ג שעות... חתנו ר' יהודה לייב פראנק ז"ל סיפר שפעמים רבות לקח עמו שק מלא ספרים, גמרא פוסקים וכו' והגה בתורה לבדו במסירות אין קץ.

ידועים גם דברי ראב"ן עה"פ עוז והדר לבושה, שלבוש התורה הוא 'הדר' אך לבוש העמידה בניסיון, גם אם הוא לא יפה ונאה, אך הוא לבוש עז וחזק, שמצליח למנוע ממלאכי החבלה לפגוע בו לאחר 120, ועל כן צריך את שניהם, תפילה ועמידה בניסיון, אך כדי שלא להתבזות בלבוש גס ועבה, לקנות גם קניין תורה. וסדר הפסוק 'עוז והדר' קודם 'צדיק' ואח"כ 'למדן' כי זה היסוד והעיקר, וכמאמר ראב"ן שצ"דק' למדן ר"ת צ"ל-ל השכינה, אך להיפך הוא ל"ץ רח"ל... ה' יזכנו להגות בתורה כראוי בקדושה ובטהרה, ובכל יום יהיו בעינינו כחדשים! ■

תהפוכות נפש ערגה בלתי מוסברת וקושיות
שלא נתנו מנוחה במסעם המרתק והמיוחד
של שני גרי הצדק החברים היקרים הר"ר
דוד קורונה הי"ו שעלה ממימאי שבארה"ב
והר"ר יוסף רפאל גונזלוז הי"ו שמגיע מהעיר
לימה שבפרו • בהמשך פגשו שני החברים
את אורו של הרבי ומשם הדרך לחיים
חדשים הייתה קצרה • באשר תלכי אלך

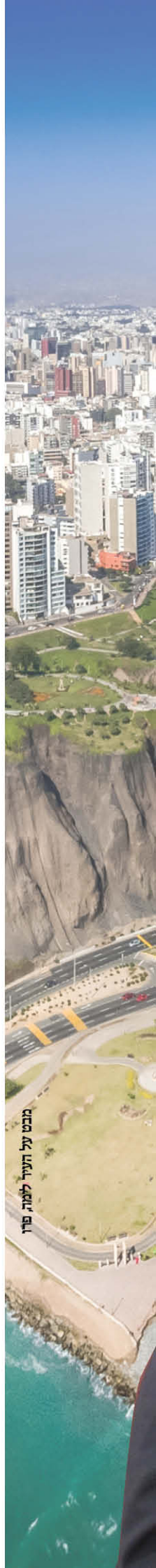
פורסם ע"י מערכת 'ברסלב גלובל' | info@breslevglobal.com

החיים שלפני
היהדות

והחיים
שלפני
אומן

ישראל הלוי

מבט על העיר למה פרו

הלכתי והוקסמתי. למרות שהייתי גוי, ואולי דווקא בגלל החינוך הגויי שקבלתי, התפעלתי לראות כיצד למרות השטויות הרבות שנלמדו שם הם הסבירו לי לכל דבר בבריאה יש הסבר וסיבה. שום דבר לא קורה סתם. לכל שאלה יש תשובה.

התרגשתי מאוד מכל מה שלמדתי שם. אבל עדיין לא חשבתי על כיוון של גיור. היה נראה לי שאפשר גם וגם. גם ללמוד קבלה וגם להישאר מה שאני. בשלב מסוים וזה ממש פלא בפני עצמו, הגיע לידי הספר הקדוש ליקוטי מוה"ר. אחד המשתתפים בשיעור של הקבלה, קנה את הספר לעצמו ואני מתוך סקרנות בקשתי להשאיל למספר ימים. לקחתי את הספר הבייתה, הוא היה מתורגם לספרדית ע"י הוצאת הספרים של הרה"ח ר' חיים מנחם קרמר שליט"א. פתחתי בהקדמה וקיבלתי צמרמורת. כל מילה דיברה אלי. ברגע הזה הרגשתי שאם אני רוצה להתחבר לספר ולמחבר שלו - אני חייב להיות יהודי.

אמרתי בבית, "אני מרגיש רצון להתגייר". זה נכון שאם אני רוצה רק ליהנות ולהתפעל מהרעיונות של הספר הזה, באמת אין צורך בגיור. אבל אם אני מבקש להביא את כל הכתוב לידי מעשה, בוודאי שאצטרך להיות יהודי.

התחלתי לעבור תהליך של גיור. הרב שאליו הלכתי אמר לי: אתה יכול ללמוד את כל התורה בלי להתגייר. מה מביא אותך דווקא לשינוי הגדול הזה? אמרתי לו: שהוא צודק. ללמוד גם גוי יכול. אבל אני רוצה לקיים. אחרי שלומדים את פנימיות התורה, מקבלים חשק אדיר לקיים המצוות. בהרבה ברכות יהודי אומר: "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו", וכי גוי יכול לומר את מילים אלו? היכן ציוונו? ה' לא ציווה אותך להגיד ברכה, ה' לא ציווה אותך לקיים מצוות. איך אפשר לומר "וקדשנו", היכן הקדושה? גוי הוא לא קדוש.

עברנו תהליך ארוך ובסוף התגיירנו, אני ואשתי ובתי. היה זה אצל רב מוכר בעיר קראקס, בירת וונצואלה. לאחר מספר שנים עברנו לעיר לימה בירת מדינת פרו. ושם, התברר לי למפרע שהרב שגייר אותנו הוא רפורמי. ממילא התברר שלא התגיירנו על פי ההלכה. שוחחתי על כך עם הרב הראשי של לימה, והוא ייעץ לנו לטוס לארץ ישראל. "שם תוכלו לעבור גיור ראוי ואמיתי". לא התמהמהנו, טסנו לארץ ועברנו שוב את כל התהליך הגיור והפעם על פי כל דקדוקי ההלכה. חזרנו לפרו והרגשנו שאנחנו כבר שייכים לארץ ישראל. אבל מאחר שהבת בדיוק נכנסה והתאקלמה בבית הספר היהודי בפרו החלטנו שזה יהיה קשה עבורה לעלות כעת לארץ ישראל. ישבנו והמתנו שנים עשרה שנה. היא גמרה את בית הספר, ורק אז ארזנו את מטלטלנו ועלינו לארץ ישראל.

כשוש הרמתי את העיניים

ר' דוד: הוריי נולדו וגדלו במדינת ספרד, משם עברו לקובה. הם התגוררו שם מספר שנים עד שעלה לשלטון - העריץ קסטרו. החיים נהפכו לקשים יותר, האזרחים הרגישו היטב את השינויים שנעשו ברחבי המדינה ובשלב מסוים החליטו הורי לנדוד שוב והפעם לארה"ב. הם התיישבו בעיר ניו יורק ולאחר תקופה קצרה נולדתי. עונת החורף בניו יורק הייתה קשה להוריי שהתרגלו למזג אוויר חמים יותר ולכן החליטו לרדת לפלורידה. שם למעשה העברתי את ילדותי ובחירותי. ההתעניינות הראשונה שלי בדתות ובאמונות שונות, התחילה בשנת התשנ"ב. הייתי בן עשרים ושתיים ועברתי תקופה קשה מאוד. הסתבכתי בעניין מסוים ואני זוכר את הרגע הזה בו הרמתי עיניים לשמים ופשוט פניתי לבורא. לא ידעתי כלום על יהדות אבל האמנתי בבורא עולם. היה ברור לי שיש מנהיג לבירה ולא יתכן שהכל נעשה כאן מאלי ח"ו. לאחר שסיפרתי לה' את כל אשר על לבי, נרגעתי והרגשתי שעשיתי את הדבר

בחג השבועות נזכה כולנו לקרוא את מגילת רות. אין סוף מהמורות עברה רות המואביה אך כל זאת לא מנע ממנה, לבקש ולתור את שאהבה נפשה. במסירות נפשה היא השליכה אחר גווה - את מולדתה, מעמדה, משפחתה וכל אשר לה, הכל על מנת לחסות בנועם ה'. וכמעשה של אותה אם המלכות - רות המואביה הבאה משדי מואב, כך מעשיהם של כל הגרים הבאים לחסות בצל השכינה. מכוחה הגיעו הנה, ומכוחם נשאב גם אנו מלא חופנים של שמחה והודאה על חלקנו. באווירת היום הקדוש, יום טוב שבועות הקרב ובא, שוחחנו עם ר' יוסף רפאל גונזלז הי"ו יחד עם ידידו ר' דוד קורונה הי"ו, אשר עזבו את כל אשר להם וקבלו על עצמם מתוך שמחה את דת משה וישראל. כל אחד וסיפורו הייחודי. זר לא יבוא בסודם.

מצאתי את שאהבה נפשי

ר' יוסף רפאל: נולדתי בקראקס שבונצואלה, למשפחה נוצרית טיפוסית. כבר בצעירותי היו לי קושיות על החיים. לא היה נראה לי הגיוני שמיליארדים של אנשים נולדים, חיים, ובסוף מתים בלי שום משמעות אמיתית.

ולכן החלטתי לחפש. הרגשתי שהאמת קיימת בעולם רק שצריך לחפש ולגלות אחריה. אחד המורים שלי בבית הספר, היה מוסלמי,

אחרי הרבה מחשבות, הרגשתי והבנתי שאם התנ"ך כל כך מדבר אלי - כנראה שאני שייך לשם. קמתי בבוקר אחד ואמרתי לעצמי: אני רוצה להתגייר, אני מוכרה להיות חלק מהעם המיוחד הזה

וקצת התחברתי לעניין שלו. הלכתי למסגד, ניסיתי להתחבר אבל הרגשתי שזה לא זה...

כבר עברתי את גיל עשרים והמשכתי לחפש. שמעתי על היהדות, אבל בגלל שפעם אחת הייתה לי בעסקים תקרית לא נעימה עם כמה יהודים רחוקים, החלטתי שהיהדות "לא בשבילי".

נשאתי בגיל 28, וגם לבני ביתי, כמוני, היו קושיות על תכלית החיים, היינו באותו חיפוש. נעצרנו באיזה כת מסוימת ששייכת למזרח הרחוק, זוהי קבוצה גדולה של אנשים שלא אוכלים בשר, לא רוצים להזיק לאיש, וכל מיני רעיונות מהסוג הזה. היינו בתוך העניין הזה שלוש שנים ועזבנו. חיפשנו משהו עם יותר משמעות.

יום אחד, חבר מציע לי ללמוד קבלה. "תבוא, זה מאוד מעניין, יש לנו קבוצה שלימה שלומדת ביחד, אתה תהנה". אמרתי לו שנראה לי שזה לא בשבילי, אבל הוא לחץ אותי, "תבוא פעם אחת, אולי תחבר?". החלטתי שאין מה להפסיד והצטרפתי אליהם. הם לא היו יהודים, רק התחברו לעניין המיסטי והמסתורי של הספירות והאורות העליונים.

משפחתה של סבתי הוא גולדברג, נזכרה נוות ביתי "סבתא, גדלה כיתומא אצל משפחה נוצרית". התחלנו לברר בכל מיני משרדי ממשלה, רצינו להשיג מסמכים שיוכלו לשפוך אור על העניין אך מאמצינו לא נשאו פרי.

בשלב הזה, התחלנו, אני וזוגתי, ללמוד כל יום - יהדות. למדנו ביחד הלכות רבות ולאחר שנתיים בשנת התשע"ז, זכינו להתגייר ולהיכנס תחת כנפי השכינה. מיד גם נישאנו מחדש כדת משה וישראל ולהתגרשותנו לא הייתה גבול. רק מי שעבר את החוויה הזו יוכל להבין מה עובר על בן-אדם באותם רגעים, ממש לידה מחדש.

העלייה לארץ ישראל

ר' יוסף רפאל: כשעלינו לגור בארץ ישראל, חשבתי לעבוד בהנדסת מחשבים כפי שעשיתי בכל השנים בפרו. אבל אז חשבתי לעצמי: הרי אווירא דארץ ישראל מחכים, מסתמא האוויר לא 'מחכים' למחשבים, אלא רק לתורה ועבודת ה'...

מה גם, שבדיוק באותה תקופה האזנתי למגיד מישרים רבי אלימלך בידרמן שליט"א, והא דיבר באופן משכנע על הבעיות שהטכנולוגיה יוצרת. לכן החלטתי שבארץ ישראל אני מפסיק עם העיסוק במחשבים. דיברתי על כך עם זוגתי, חזקנו את עצמנו שיש לה' הרבה דרכים בשביל לפרנס אותנו ולא צריך לעבוד בעבודות שיכולות להרחיק אותנו ממנו. ב"ה, אנחנו בארץ כבר חמש שנים ורואים ניסים ונפלאות עם הפרנסה. **ר' דוד:** גרנו אז במיאמי, התחברנו לקהילה יהודית מקומית והמשכתי להגות עוד ועוד בתורה הקדושה. יום אחד, בהיותי בבית הכנסת, פונה אלי אחד החברים ואומר לי: "אם אתה רוצה להיות יהודי אמיתי, אתה צריך לנסוע לארץ ישראל". הוא הסביר לי שאין כמו ללמוד תורה בארץ ישראל, זה עניין אחר לגמרי מחוץ לארץ. הייתי בהלם.

הוא לא מציע לי לעבור לבית כנסת אחר, גם לא לשכונה אחרת ואפילו לא לעיר אחרת. הוא אומר לי: אם אתה רוצה להרגיש היטב את היהדות שלך, תעלה לארץ אחרת, חדשה, שלא היית בה מעולם. שפה אחרת, מנטליות אחרת, בלי חברים ומכרים. אבל אני קיבלתי הכל בתמימות.

חזרתי הביתה ואמרתי: אנחנו צריכים לעלות לארץ ישראל. ובבית קיבלו את הדברים בשמחה ובהבנה: אם זה מה שטוב לנשמה שלנו, בוא נסע. כך, בשיא הפשטות. בחסד ה', צלחנו יחד את כל השלבים, באמונה ובתמימות.

כאשר התפרסמה השמועה על העלייה שלנו לארץ ישראל, הרבה מהחברים הגיעו לשכנע אותי לרדת מהרעיון. אמרו לי: יש יהדות גם

הטוב ביותר. לאחר זמן קצר, הבעיה נפתרה, וחשתי מין ד"ש מה' יתברך. אולם, החוויה הזו עדיין לא הביאה אותי בפועל להתעניין ביהדות ובעם ישראל.

המשכתי להתעניין בדתות שונות ומשונות והתחלתי לדבוק בדת הנוצרית. בשלב מסוים, כאשר העמקתי עוד ועוד באותה דת, עליתי דרגה ונהפכתי למשפיע דת! היו לי תלמידים ואוהדים ולכאורה יכולתי לבלות בתוך הכבוד המדומה הזה כל ימי חיי. במקביל לעיסוק בדת הנוצרית אהבתי מאוד לקרוא תנ"ך. במיוחד התחברתי לספר דניאל, יכולתי לקרוא ולהגות בו בערך ארבע שעות ביום.

עברו עשרים שנה. בתוך השנים הללו, הרגשתי שבוודאי יש דברים יותר מרוממים מהנצרות. הייתי מצד אחד מאוד אדוק באמונה הטפילה שלהם אך מאידך רציתי וחיפשתי את מה שמעבר. עד שבדרך נס, הציע לי אחד ממכרי ללמוד את התנ"ך מתוך התרגום המקורי כלומר מתוך לשון הקודש ולא מתוך התנ"ך המתורגם של הנוצרים. השגתי את הספר ומיד אני רואה שינויים משמעותיים. כל כך הרבה דברים אחרים היו כתובים ממה שקראתי עד כה.

הזדעזעתי והתפלאתי מאוד. נגשתי למספר כמרים ושטחתי בפניהם את תמיהתי הגדולה. הם מיד נזפו בי ואמרו לי: אצלנו לא שואלים שאלות. כאשר המשכתי לנדנד להם, אמרו לי: תזהר! השטן נתפס בך, אתה תרד לגיהנום וכו' וכו'... במקביל, התחלתי פתאום לגלות עוד סילופים והפעם בספרי אמונתם. יותר מדי דברים סותרים ומשונים ולכן שוב נגשתי לשאול, אך אז שוב התחיל עם האימים וההפחדות: "השטן תפס אותך, אם תמשיך ככה - תושלך לגיהנום". ניסו להפחיד אותי, לא היה להם תשובות לספק לי. רק הפחדות ואימים.

לא נרגעתי. הלכתי לשבעה סוגי בתי נצרות, וכולם ענו לי באותו סגנון, אחרי עשרים שנה בתחום קלטתי שהכל הבל הבלים. מכרו לי סחורה פגומה ומקולקלת. פשוט כלום אחד גדול. אמונה ריקה מתוכן אמיתי.

הגיור

החלטתי לפרוש מהם ולמדתי לבד. אחרי הרבה מחשבות, הרגשתי והבנתי שאם התנ"ך כל כך מדבר אלי - כנראה שאני שייך לשם. קמתי בבוקר אחד ואמרתי לעצמי: אני רוצה להתגייר, אני מוכרח להיות חלק מהעם המיוחד הזה.

היה זה בשנת התשע"ה, שוחחתי בבית על כל המחשבות החדשות שלי, ואז הבנתי שגם לזוגתי הצטברו במשך השנים תמיהות רבות על הנצרות, בסתר ליבה כבר לא האמינה בדת הזו, רק שפחדה לדבר ולחשוף את התחושות שלה.

ואז היא הוסיפה ואמרה, שיתכן מאוד שהיא יהודי מלידה. "שם

בלומדי בכולל, לפני ההתקרבות לרבינו, אהבתי מאוד לעסוק בספרי פנימיות התורה. התחברתי לעמקות של התורה, ובשלב מסוים התוודעתי לתורתו של רבינו הקדוש. הרגשתי משיכה גדולה, והתחלתי לשמוע שיעורים בליקוטי מוהר"ן ובליקוטי הלכות. ככל שהעמקתי יותר כך הבנתי שמדובר כאן על דרגה אחרת לגמרי ממה שהכרתי עד כה. האמת, הרבה אנשים אוהבים את ברסלב, אבל לא כולם זוכים להיכנס פנימה. לדלות מתוך הספרים את העצות ולקיים אותם לעובדא ולמעשה. ההיכרות האמיתית עם רבינו מתרחשת כאשר הולכים עם העצות, אז נכנסים באמת לעניין של הרבי.

הנסיעה לאומן

ר' יוסף רפאל: אחרי שעליתי לארץ היו לי כיסופים גדולים להיות בראש השנה אצל רבינו הק' באומן, אבל כל פעם היו מניעות אחרות. בשנים האחרונות היה את הקורונה, ושנה לאחר מכן הדרכון שלי הגיע מאוחר מדי, ולאחר מכן התחילה המלחמה מול אוקראינה. אבל השנה הזו - לקראת ראש השנה תשפ"ג, החלטתי לא להמתין עוד. למרות המלחמה, קניתי כרטיס ובאתי אל הרבי.

זכיתי ללכת למקווה, קראתי לראשונה את התיקון הכללי בציון הקדוש, וחשתי שאני מגיע למקום אחר לגמרי. הרגשתי שיש לי צדיק שאני יכול להישען עליו, צדיק שמסוגל לטפל בנשמה שלי. יש אנשים שאומרים, אני כבר מסודר, יש לי הרב פלוני או אלמוני. אבל צריך לדעת שיש עניין של צדיק יסוד עולם. צדיק כזה שכלול מכל נשמות ישראל, צדיק שלקח על עצמו לתקן את כל העולם.

ר' דוד: גם אצלי השינוי הגדול קרה כשנסעתי לאומן. היה זה בראש השנה האחרון, קניתי כרטיס טיסה לפולין וכל מי שמע על הרעיון אמר לי: אתה משוגע, יש עכשיו מלחמה, יש פוטיץ, יש טילים. אבל אותי זה כבר לא בלבל. ססתי לפולין ומשם נסעתי למעלה מעשר שעות עד שהגעתי לאומן.

הנחתי את המזוודה, והרב שלי אמר לי: דוד, לך למקווה, ומשם לציון. תחטוף קודם כל 'תיקון הכללי'. עשיתי את מה שאמר לי, הייתי בציון עוד מספר שעות ולפתע הרגשתי חולשה גדולה. התברר שקיבלתי וירוס וככה יצא ששהיתי במיטה במשך שבוע ימים. נעשיתי חולה, אבל ב"ה בגלל שהגענו מוקדם, זכיתי בראש השנה כבר לצאת מהדירה ולהתפלל במניין כאחד האדם.

אי אפשר לתאר במילים את מה שהרגשתי באומן. ההתקשרות האמיתית שלי לרבינו התרחשה שם, ליד הציון הקדוש. גם לפני ראש השנה למדתי בספרים וקיימתי את העצות, אבל ה"מכה בפטיש" היה באומן.

חיים שלפני וחיים שאחרי

כפי שהחיים שלי מתחלקים לשניים, החיים שלפני הגירות והחיים שאחרי, כך ניתן לומר שיש את החיים לפני שהכרתי את רבינו הקדוש ויש את החיים שאחרי. ממש עברתי שינוי של ממש.

האמת, שלא באתי לאומן בשביל לקבל ישועות, אבל הרבי פעל עבורי גם בגשמיות. יש לי באחת הרגליים, מכה מאוד מסוימת שכבר עשרים ושבע שנה הרופאים לא מוצאים לה פתרון. הדרך היחידה היא על ידי ניתוח, ואני לא רציתי. המכה הזאת הסבה לי כאב גדול והרבה עוגמת נפש. אחרי שהייתי באומן, הכאבים נעלמו לחלוטין. אין כאבים, אין מכה, בכלל לא באתי לאומן בשביל זה, אבל הרבי פעל אצל השי"ת אפילו בלי שאבקש על כך.

גם בלימוד הספר ליקוטי מוהר"ן ראיתי שינוי גדול. אחרי שחזרתי מאומן, הרגשתי שנפתחים לי שבילים חדשים, מין אור גדול שלא הרגשתי לפני כן.

במיאמי, למה אתה חושב שצריך דווקא ארץ ישראל?... בנוסף, היה לי קשה מאוד לעזוב את כל העסקים שהיו לי בעיר. באותו זמן עסקיי שגשגו, היו לי נכסים והשקעות, ואני במקום לפתח ולהכפיל את ה'ביזנס' התחלתי למכור הכל.

אנשים פנו אלי ואמרו: דוד, אתה מגזים. אין שום הגיון למעשה שלך. אתה כל כך מבוסס כאן, זאת טעות מצדך. אבל אני כבר הייתי 'נעול' על הרעיון. אני רוצה להיות יהודי של ארץ ישראל.

לאחר מכן כשהתקרבותי לרבינו הקדוש, התפלאתי מאד מאד לראות כיצד הדברים שיצאו מפי אז כשקישרתי את המושג של להיות יהודי עם 'ארץ ישראל' נשמעים בסגנון דומה לנאמר על ידי רבינו הקדוש בתורתו הנוראה והנשגבה, שאי אפשר להיות איש ישראל כי אם על ידי ארץ ישראל!

יום אחד, תוך כדי שאנחנו מתארגנים לעלייה, מתקשר אלי חבר ממיאמי ואומר לי: "תשמע דוד, אני גם רוצה לעלות בתקופה הקרובה לארץ ישראל, אולי כבר בירת ארץ הכי נכון לגור, ממה מתאים להתפרנס שם, ולאיזה קהילה להשתייך". אמרתי לו: "אני לא יודע כלום". הוא נדהם ואמר: "מה זאת אומרת שאינך יודע? איך נוסעים למקום חדש בלי תוכנית מסודרת?". ראיתי שהוא נלחץ אז אמרתי לו: "יש לי כיוון לגור בבית שמש". אך הוא היה עקשן: "אבל איפה בבית שמש, באיזה שכונה? תברר לפני, תבקש שישלחו לך תמונות של השכונות, של הבתים שם".

אבל אני הבנתי שאי אפשר להיות כל כך מתוכנן. נעלה לארץ ישראל וה' יהיה בעזרנו.

וכך, בס"ד, בשנת התשע"ח עלינו סוף סוף לארץ ישראל.

ומתי אלמד ואתפלל!?!?

הגענו לבית שמש, לרמה ד', והתחלתי לחפש עבודה. בתחילה חשבתי לעבוד באותו תחום שעסקתי באמריקה. בירתתי, ואמרו לי שבאשדוד יש מפעל שמחפש אנשים מהתחום שלי. הגעתי לשם ואמרו לי: כאן חייבים להוציא תפוקה מקסימלית, ולכן זמן העבודה בכל יום עומד על עשר שעות. נבהלתי. שאלתי את המנהל: "ומתי אתפלל? ומה יהיה עם קביעת עיתים לתורה?". אז הוא הצביע על שולחן קטן שעמד בפניה ואמר: "תוכל לשבת כאן, תתפלל בזריזות וגם תלמד קצת. אמרתי לו: כל טוב. זה ממש לא מתאים לי.

החלטתי שעדיף לעסוק בתורה ותפילה במשך היום ולחיות בדוחק, מאשר להרוויח הרבה כסף ולהפסיד 'על הדרך' את הרוחניות שלי.

נכנסתי לכולל, והאמת, שאין כמו ללמוד תורה בארץ ישראל. זה משהו אחר מחוץ לארץ. ב"ה אני וחברי ר' יוסף רפאל לומדים חברותא, שנינו מדברים ספרדית וממילא יש לנו שפה משותפת. עם הזמן אני לומד עוד ועוד את שפת לשון הקודש, ואפילו התחלתי ללמוד קצת אידיש...

בפלורידה הייתה זוגית בעלת משרה מכובדת וההכנסות היו גדולות. אבל כאן בארץ ישראל בגלל פערי השפה, רעייתי נאלצת לעבוד בגן ילדים. משפחתה לא מסוגלת להבין את השינוי הזה, אבל אנחנו שמחים מאוד ממה שקורה איתנו. אין מה לומר, יש כאן מנטליות אחרת, לא כל כך קל להתרגל לאורח החיים השונה כאן בארץ, אבל לא באנו לפה בשביל להתפנק. הגענו לכאן בשביל לעבוד את השי"ת, ולא בשביל לעבוד את הכסף או את הכבוד.

עזבנו במיאמי שלושה בנים. כאשר התגייירו הם היו גדולים ולא הבינו מה קרה לנו. אולם אחותם, ביתנו ראתה את התהליך שעשינו והחליטה שהיא רוצה גם. היא התגיירה כדת משה וישראל ונישאה שבוע לפני שעלינו לארץ ישראל. בינתיים היא גרה במיאמי. כדי לשמור על קשר עמם אני מציע להם להזמין אותם אלינו לכאן לארץ ישראל, אבל אני לא מוכן לחזור לשם אפילו לא לביקור. אמרתי להם: אשלם לכם את כרטיסי הטיסה ותבואו אתם לכאן, לארץ ישראל.

ההתקרבות לרבינו היא מתנת שמיים. משום שלא הרגשתי שחסר לי משהו. שמחתי ביהדות שלי ולא הרגשתי מיתת הלב. אבל ה' ברוב רחמיו פתח לי שער ועוד שער עד שהעלה אותי גם להיכלו של רבינו הקדוש. בעזרת ה', בעוד מספר חודשים מגיע שוב ראש השנה. הלוואי שנזכה להיות גם השנה אצל הרבי הגדול ולקבל שם את כל התיקונים השייכים לנפשותינו.

ר' יוסף רפאל: אנשים שואלים אותי אם זה קשה להיות יהודי, אני אומר להם: זאת לא שאלה בכלל. יש מיליארדים גוים בעולם ואותנו ה' בחר אחד אחד. זה לא קושי להיות יהודי זו זכות. ככל שמתחברים יותר לפנימיות התורה ככה זוכים לשמוח בכל מצוה שעושים. כשאדם מחובר לשורש של התורה, לפנימיות של המצוות, כשהוא זוכר מי ציוה אותו ולמה, אזי ממילא הוא לא מרגיש קושי בקיום המצוות, אדרבה, זה מביא אותו לשמחה והודאה לה'.

לסיום, יש לכם לימוד מהחיים אותו תרצו להעביר לקוראים?
ר' יוסף רפאל: אנשים שואלים אותי אם זה קשה להיות יהודי, אני אומר להם: זאת לא שאלה בכלל. יש מיליארדים גוים בעולם ואותנו ה' בחר אחד אחד. זה לא קושי להיות יהודי זו זכות. אני סבור שככל שמתחברים יותר לפנימיות התורה ככה זוכים לשמוח בכל מצוה שעושים. כשאדם מחובר לשורש של התורה, לפנימיות של המצוות, כשהוא זוכר מי ציוה אותו ולמה, אזי ממילא הוא לא מרגיש קושי בקיום המצוות, אדרבה, זה מביא אותו לשמחה והודאה לה'.

ר' דוד: לא כדאי לרדוף כל היום אחרי הכסף, אין שם שום דבר. פרנסה ה' שולח לכולם, עשירות לא. בואו נחשוב מה יהיה אחרי מאה ועשרים שנה בבית דין של מעלה. ישאלו אותנו, מה עשינו בחיים? אם בן אדם יענה שהוא הרוויח כך וכך כסף הרי שלא ענה כלום. אבל אם הוא אומר: "זכיתי להכיר את ה', חיפשתי אותו והתגעגתי אחריו". אהה, זאת כבר תשובה טובה.
אני אומר את הדברים הללו דווקא בגלל שהייתי במקום הזה, ראיתי הרבה כסף בחיים, היו לי נכסים וחסכונות. אבל מי שמיישב קצת את דעתו מבין שאי אפשר לקחת את הכסף לקבר, לשם נזכה בעז"ה לקחת רק תורה ומעשים טובים.
אשרינו שיש לנו רבי כזה. פעם שמעתי ששמח"ה ר"ת: שולחן ערוך, מקוה, חצות, התבודדות. אני מנסה בכל יום לקיים את העצות הללו, כשעושים את העצות האלו - כל היום נראה אחרת. השיחה תמה. ר' דוד ור' יוסף רפאל נפרדים ממנו בידיות ושבים אל עסקם הנצחי. עסק התורה הקדושה. הם אברכים בכלל יום שלם. בסדר בבוקר לומדים שולחן ערוך ובצהריים - משניות. אשרי להם אשרי חלקם. עוזבים חיי שעה ועוסקים בחיי עולם. ■

מופת זה אני

על היים
שהשתנו
בהתקרבות
לרבי

הרי יש לי אבא בשמים...

דימה רוצה להפוך לדוד – אבל עוד לפני חג השבועות. אבל מרווח הזמן שמתר עד אז, אינו מאפשר זאת ♦ בינתיים, בת נולדת לר' בנימין גוטפרב לאחר שש עשרה שנות המתנה, ובמהלך הדעתו המדגשת של אבי הבת במעמד ה'קידוש' מבליחה הבנה מחודשת ומפתיעה בליבו של דימה ♦ מלחמה שפרצה כמה שנים לפני כן משנה פתאום את כל התמונה, והופכת את הקערה על פיה ♦ סיפור מטלטל ודרמטי מלא תהפוכות שנמסר במיוחד למערכת 'אבקשה' מכלי ראשון לקראת חג השבועות

נחמן גלינסקי

פורסם ע"י מערכת 'ברסלב גלובל' | info@breslevglobal.com

"אלי"

אני חייב להתגייר לפני חג השבועות, אני פשוט חייב! אתה חייב לעזור לי! אני רוצה להפוך ליהודי! אנא!"

ר' אלי חשין נתון במצוקה ממשית. הוא רוצה בכל מאודו לסייע לעומד מולו, אבל אין בידי הרבה אפשרויות. "אלכס, תקשיב לי. אני מנסה לעשות מה שאני יכול, אבל כבר הסברתי לך: הרב יוסף חנוך ברודבקר הוא היחיד שיוכל לעזור לנו, וכבר ניסיתי לדבר איתו, מה אעשה? יש לו המון עבודה, ולא נשאר מספיק זמן עד שבועות כדי שנצליח לערוך את הגיור שלך".

"טוב" אנחה נשמעת בקולו של אלכס, דוד לעתיד, אבל אין זו אנחה של השלמה. בקולו נשמע בברור כי הוא עדיין לא מוותר ובתוכניתו להילחם הלאה. "אני יוצא להתבודדות. אם אתה רוצה אתה מוזמן להגיע איתי..."

ולא ידע אלכס כי הקב"ה כבר הקדים רפואה למכה. כמה ימים אחר כך צפוי הוא לגלות את העצה המבריקה שתסייע לו להגשים את משאלתו, והעניינים יתחילו להתגלגל במהירות כזו שהוא אפילו לא יצליח לעקוב אחרי מהלך העניינים...

כמה שנים לפני כן, שנת תשע"ד. מחוז דונייצק, אוקראינה.

"בוס!" פיצוץ אדיר ניסר את חלל האוויר, ולאחרי קולות נפץ והרס. זעקות שבר החלו להישמע ומהר מאוד החלו להתקרב למקום גם רכבי חירום ואורות אדומים וכחולים יחד עם סיירות קולוניות גדשו האיזור כולו.

הפנים המלבינות של כלל הנוכחים בחדר הלבינו והם הסתכלו זה על זה בחרדה. ההבנה החלה לחלחל אט אט למוחם: המלחמה פרצה. זה הפך לעבדה מוגמרת... המצב רק הלך והחמיר, ואשה יהודיה אחת לא חשבה פעמיים. היא ארזה מעט מחפציה ומצאה דרך כלשהי להימלט מהאזור המסוכן. בדרך לא דרך הצליחה להיכנס בחזרה לאוקראינה והגיעה לעיירה ז'יטומיר.

אבל היא לא ידעה איזה הפתעה לא נעימה מחכה לה, וכמה זה יהיה משמעותי עבורה בעוד כמה שנים...

אומן, ביתו של הר"ר אליהו חשין הי"ו.

"בימיה הטובים של הקהילה היהודית בקייב, עוד לפני שהמלחמה הנוכחית פרצה, היו גויים רבים שביקשו להתגייר ולקבל עליהם נועם עול התורה והמצוות."

כך מתחיל הר"ר אליהו חשין הי"ו, מחשובי הקהילה היהודית בקייב עד המלחמה, את הסיפור המטלטל אותו חווה בעצמו מכלי ראשון.

"מכיוון שהיה עומס וביקוש גדול, לכן ארך כשנתיים שלוש תהליך הגיור של כל מי שביקש להתגייר. אבל שונה מכך היה אלכס. הוא היה אריה של ממש. עוד בהיותו גוי החל להקפיד על קיום כל המצוות על כל דקדוקיהם, וכששמע ממני על עצת ההתבודדות החל לקיים זאת באדיקות ובגבורה מבלי לבקש אפילו שנבוא איתו.

"הוא פשוט החל לצאת לשדות וליערות בלי להתחשב במזג האוויר או שאר חישובים. בשלג ובכפור, בשרב ובחום, תמיד הוא יצא לשדה לדבר עם אבינו שבשמיים.

"חג השבועות התקרב, ויום אחד לפני חג השבועות קרא לי אלכס,

הודיע לי שהוא מעונין להתגייר עוד לפני יום מתן תורה. "הופתעתי מהרצון, והסברתי לו כי אף שמצידי אני רואה את הנכונות שלו לגיור, אבל אין הדבר תלוי בי, וכידוע לו ישנו רב מיוחד שאחראי על גיורים בברית המועצות,"

"לרב הזה קוראים הרב יוסף חנוך ברודבקר, ויש לו עומס רב של עבודה תורנית בכל רחבי ברית המועצות. כך - אמרתי לו - שנשאר לך רק להתפלל, אבל בדרך הטבע אני לא רואה סיכוי שזה יקרה..."

ז'יטומיר, אוקראינה.

בז'יטומיר היה המצב רגוע. לקח לה זמן להירגע, המלחמה שפרצה ביום אחד בין ממשלת אוקראינה לבין הבדלנים הפרו רוסיים בעידוד ממשלת רוסיה הצליחה לשבש סדרי עולם ולגרומם לה להיפרד מבית אביה וממולדתה, ולהגר לעומק מדינת אוקראינה, עד לז'יטומיר שם פתחו יהודים חמים מקום הארחה וסיוע לכל היהודים שהוצרכו לברוח מהאזורים המוכים ובכללם מחוז דונייצק בו התגוררה.

לאחר תקופה של שהות בדונייצק, ולאחר שהשלימה כי לא תוכל לחזור לעיר מולדתה מכיוון שהבדלנים הרוסיים השתלטו עליה לגמרי באופן סופי, החליטה כי ברצונה להקים את ביתה.

יהודים רחמנים בני רחמנים הם, בפרט ליהודי אחר שנמצא בעת צרה רחוק מכל מה שהכיר וידע, ולא ארכו הימים עד שעמדה מתחת לחופה בדרך להקים בית נאמן בישראל יחד עם בעל תשובה ירא ושלם שזכה לשוב ולהכיר את יהדותו לאחר שניטלה באכזריות מהוריו והוריו על ידי הקומוניסטים האכזריים.

בית שמש, ארץ ישראל.

האולם הגדול היה מלא מפה לפה.

השמחה הייתה גדולה מדי מכדי שמישהו מהקשורים אליה במישרין או בעקיפין יוכל לפספס אותה.

שש עשרה שנות המתנה! יום אחר יום בו הבית עומד ריק, מסודר מדי... חודש אחר חודש בו ממתנינים ההורים למשהו שימלא את החלל, יפר את השקט...

שש עשרה שנים של המתנה, אין ספור תפילות, ולבסוף זכתה משפחת גוטפרב ותינוקת קסומה נולדה להם.

היה זה תמצית האושר, שמחה צרופה, להחזיק את העולל הרך ולהשתעשע בו בהרגשה שכל העולם עצר מלכת...

כעת, זוכה האבא, איש החסד ר' בנימין גוטפרב ממנהלי הקהילה היהודית בקייב, לערוך את שמחת הקידוש בבית שמש, בהשתתפותם של מעל אלף אנשים, בכדי להודות ולהלל להשי"ת כיאה וכיאות למתנה גדולה כזו.

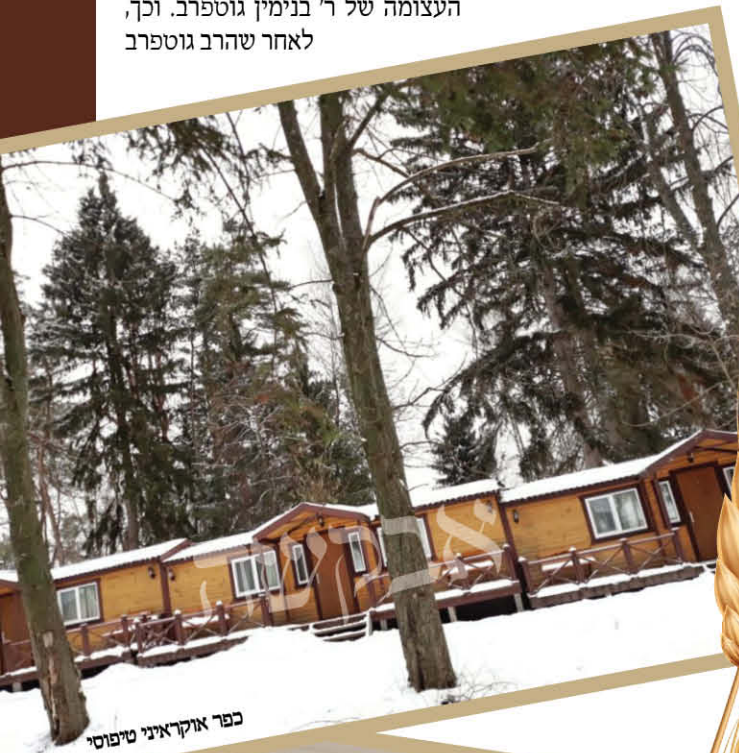
במהלך הקידוש ביקש ר' בנימין לשאת דברים. ארכו דקות ארוכות עד שהחל השקט לשרור באולם, וכולם הטו אוזן לדרשתו המרגשת של אבי הבת שנקטעה מפעם לפעם ביפחות בכי והתרגשות.

"אנשים שואלים אותי איך אני מרגיש כשאחרי ששה עשר שנות המתנה אני הולך סוף סוף לשמוע איך מישהו קורא לי 'טאטע', 'אבא'... הם מתארים לעצמם שאחרי שאני ממתין לשזה כל כך הרבה זמן, בוודאי יהיה זה רגע מרגש כאין כמותו.

**"בוס!" פיצוץ אדיר
ניסר את חלל האוויר,
ולאחרי קולות נפץ
והרס. זעקות שבר
החלו להישמע ומהר
מאוד החלו להתקרב
למקום גם רכבי
חירום ואורות אדומים
וכחולים יחד עם
סיירות קולוניות גדשו
האיזור כולו.**

ידועים בכל האזור כמשפחה יהודית למהדרין. יש להם כבר כמה ילדים מהולים, ומה פתאום מגיע איזה מוהל ומחליט על כל מיני תנאים?! אבל הרב גייסינוביץ התעקש, והמשפחה נאלצה להמציא לידיו את המסמכים. ואז התברר שהקפדתו של ר' יעקב לא הייתה לשווא... משהו לא היה נראה לו, ולאחר בדיקה מעמיקה ונוספת ולאחר שבחן היטב את התיק, התברר כי האמא, אם הבן, אומצה בקטנותה, והיא כלל לא בת ביולוגית של הוריה היהודים. מה שאומר, במילים אחרות, שייטכן והיא אינה יהודייה בכלל...

קייב, אוקראינה.
חברי הקהילה בקייב לא הסכימו לוותר על ההשתתפות בשמחה העצומה של ר' בנימין גוטפרב, וכך, לאחר שהרב גוטפרב

כפר אוקראיני טיפוסי

"אבל אני רוצה לדבר על נקודה אחרת, נקודה שאולי לא כל כך שמים לב אליה במרוצת הזמן והטרדות השונות שיש לנו. "יש לי אבא שבשמיים, הוא אבא שלי, והוא מחכה לשמוע ממני, הוא רוצה שאני יקרא לו, שאפנה אליו ואומר לו 'טאטע', 'אבא', שאשים לב לנוכחותו..."

"במשך שלושים שנה לא ידעתי מהעצה המופלאה הזו ששמה התבודדות עד שבא ר' אלי חשין וסיפר לי עליה, אבל עד היום לא קלטתי באמת מה זה אומר.

"אבל עכשיו, אחרי שש עשרה שנות המתנה, כשהיום הזה בו מישוה הולך לפנות אלי בכיוני 'אבא' קרוב מאי פעם, אני מבין את זה הרבה יותר..."

"יהודים יקרים! יש לנו אבא בשמיים והוא מחכה שנפנה אליו, שנדבר אליו. כולנו מתפללים שלוש תפילות ביום ואולי גם עושים איזה 'קרעכץ', איזה 'אנחה' מפעם לפעם, אבל אבינו שבשמיים מחכה כל כך שנפנה אליו בתמימות, ונדבר אליו כמו כן אל אביו. הוא מחכה שנקרא לו 'טאטע', שנפנה אליו בכיוני 'אבא'..."

"אני מציע לכל אחד ואחד להתחיל לעשות התבודדות, להיכנס לעולם המופלא הזה ולהתחיל להכיר סוג חדש של קשר עם אבא שבשמיים."

דמעות חנקו את גרונו של הרב גוטפרב, הוא סיים לומר את המסר אותו רצה להעביר והתיישב במקומו. לא היה מפתיע לגלות שראשיהם של אלף המשתתפים רכזו אל השולחן ומחשבות אופפות את כל ישותם...

דניפרופטרובסק, אוקראינה.

ילד רביעי נולד. בשעה טובה ומוצלחת.

שמחה עצומה שוררת בדניפרופטרובסק. לאחר שהגיעה לכאן בחוסר כל, זכתה להקים את ביתה עם יהודי יראש מיים, וכעת המשפחה התרחבה עם בן זכר, הרביעי במספר שהצטרף למשפחה.

בעוד שמונה ימים יחגגו יחדיו בני הקהילה היהודית בדניפרופטרובסק את שמחת הברית, ועליהם להזמין מוהל שיאות להגיע לדניפרופטרובסק ולהכניס את התינוק בביתו של אברהם אבינו. המשפחה לא הוצרכה לברר יותר מדי, והם הגיעו לשם של המוהל ר' יעקב גייסינוביץ הי"ו.

ר' יעקב ידוע בקרב יהודי אוקראינה במי שמוכן להגיע גם למקומות מרוחקים כדי למול ילדים יהודיים, ומהר מאוד יצרו עימו קשר, והוא אכן הביע את נכונותו להשתתף בשמחת ברית ולבצע את ברית המילה.

"אבל, חשוב לי להדגיש. לאחרונה יש לי כלל ברזל, ולפיו אני בודק את אמיתות יהדותו של כל תינוק אותו אני מוהל. היו כמה וכמה סיפורים שגרמו לי להחליט כך, ואני חייב לקבל ממכם את המסמכים המוכיחים על יהדותה של אם הילד כדי שאוכל לוודא את היותה יהודיה כשרה. זה התנאי שלי לשם קיום הברית"

המשפחה התפלאה, ואפילו מעט נעלבה. הרי הם

אלי חשין עם חיילים יהודיים בציון הקדוש באומן. באדיבות הרב הלל כהן

מאירה האירה את ליבו, לוחשת לו ברכות כי התבודדות היא לא רק תפילה במסירות נפש אלא גם קשר אישי עם אבא רחמן ואוהב. אלכס לא חשב פעמיים, ומיד הוא פרש לפינה שקטה. במילים פשוטות הוא מבקש מה', ברוסית - שפת האם שלו: 'אבא, אני רוצה להתקרב אליך! בבקשה, אני רוצה כל כך להיכנס לחג השבועות בתור יהודי - בתור דוד, בתור חלק מהעם שלך, אין לי אף אחד שיכול לעזור לי. רק אתה, אנא, דדושקא...

אומן, ביתו של הר"ר אלי חשין הי"ו.
"בשלב הזה קיבלתי טלפון מהרב יצחק פנחס ווישצקי מראשי הקהילה היהודית באוקראינה. הוא סיפר לי על הסיפור העגום שארע בז'יטומיר, על האשה שהייתה בטוחה שהיא יהודייה ופתאום חרב עליה עולמה, והוא סיפר כי הוא החליט שחייבים לעשות מעשה ומהרגע להרגע הקים בית דין מיוחד כדי לגייר את האשה ההיא.
"הוא שאל אם אני מוכן להצטרף כדיין השלישי בבית דין, יחד איתו, ויחד עם, כמה מפתיע, הרב יוסף חנוך ברודבקר שלגודל דחיפות העניין וההבנה כי כל יום קריטי בשביל אשה זו שהבשורה המפתיעה הרעישה כל כך את עולמה, דחף את כל העיסוקים הדחופים שלו הצידה, והסכים להגיע לשם גיור האשה הזו.
"את ההמשך אתם כבר יכולים לנחש... תאמנו יחדיו את כל הנצרך לשם גיורה של האשה, וכעבור ימים ספורים, יום לפני חג השבועות, התכנס הבית דין המיוחד ונערך גיור כפול. לאותה אשה, וכמובן, גם לדוד שלנו...
"ברוך הבא לעם ישראל!"

פורסם ע"י מערכת 'ברסלב גלובל' | info@breslevglobal.com

יש לכם סיפור המתאים לסיפור? אתם מבינים סיפור מעניין על כוח הצדיק שיכול לחזק את הקוראים? שלחו לנו לפקס: 02-5396363 או דיווח לכתובת: 053-3183654 והזכירו לנו את הרבים בחיזוק באמתת צדיקים! כל סיפור יתקבל בריבון. (העיסוק החיובי במקלי העצבים)

חזר לקייב נערך 'קידוש' נוסף לחברי הקהילה היהודית בקייב, בכדי שיכולו גם הם להיות חלק מהשמחה הגדולה. בין חברי הקהילה ישבו גם רבים שגילו לאחרונה את יהדותם, בעלי תשובה ואפילו גרי צדק שהצטרפו לא מזמן לעם ישראל. גם אלכס מיודענינו ישב שם, עדיין אינו דוד, והאזין בשקיקה לדרשתו של ר' בנימין.
ר' בנימין חזר שוב על הדרשה המרטיטה שנשא בעיר בית שמש, ובאוקראינית מתובלת בידיש חזר שוב על אותו מסר מרגש אותו מסר בארץ הקודש.

"דעו לכם, יהודים יקרים! גם אבא שבשמיים מחכה לשמוע אותנו! הוא אבא שלנו, הוא רוצה כל כך לעשות לנו טוב, רק תבקשו! הוא מחכה כל כך הרבה שנים שנפנה אליו, שנכנה אותו בכינוי אליו הוא כל כך מחכה, שנקרא לו בפשטות 'אבא', והוא יחזיר לנו כפל כפליים, כרחם אב על בניים" דיבוריו של ר' בנימין חוללו הד עצום בחלל האולם. רבים מהנוכחים הזילו דמעה ואף אחד לא פצה את פיו...

ואלכס, שרוצה כל כך להיות דוד, ועוד לפני חג השבועות, שמע גם הוא את הדרשה הזו. שמע, והפנים.
אלכס קם מהשולחן, ואף אחד לא ידע ראה מתחולל בליבו: 'אם כך', הוא אומר לעצמו, 'אז אם אני כל כך רוצה להתגייר עוד לפני שבועות, אזי מה הבעייה?
נכון שאף אחד לא יכול לעזור לי, ובדרך הטבע אין שום סיכוי שזה יקרה, אבל הרי יש לי 'דדושקא' (-אבא, רוסית) בשמים שהוא יכול לתת לי הכל! הוא הרי כל יכול!..."

למרות שגם עד אותה דרשה היה דוד לעתיד מתבודד כאריה, אבל דווקא דיבוריו הפשוטים של ר' בנימין האירו לו פן חדש בהתבודדות, תובנה

"דעו לכם, יהודים יקרים! גם אבא שבשמיים מחכה לשמוע אותנו! הוא אבא שלנו, הוא רוצה כל כך לעשות לנו טוב, רק תבקשו! הוא מחכה כל כך הרבה שנים שנפנה אליו, שנכנה אותו בכינוי אליו הוא כל כך מחכה, שנקרא לו בפשטות 'אבא', והוא יחזיר לנו כפל כפליים, כרחם אב על בניים"

בשולי הדברים: הדרך בה התגלגל הסיפור לידינו מופלא אף הוא. בשיחה סתמית במהלך סעודת שבת קודש בה זכה סופר אבקשה להתארח בביתו של הר"ר אליהו חשין הי"ו, העלה אחד הנוכחים שאלה הלכתית לחידודי שמעתתא הנוגעת להלכות גרים. ואז, לפתע, נזכר ר' אלי במעשה וגם זאת רק משום שבאותו יום שישי יצר עמו הרב וישצקי קשר בעקבות צורך דחוף שנוצר לשחזור מסמכי הגיור עליהם הוא חתום. נפלאים מעשי ה', מעשה אבא שבשמיים...

ואהבת להרעך כמוך

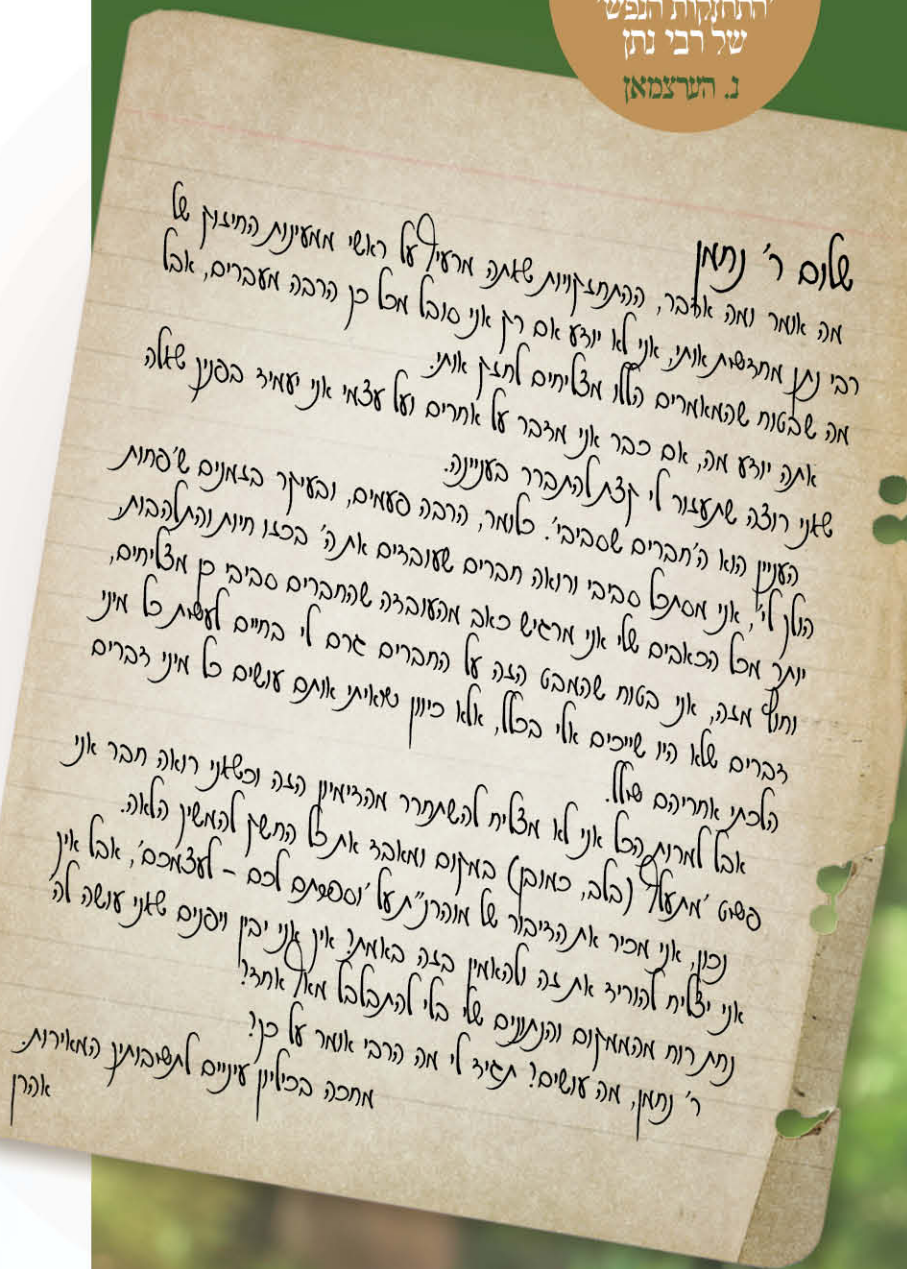
מחשבות טובות – זה הכל

ראיתי ונתון על לבי, אשר כל שאלותיך העוסקות בענייני עבודת הבורא ית', תשובותיהן, בסופו של יום, מתנקזות כולן אל מקום אחד - אל מלאכתנו העיקרית בעולמנו - מלאכת בירור המדמה. כי הרי "כולהו במחשבה איתברירו" וכל תיקוני המידות, תלויים ביכולתנו לברור ולסנן את מחשבותינו, להבחין בין רע לטוב, לדחות הרע והשקר ולקרב הטוב והאמת. וכמו"ש רבינו בתורה מ"ט: "עקר עבודת השם, לזכות למדות ומעשים טובים, הוא על ידי ששומר החכמה שבלב, שהוא המחשבה שבלב, שצריך לך לשמר מאד המחשבה שבלב, שהוא בחינת חכמת לב, שזהו עקר היצירה, כי מחשבות טובות הם יצר טוב, ומחשבות רעות הם יצר הרע. הינו קשוחשב מחשבות טובות, שזהו בחינת חכמה שבלב, אזי על ידי זה זוכה לפעולות ומדות טובות... אבל קשוחשב מחשבות רעות, חס ושלום, אזי הוא מקלקל החלל שבלב... וזהו בחינת קלקול הבריאה, שהיה על ידי החכמה שבלב"

לדוגמא - שאלתך הנוכחית - כיצד למגר את חלישות הדעת, הקופצת עלינו, לנוכח הצלחת חברינו? על אף שהאמת ידועה לנו היטב ורצוננו האמתי הוא לקיים בפשיטות את מצוות ה', את הכלל הגדול בתורה: "ואהבת לרעך כמוך". ברור כי הבעיה, הינה מידת רוע העין שהורתה ולידתה במחשבת הלב כנ"ל.

והיות שכל כוונתך היא להביא לידי מעשה ולהתרחק מפלפולי סרק, וכיוון שהדרך אל המעשה עוברת דרך בירור המדמה - על כן ראיתי לנכון, לחלק את תשובתי לשתיים - בתחילה, לסדר לפניך הקדמה אחת כללית בעניין בירור המדמה. חשובה מאוד והכרחית להבנת רוב עצות רבינו הק', אשר רובן ככולן קשורות ותלויות בבירור המדמה. ולאחר מכן, להתייחס, בפרטיות לשאלתך, ולהביא, על בסיס ההקדמה הכללית הנ"ל, עצות למעשה להתגברות על מידה רעה זו.

תורתו של רבינו הק' עוסקת, כידוע, בעיקר בדברים המסורים ללב - מחשבות, מידות (רגשות בשפתנו) וכדו'. על כן, ללא הבנה של סדר ומהלך המחשבות, המתרוצצות בקרבנו ואופן התהוות הרגשות, אי אפשר להבין את דבריו הק' הלכה למעשה ולהוציא מהם עצות, בהתאם לנקודה השייכת לליבנו, המתחלפת

בכל עת ועת (ליקו"מ ל"ד).

ואע"פ שרבינו הק' אמר, כי עיקר בירור המדמה הוא ע"י רוח נבואה, שהיא בבחינת רוה"ק של הצדיק, "כי כל מי שזוכה להתקרב למנהיג האמת, על ידי התקרבותו אליו נתמלא ונתברר אצלו בחינת המדמה, על ידי בחינת הרוח נבואה של המנהיג. כי עקר תקון המדמה הוא על ידי בחינת רוח נבואה" מכל מקום "דא ודא חד הוא" -

א. כי בכל דבר ודבר צריך להקדים אתערותא דלתתא ועשייה והשתדלות מצדנו.

ב. כי "רוח הקדש נקרא על שם החכמה, שהיא רוח חכמה הבא מקדש, כידוע" (ליקו"מ כ"א ג) ורוח קדשו, מונחת היום בתורתו הקדושה של הצדיק.

תורתו של משיח – עצות לעצות

אפתח בהקדמה להקדמה בדבר חיוב ההעמקה והחתימה לשורש בלימוד תורתו הק'

איתא בליקו"ה (ע"ת ה) כי יש שני סוגים של תורות ותוכחות מוסר - יש "תורה, שפמשיכין הצדיקים, שאין יוצא משם גצה לעבודת הבורא יתברך, רק התעוררות ותוכחה ומוסר שמעוררין לעבודת ה', אבל אין יוצא משם שום גצה עדין... וזהו החלוק גם עכשיו בין הצדיקים, שיש צדיקים שכל ספריהם ודבריהם הם רק התעוררות וכו' ואף-על-פי שזה טוב מאד, אבל אף-על-פי-כן עדין אין מקבלין משם גצה, אבל עקר הוא הצדיקים שזוכין לקבל מתורתם וספריהם עצות, שזהו בחינת נבואת משה שנתן לנו את התורה שהיא כלה עצות... אבל באמת גם עכשו שנתן לנו את התורה שהיא כלה עצות כנ"ל, אף-על-פי-כן עדין צריכין עצות לעצות אלו..." (שם כ"ב)

הסוג השני הנ"ל - תורתו של משיח - היא תורתו של רבינו הק' - מתיחדת בגילוי תורה, נוראה בעמקותה, החושפת את שורשי המידות והספירות ומלמדת את דרכי התלבשותן בנו ואת קשריהן זו בזו -

"חדושי אורייתא וגוהים מאד הנמשכין מבחינת אורייתא דעתיקא סתימאה, שעל-ידי חדושיין אלו נתגלגל כל הדרכים והנתיבות של התורה איך כל המצות והמדות קשורים ונאחזים זה בזה וזה בזה. כמו הרופא הממחה כשרופא לרפאות איזה חולאת שבאדם אי אפשר לידע מהות החולאת ורפואתו, כי אם פשקי בחקמות הנתונת, דהינו שידע כל פרטי קומת האדם ותכונת כל איבריו וגידי ונורקיו וכו' בשלמות, שידע היטב איך כל האיברים הפנימיים והחיצוניים ערוכים ומסודרים זה אצל זה. ותכונת פרקיהם וקשריהם וחיבוריהם איך כל איבר ועצם וכו' מקשר ומחבר ומסדר זה בזה וזה בזה על-ידי קשרי הגידים והעורקים וכו'. ואיך הדמים רצים בהם... כמו כן צריכין לידע בבחינת קומת התורה סדר הקשר והחבור של כל רמ"ח מצות עשה וש"ה לא תעשה וכל המדות ומצות דרבנן הכלולים בהם לידע היטב איך הם ערוכים ומסודרים ומחברים ומקשרים זה בזה וזה בזה. ואז יכולים לידע סגלת כל מצוה ומצוה ומדה ומדה לאיזה רפואה היא מסגלת ביותר ואיך לרפאות חלי הנפש" (ר"ח ה'י).

הלומד את התורה הזו ומתעמק בה רוכש, מלבד התלהבות לקיום התורה ופחד מעבור על מצוותיה, ומלבד עצות מעשיות ופשוטות למעשה, גם את היכולת להבין דבר מתוך דבר ולהוציא בעצמו עצות לעצות, אשר יש בהן מענה לכל מצב ומצב אליו יקלע בימי חיי. מאחר שהתגלו ונחשפו לפניו דרכי התורה והבדיל - דרכי הונאת ותחבולות היצר הרע - מעתה, ניתנו בידו הכלים והרשות להבין דבר מתוך דבר ולהתאים את העצות הללו לכל תנועה מתנועות הנפש ולכל מחשבה דקה מן הדקה.

לא להסתפק ב"קומדיה"

זוהי מידת "מבין דבר מתוך דבר" ששיבחה רבינו הק' בספורו - שרק הזוכה לה, יוכל "לחגר מתניו לזה, שייחזר השם לקדמותו, דהינו שיהיו חוזרים וקוראים את המדינה בשם הראשון, דהינו מדינה טפשיית ומלך חכם" (מעשה מן מלך ושפחה שנתחלפו, סיפ"מ).

להשיב את בן המלך שנחלף ונפל לעבדות, אל כסא מלכותו. ובדרך אפשר, אולי ניתן לומר, כי הכלי הראשון שניתן לו לבן המלך ע"י איש היער - הכלי הגורם לכל חיה ובהמה לנגן - מרמז על סוג התורה הראשונה הנ"ל - תורה המלהיבה ומביאה את האדם, המונח בבהמיות, לידי ניגון ורצון, אך אינה נותנת בידו כלים לצאת ממצבו הירוד. ע"כ היא נדמית, בעיני רבינו הק', כקומדיה וחקייה לדבר האמיתי.

וע"כ טוב ויפה עשה בן המלך, כשנאות להחליף את הכלי הזה, בדבר נעלה בהרבה - ביכולת להבין דבר מתוך דבר, שהיא מרמזת לתורתו של רבינו הק', המעניקה, כאמור לאדם כלים להוציא בעצמו עצות לכל מצב והתגברות של היצר הרע.

זוה בדיוק מה שאנו מנסים לעשות כעת - להמיר את עבודת ה' בדרך המכונה "קומדיה" לעבודה חכמה - בדרך של "מבין דבר מתוך דבר" כיאה וכנאה לשמו הק': "נחל נובע מקור חכמה" (ולא התחזקות או שמחה וכי"ב, כפי שהיה ניתן לצפות בהסתכלות שטחית על חסידות ברסלב)

שונים ברואה

נחזור להתמקד בשאלתך -

אתה הלא מחפש עצות למעשה - כיצד לסנן את מחשבותיך הכופות עליך קנאה וצרות עין בגדולת חבריך, היינו - כיצד לברר את המדמה. ולהוציא ממנו את הדמיונות הגורמים למידה רעה זו. זוהי בעצם הזעקה העולה מכל שאלותיך - כיצד לזרוז את תהליך בירור המדמה.

זה אפשרי ובר ביצוע, אך לשם כך עליך, כאמור להכיר את המתרחש בנפשך, את מקומו המדויק של המדמה ביחס לשאר כוחות הנפש ואת המקומות בהן ניתן לקטוע את שרשרת המחשבות והרגשות, כאשר הן סוטות מדרך הישר והטוב ולהשיבם אל דרך מלכו של עולם.

ובכן, רוע העין ופגם המדמה, אומר מוהר"ת ז"ל (ב"פ ובה"ר ה'), שניהם פגמים התלויים בעיניים, דהיינו - פעולה לא תקינה של חוש הראות. כשם שבגשמיות אדם שעניו חולות, עלול לשגות ברואה ולראות את המציאות שסביבו שונה לחלוטין ממה שהינה באמת, ואפילו להתאים את פעולותיו והתנהגותו למציאות השגויה, כפי שהיא נראית לו, וליפול, לדוגמא לבאר שחת הנדמית לו כדרך מישור - כך אדם שחוש הראיה הרוחני שלו לקוי, רואה את עולמו הרוחני והנפשי באופן מעוות ודין גרמה לו לחשוב ולהרגיש באופן משובש, כגון - להרגיש צער בהצלחתו של יהודי. (ואליבא דאמת, נוח היה לו, לו לקה בעיוורון מוחלט. כי אז היה מאמין ומסכית לעצת חברו הפיקח, המתאר לו את המציאות האמיתית כפי שהיא נראית לעיניו הבריאות והיה פוסע על פי הדרכתו בארץ מישור. רע ומר הוא מצבו של מי שכן רואה, אך עיניו רעות וחולות, מראות לו שחור כלכן ובאר שחת כארץ מישור. הלא גם אם ירצה להאזין לעצת חברו הבריא, יקשה עליו מאוד לכפור ולסרב במראה חושי ולהתעלם מהם. וזה, הלא מצבנו בעוה"ז.)

כוח המדמה – נא להכיר

נפרט עכשיו כמה עובדות לא ידועות כל כך על כוח המדמה - כוח המדמה, שהתברכנו בו, עוסק, משחר ימינו, ללא רגע של מנוחה - לצייר וליצור עבורנו תמונה שלימה של המציאות בה אנו חיים.

הוא עצמו, למרבה הפלא, עיוור מוחלט. לא זו אף זו, הינו מונח במעמקי מערה חשוכה ולעולם לא ראה ולא יראה אור יום. הוא שוכן במעמקי גולגולתנו ללא קשר ישיר, לא לעולמו של הגוף ולא לעולם הנשמה. כל ידיעותיו לגבי הנעשה "בחוף" הינן באמצעות שליחים. ודווקא עליו, ממקומו האפל, הוטל עליו תפקידו וייעודו - לצייר עבורנו את העולם בו אנו חיים.

מסיבה זו - אין אנחנו מודעים תמיד למלוא התמונה שהוא מצייר במחשכים. כך נוצר המצב המתסכל הנ"ל שבו אנו אנוסים ע"פ הדיבור המדומה כלומר ע"פ תפיסת המציאות של המדמה - לפעול באופן מסוים הנוגד ולא תואם את תפיסת המציאות אותה אנו יודעים ובה אנו חפצים לחיות. במלים אחרות ובקיצור - תמונת המציאות במודעות שלנו אינה

שנוצר. אך ישנה אפשרות לייצר רגש חדש, על ידי בחירה של מחשבה חדשה, שתייצר רגש טוב שיגבר על הרגש הקודם ויבטל את השפעתו. נמצא, שאת כל מאמצנו להטיב את דרכנו ולשנות לטובה את מידותינו ורגשותינו, צריכים אנו להקדיש ולהשקיע - בשליטה על מחשבותינו קרי - על המדמה. לשם כך עלינו להכיר ולדעת מהיכן מקבל המדמה עצמו את המידע והנתונים שמהם הוא מייצר, מצייר ומפיק את תמונתו הקריטית כ"כ - היא התמונה הניצבת בבסיס כל התנהגותנו ומידותינו לטוב ולמוטב כנ"ל? ולדעת מהם כלי העבודה עימם הוא משרטט וצובע את תמונת המציאות הנ"ל, שאותה הוא מצייר ללא הפסק ואשר אותה הוא מספק למערכת יצירת רגשותינו?

לצייר את המציאות האמיתית

ובכן כלי עבודתו היא המחשבה. כל הרהור החולף במוחנו הינו בעצם משיכת מחכול בידו האמונה של המדמה. אין מחשבה "סתם". כל מחשבה משפיעה על מראה תמונת המציאות שאנו יוצרים, מי מעט ומי הרבה.

והמחשבה מהיכן יונקת את תוכנה? מהיכן צצות המחשבות השונות במוחנו?

שלושה מקורות מזינים את מחשבותינו:

- א. חמשת חושינו ובראשם הראיה והשמיעה.
- ב. הנשמה - הממשיכה אל המוח את שפע המוחין האלוקי, הנשפע ממרום, בהתאם לעת ולשעה. לא מוחין של חול כמוחין של שבת וכו'.
- ג. מחסני הזיכרון שלנו, המלאים בתמונות היסטוריות מעברנו. כל מה שראינו ושמענו מונח שם בסדר מסוים מאוד.

למעשה, שלושת המקורות הללו, מקבלין דין מן דין ומשפיעים זה על זה. המוחין יורדים ונקלטים בהתאם לאתערותא דלתתא של המחשבה. החושים מתמקדים ופונים יותר אל הנושאים המעסיקים את המחשבה. הזיכרונות נשלפים ועולים ממעמקי מאגר הזיכרון ונבחרים אחד מרבבה באופן פלאי (כלשון רבינו הק' בשי"ח"ו) ונקשרים זה בזה.

כל אלה, במה שנראה כערבוביה גדולה, יוצרים למעשה, באמצעות ידי הזהב של המדמה, את תמונת המציאות שלנו שעל פיה אנו מתנהגים רגשית מחשבתית ומעשית ובעזרתה אנו בוחרים את בחירתנו.

תמונת המציאות הזו שלנו, אצל רובנו הינה, הפכפכה מאוד ונתונה לשינויים תמידיים, ללא הרף. הרי כל מחשבה, כאמור הינה כמחול, המחשבות רבות לאין מספר ויד המדמה זריזה ככרק, ועוד בטרם סיימה המחשבה ופינתה את מקומה לבאה אחריה, כבר ניכר רישומה על תמונת המציאות שלנו. ואז, כהרף עין, מגיב הלב את תגובתו (המחוייבת, כאמור ע"פ הסדר הקבוע בו כנ"ל) ומפעיל את גופנו ורגשותינו.

השגת אלוקות

תמונת המציאות שלנו, יש לזכור, מורכבת מאוד ומכילה רבדים ונדבכים רבים. היא כוללת את עצמנו ומקומנו במרחב החומרי והחברתי, את כלל הבריות שמסביבנו, בעיקר הקרובים לנו, אשר השפעתם עלינו, חזקה. הלא הם - משפחתנו חברינו אויבנו וכו'. בתמונת המציאות שלנו נכללים גם העולם הגשמי - דומם, צומח, חי ומדבר, העולמות הרוחניים, כפי שהם מצטיירים בליבנו. אך החלק החשוב והמשפיע ביותר בתמונה, אשר

העיקר של מה שאנו מדרשים לבטל הם החלקים הללו, הקבועים בנו ומסרבים להתבטל ולהימחק משכרנו ומתמונת המציאות הדמיונית שלנו אפילו בשם ניצבים בפני תמונת המציאות הק' של הצדיק הנחשפת לעינינו בתורה.

חופפת לתמונת המציאות שיצר עבורנו המדמה. תמונת המציאות, הנוצרת על ידי המדמה, הינה רבת מימדים, חיה ונושמת, משתנה ומתעדכנת ללא הרף. את תמונת המציאות הזו, תוך כדי יצירתה והתחדשותה שאינה פוסקת, מעביר - או יותר מדויק - מזרים המדמה תדיר, אל הממונה על פעולת גופנו, הלא הוא מלך הנפש - המכונה - לב (ליקו"מ"ב) (לא הלב אליו אנו מתכוונים ע"פ, אלא בחינת לב ואכמ"ל), אשר ממיר את הקולות והמראות לתגובה רגשית תואמת (אהבה, תאוה, פחד, כעס, חלישות וכדו'), שהיא השפה אותה מבין הגוף ולה הוא מציית - מאדים בשעת כעס, מעלה לחץ דם ודופק בשעת פחד וצרה וכיו"ב.

"הלב בנפש - כמו מלך בקרב" (שם), אך הינו - חשוב מאוד לדעת - חסר סמכויות לחלוטין. כמו כל בחינה של ספירת המלכות, גם הוא - "לית ליה מגרמיה כלום" - אין לו, מצד עצמו, שום אור, שכל או ידיעה, אלא רק מה שהוא מקבל מכוח המדמה. ע"כ, בהכרח אינו בעל דעה ובחירה לשנות ולהתערב בהוראות המגיעות אליו מהמדמה. אין בכוחו אלא לקיים את פקודות המדמה, ככתבן וכלשונו ואת זה הוא עושה בחריצות ודייקנות נפלאה, על פי סדר הקבוע בו מימי בראשית. יצירת רגש תואם למראה המתגלה אליו, ע"י כח המדמה, מתבצעת באמצעות תהלוכות הדמים. זרם הדם מגיע לכל תא ותא בגופנו, ונושא עימו, במהירות עצומה את פקודות המוח והלב אל האיברים.

מעגל הפלאים - מאין סוף עד אין תכלית

וכך זה נעשה - הלב מחובר בקשר בל ינתק אל תמונת המציאות שבחוץ וחווה בה תדיר בעת התהוותה ע"י ידידו - כוח המדמה. על ליבו של הלב חקוקה תכנית סדורה המקשרת כל מראה אל סוג המרה המתאימה לו (שחורה, אדומה, לבנה וכו'). המרה הנבחרת כתואמת לתמונת המציאות בכל נקודת זמן, מטפטפת אל תוך מחזור הדם ע"י כסי המרה השונים (בלוטות), וטיפות זעירות ממנה מחוללות בגוף את הסערה הנקראת בלשונונו - רגש.

כך נשלם תהליך פלאים, המקשר את כל העולמות - מתכלית הרוחניות - אור האין סוף - עד תכלית הגשמיות - גופנו המגושם. הנשמה מקבלת את שפע המוחין - כוח המדמה מקבל ממנה את הארתה וממירה לתמונות ואותיות, הלב - מלך הנפש - מקבל מהמדמה את התמונות והאותיות וממיר אותם למיצי מרה תואמים - והם מעבירים לגוף את הבשורה בתום הדרך הארוכה שעשתה, מרוחניות מופשטת וטהורה עד לגשמיות מצומצמת וגסה.

אילו היו שנים כסדרן וישראל יושבים על אדמתם בנחת ודבקים בעבודת בוראם, היה התהליך הזה זורם כסדר ומוליד בגופנו רגשות של שמחה, אהבה, יראה, הודיה וכו'. אך חכמתו ית' גזרה שלא כך התנהלו הדברים. הרבה שבירות חלו בדרך, הרבה שודדי דרכים אורבים בדרכי ציון הללו והתוצאה ידועה לכולנו - שיבושים ועיוותים לרוב, היוצרים בקרבנו מידות רעות כגון מידת רוע העין.

חשוב לחזור ולהדגיש כי כיוון שהלב הזה, פועל בדיקו ע"פ ההנחיות וההוראות המוטבעות בו. ואינו בעל מודעות ויכולת בחירה להחליט ולשנות, הבחירה שלנו מסתיימת עם המחשבה ועל כן אין אפשרות לעצור את התהליך ולהחזירו לאחור היינו - לתקן את הרגש, לאחר

השפעתו, על אופיינו, מידותינו ומצב רוחנו דרמטית וקריטית יותר מכל, הוא כמובן מקומו של הבורא ית' בתמונת המציאות שלנו. נצטוונו אמנם: "וְנִשְׁמְרָתֶם מֵאֵד לְנַפְשֵׁיכֶם פִּי לֹא רֵאִיתֶם כֹּל תִּמְצֹאָה": (דברים ד' ט"ו) כי אין לו דמות הגוף ואינו גוף ולית מחשבה תפיסא ביה כלל - עם כל זאת אין לך אדם שאין לו מקום - שאין המקום, ב"ה מצטייר במוחו בצורה כל שהיא. שבאופן כלשהו, נעלם ונסתר, הוא "רואה" ומרגיש את הבורא לנגדו. ובכל עת שהוא מהרהר בו ית' וחושב עליו, מתקשרת, מיידית אל המחשבה תמונה ותחושה כל שהיא. כי "כָּל זְמַן שֶׁאֵין מֵאִיר הַדַּעַת בְּבִנְי אָדָם, וְאֵינִים יוֹדְעִים וּמְרַגְשִׁים אֶלְקוּתוֹ; יִתְבַּרַךְ וּמְמַשְׁלֵתוֹ, אֵינִים בְּכָלל בְּנֵי אָדָם" (ליקומ"ת ז)

הראיה, התחושה, התפיסה, ההרגשה הללו, הן הן השגות האלוקות שלנו (כפשוט המלים). והן המשפיעות יותר מכל מחשבה אחרת שלנו על רגשותינו - ששון ושמחה או דיכאון ועצב ר"ל. וכמו כל התמונה הכללית של מציאותנו בעולם, גם מקום הבורא והתגלותו בתמונה, נתון לשינויים - יום אחד נדמה לנו, הוא ית' כביכול, כזקן מלא רחמים, אוהב וחומל ושעה אחרי כרחוק ומנוכר ר"ל ולגרום לנו, בעצת היצר, לחשוב כאילו ח"ו השי"ת שונא אותנו ("וַיִּתְרַגְּנוּ בְּאֵלֵיכֶם וַתֹּאמְרוּ בְּשִׁנְאֵת ה' אֲתָנוּ הוֹצִיאָנוּ וּמֵאֲרֶץ מִצְרָיִם (דברים א' כ"ז) ומתנגד לנו ח"ו ("שִׁוְיֵתִי ה' לְגַנְי תָּמִיד - בְּחֵינֵת מִתְנַגֵּד") (ליקומ"ת רכ"א).

משתוקק שאסתלק מקברו לכן הוא מונע ממני את פתיחת הלב" וכיו"ב (ר"ל מהאי מחשבתא שבשבתא).

ואז, קורה לעתים והאדם המדוכך העומד כל רגע לברוח ממהק, כי כל רגע על קברו הק', נדמה לו כגהינום ר"ל, פותח, בהיסח הדעת, ספר חיי מוהר"ן, והשי"ת בחמתו מזמן לפני שיחה נאה המתארת את גדולת רבינו הק', "הסתום ונעלם בתכלית", את גודל רחמנותו, גם על גרוע שבגרועים וכדו'. ואז, לפתע, כאילו לחץ מאן דהוא, על מתג נסתר בחדרי ליבו, נפתח ליבו כפתחו של אולם. התרגשות עזה אופפת אותו, הוא מתמלא רחמים על עצמו, אהבה והכרת הטוב עצומה כלפי רבינו הק' - הן על מידת טובו, על שהוא נטפל גם אל עוברי עבירה כמותו, וביותר על הזכות וההארה, שהאיר בליבו לפתע, גאלו מדיכאון ושמונו וזיכהו להתקרבות שכזו.

אין לנו עסק בנסתרות דרכיו של הצדיק ותהלוכותיו עם בני ישראל בפרט הזוכים להשתטח על קברו. אך בצד הנראה לעינינו יש ויש עסק, ואף חיוב, לעיין ולהבין, כאמור דבר מתוך דבר, כדי לסייע ביד הצדיק לברר את המדמה שלנו ולדעת להבדיל בין מחשבה טובה והשפעתה, למחשבה שרק מדמה עצמה לטובה, אך באמת רעה היא עד מאוד.

החלום ופשוטו

ובכן, בהתבוננות פשוטה על פי הכללים הנ"ל. מה שהתרחש בנפשנו הוא זה - בתחילה, כשהגענו לציין, הייתה תמונת המציאות, הנדמית לעיני רוחנו, סתמית ומשמעממת. לא משהו שיש להתרגש מפניו. יכולות להיות לזה סיבות רבות. אולי כתוצאה מהרהורי גאוה, שחלפו במוחנו בעקבות הצלחתנו להגיע לאומן וכיו"ב. "כל הרהור הוא מכחול" ולכן הרהורי הגאוה הללו ציירו בליבנו תמונת מציאות בה אנו ניצבים כביכול במרכז העולם, והכל כלא נחשבו לעומתנו. הלב, הרואה את תמונת המציאות הזו, אינו מבקר ואינו שופט, כי כאמור אינו בעל דעה, אך הוא עושה את עבודתו בדייקנות נאמנה ומשלח אל דמנו את העכירות המתאימה למי ש"מלאו כל הארץ כבודו" המייצרת בקרבנו תחושת ישות ונוכחות כבידה. ההיפך מהכנעה וביטול, וגורמת לאטימת רגשותינו. כי הרי לפני "עינינו" נראית תמונת מצב בה הכול כשורה ומצבו שפיר להפליא - הוא ניצב בפסגת העולם ואינו חסר דבר. לא נותר לו אלא, לישב בחוסר מעש או לשכב לישון.

זה אכן מה שעושה הלב - משכיב את האדם לישון, מרדים את חושינו ורגשותיו ושולח אותו למצב מאוזן. זה לא חייב להיות הרהור גאוה, זה יכול להיות גם סתם תוצאה של מוחין דקטנות וצמצום המחשבה היוצרים תמונה חשוכה וחסרת תקווה. תהיה הסיבה אשר תהיה - נוצר בקרבו ניגוד חריף - כוח המדמה ומערכת הרגשות האוטומטית מייצרים רצון לברוח מהציין. וכנגדו, ניצבת הדעת האמיתית - בה הוא יודע ועד, כי האמת הינה שהוא צריך להשתטח על הציין הק' ושבוה תלוי כל תיקונו ותקוותו. ולכן, על אפה וחמתה של תחושת חוסר ההתלהבות שלו, הוא מתגבר עומד על מקומו ופוצח בתפילה. אלא, שכמתואר לעיל, הלב יבש ואטום, ולכן, עם כל רגע שעובר, גוברות בתוכו מחשבות של תמיהה וקושיית על עצמו - כיצד זה צדיק כמוהו אינו מתלהב בתפילה? כל כך הרבה זמן שהוא מתגעגע לציין, כאלו מניעות שבר עד שהגיע עד הלום. וכי זה שכרו על עמלו? צדיק ורע לו?

מצבו יהיה קשה בכפלים, אם הוא יבחין בזווית עינו בחברו השופך לב כמים. קושייתו תחזקנה ותתרבנה, הן באיכותן הירודה והן בכמותן. התוצאה היא, שכח המדמה שלו, שעבורו כל מחשבה היא עוד פיסת מידע על המצב בעולמו כנ"ל, עוד משיכת מכחול - מבין שמצבו של בעליו בשפל המדרגה. הוא מצייר את התמונה המתאימה (פלוגי במצב אבוד וכדו') והלב, ברגע כמימריה ממיר ומתרגם את התמונה לשפת הרגש - ומזריק אל דמינו את עכירות המרה השחורה. התוצאה ידועה ומוכרת - תחושת מרירות ועצב נכאה הולכת ופושטת באבריו.

ואז מגיעה המפנה. בחסדי ה' הוא לוקח לידו בהיסח הדעת, מתוך תקווה למילת עידוד, את ה"חיי מוהר"ן", וכשהוא קורא את השיחה המתארת את גדולת הצדיק ורחמינו כנ"ל, הכול מתהפך מקצה לקצה. מה

איפה אנחנו בעולם

חלק מכריע ומרכזי נוסף בתמונת המציאות הזו הוא - דמות ותמונת הצדיק, ומקומה המרכזי (או השולי ח"ו אם בכלל) בחיינו. ניתן לומר בפה מלא כי שתי "דמויות" אלו: דמותו של אלוקים ודמות משה עבדו די בכל דור - ודמותנו שלנו, ביחס אליהן הן הגורם הקובע יותר מכל את מצבנו הרוחני והחומרי, את יראתנו, אהבתנו ושמתנו, או להיפך ח"ו ר"ל.

עוד עובדה חשובה יש לזכור ולדעת - ישנם חלקים בסיסים בתמונת המציאות הזו שלנו, שמסיבות שונות, מקובעים בנו מאוד ומשפיעים מאוד על מידותינו והתנהגותנו. זה יכול להיות תוצאה של אירועים שטלטלו את נפשנו לטוב או למוטב וחרטו את רישומם בתמונת המציאות שלנו, זה יכול להיות גם ירושה מגלגולים קודמים. יש גם שחזרה מרובה על מחשבה כגון מחשבת דאגה או תאוה, יצרות בתמונת המציאות שלנו חלקים מקובעים. ועוד סיבות, חלקן גלויות וחלקן נסתרות. הצד השווה בהן - שהן אינן מפנות את מקומן בקלות וכדי להסירן דרושה עבודה ממושכת ועקבית, ע"פ מגוון העצות שקיבלנו מרבינו הק' - התבודדות, תפילה, דיבור אל האיברים, לימוד ובעיקר - ההשתטחות על ציונו הק', מתוך רצונות וכיסופים לבטל את דעתנו ולברר את המדמה שלנו.

העיקר של מה שאנו נדרשים לבטל, הם החלקים הללו, הקבועים בנו ומטריבים להתבטל ולהימחק משכלנו ומתמונת המציאות הדמיונית שלנו אפילו כשהם ניצבים בפני תמונת המציאות הק' של הצדיק הנחשפת לעינינו בתורתו. במלים אחרות - "הביטול" השגור כל כך על לשוננו, בו הצטיין בשלימות מוהר"ת ז"ל, אשר הוא משאת נפש של כל חסיד ברסלב - מתייחס בעיקר לביטול אותם חלקי תמונת מציאות עקשנים שלנו, כי הם המייצרים את מידותינו הרעות.

דוגמא - מה קורה לנו בציין הק'

כדי להבטיח את הבנת המערכת הזו, החשובה כ"כ למלאכת בירור המדמה שלנו, ננקוט דוגמא, וממנה נעבור אל שאלתך - וננסה לענות עליה בעזרת ההבנה החדשה שרכשנו בתהליך יצירת ההרגשה מחלישת הלב, למראה חברינו העושים חיל בעבודתם. ונטכס עצה כיצד לתקנה. נבחר בדוגמא טובה המוכרת לכולנו - יש והאדם זוכה ומשתטח על ציון רבינו הק' באומן עיר הקודש, אך ליבו אטום. בפיו ובשפתיו הוא מרחש את מילות התיקון הכללי, וידוי וכו' ומכבד את בוראו בפיו ובשפתיו, אך ליבו בל עימו - יבש כמדבר. מחשבות זלזול עצמי זוחלות אל תוך מוחו: "אני כ"כ גרוע, רבינו הק' לא רוצה בי, אני מאוס לפניו, הוא

שתי אפשרויות איפה מונחות לפני: הראשונה - להיכנע להרים ידיים - להתייאש, אפשרות זו שווה במהותה להתאבדות. אפשרות שניה ומועדפת - להמשיך ולפתח בעזרת המדמה את תמונת המציאות הפנימית שלי למצב נוח לי. אלו שתי האפשרויות העומדות בפני המדמה והוא, בדרך כלל, בוחר בשנייה ומייצר, בתוך אלפית שניה, תיקון לתמונת המציאות המאיימת. בתמונה המתוקנת מתגלה פלוני המתחרה בי, כמלא נגיעות, גאוותן, שכל כוונתו לכבוד עצמו. כל תנועה שלו, גם טובה, תתפרש בהתאם, כדי לחזק את תמונת המציאות שסיגלתי לעצמי. בשם ההגנה על חייו, הוא יעשה הכול כדי לאתר ולמצוא בחברו כל נקודה רעה אפשרית.

כמובן שכל המחשבות הללו עוברות במוחנו במהירות הבזק ולא מורגשות כמעט. מה שקורה בפועל שהתמונה הזו קיימת והיא התמונה הניצבת בפני הלב. הלב, אם כן, רואה לנוכח פניו, מצב של איום על חייו. מובן שהתגובה הרגשית הנוצרת אוטומטית הינה של צער, מצוקה, סכנה, חוסר אונים או - אם נשתמש בלשונך - "התעלפות" ופיק ברכיים. לעתים זה מוביל לייאוש. כביכול הוא אומר: די, אין לי כוח להילחם עוד על מקומי בתחרות שאינה נגמרת. במקרים קשים, זה מביא באמת לפרישה מהתחרות. ה' יצילנו מכל ההשלכות המשתמעות מכך.

פיקוח נפש דוחה אמת

על כן המדמה הנזעק להצלתנו כנ"ל - בודה מעצמו תיקונים ושינויים לתמונה הזו. ואף על פי שאינם אלא שקר ודמיון כוזב, אין להאשימו ע"כ, שהרי הוא עוסק בהצלת חיים הדוחה כל מצווה. ומה אם למען השלום, הותרנו לשנות, ק"ו למען החיים עצמם, שמותר ומצוה לשנות כדי להציל נפש ישראל מייאוש ואבדון.

לוקח, איפה המדמה, את המכחול לידי ומייפה את התמונה. ראשית דבר הוא מצייר את פלוני החבר המתחרה, כבעל כוונות רעות שאינו עושה מעשיו לש"ש אלא לשם גאוותו. על פלוני הוא בודה חשד אחר, ולאמוני הוא מדביק פסול אחר. ואת עצמו הוא מצייר, למרות חטאיו הידועים לו, כבעל ייחוד מיוחד. קיצורו של דבר - עיניו הקהות רואות תמונה של תחרות שלא נגמרת. והמדמה מייצר עבורו רגשות התנגדות וצרות עין לכל גדולה של חבר ותיקוני מציאות בהתאם.

התמונה הזו אינה חדשה. אילו הייתה חדשה היינו בקל יכולים לתקנה ולשפרה. שורשיה נעוצים בתהליכים קדמונים של טרם הבריאה. הראשונים, הידועים לנו כמי, שציירו את תמונת העולם כתחרות, נכשלו, כתוצאה מכך כישלון חרוץ במילוי ייעודם וגרמו נזק לכל הדורות הבאים אחריהם. הלא הם המלכין הקדמאין - הכלים שקדמו לבריאה ונשברו. שבריתם אירעה, בעיקר מסיבה זו - שכל אחד דרש "אנא אמלוך". אני ולא אחר. ולכן לא כיבדו זה את זה ולא הייתה ביניהם אהבה. הם לא התכללו זה בזה. ולכן לא יכלו להכיל את האור והמוחין האלוקים. הם נשברו. ומשבריהם שהפכו לקליפות, אנו סובלים עד היום. אחת התוצאות הטרגיות של אותו אסון קדמון, הינה הבעיה, שהיטבת לתאר, הנגרמת ע"י שיבוש תמונת המציאות שלנו ועיוותה.

התמונה האמתית - כאיש אחד בלב אחד

בטרם ניגש לטכס עצה, כמה מלים על התמונה האמתית הרצויה. היחיד שתמונת המציאות אצלו מושלמת בתכלית ללא שינוי מהאמת, הוא רבינו הק' צדיק האמת, אשר עדיין ממשיך לחתור לנצח, אחר הציור המושלם, והיכלו משנה את גווניו בכל רגע, בהתאם להשגתו המתחדשת ומתגדלת תמיד בגדולת הבורא ית'. את התמונה הזו הוא מציע בחינם לכל דורש. אפילו לגרוע שבגרועים.

אלא, שכדי להעתיק אותה בשלימות אל תוך המדמה שלנו, עלינו למחוק לחלוטין את התמונה המעוותת שלנו, וזה כידוע לא דבר של מה בכך ודורש תפילה ויגיעה רבה בהתבודדות ושיחה, לימוד תורתו הק', ולא מעט ייסורי פרידה מהדמיונות ה"אהובים" שלנו. הבעיה קשה לאין שיעור כאשר מדובר באותן מחשבות המושרשות בנו עמוק עמוק

קרה? כוח המדמה קיבל את המחשבות הללו כדיווח חדש ומעודכן של המציאות, ומיד, במהירות הבזק, הוא מעדכן ומצייר מחדש את תמונת המצב שבלב. התמונה החדשה, מן הסתם, מציירת את המתפלל קטן קטן, שבור ומסכן, כשעל גביו - אל מלא רחמים, אבא רחמן מלא חמלה המבין לליבו, סולח ומוחל, אוהב אותו אהבת נפש, בוכה עימו במסתרם ומשתתף בצערו וכו'. ואז כאמור מקבל הממונה על הגוף והרגש, בשבריר שניה, את התמונה החדשה והתגובה האוטומטית, לא מאחרת לבוא ומגיעה כהרף עין - תגובה רגשית תואמת למציאות החדשה, והבכי מתפרץ מאליו, כשהוא מקבל גיבוי ותמיכה משטף של מחשבות דומות המחזקות ומבססות את התמונה הנכונה - "אני עני ומסכן חסר אונים ורבינו הק' מלא רחמים ולכן אני מתוודה ומתחרט מאוד על חטאי וכו'" מה מתרחש אח"כ אין לדעת, אבל ע"פ רוב בשלב כל שהוא, בסמוך או למחרת, שוב מרימה הגאווה את ראשה והרהורי התפארות עקרים עולים על הלב ושוב הוא ניצב, בדמיונו בבדידות מזהירה בפסגה, מרוצה מעצמו, יש לו כל, מלבד לב מרגיש לתפילה בציון, וחוזר חלילה באין ספור גוונים ושינויים, כפי האירועים שמזמנת לו יד ההשגחה לא תוכל הארץ להכילם. ועתה, אחרי הבנת ה"דבר", ניתן להבין מתוכו "דבר" חדש ועצות לעצות ובפעם הבאה לפני הנסיעה לרבינו, יכין את עצמו ידידנו הנ"ל, ע"י עיון עמוק בחיי מוהר"ן בגדולת נוראות השגתו, ילמד שאר ספרים, יתפלל ויתבודד כשהמטרה הינה - ישוב דעתו וביורר המדמה שלו עד ציור התמונה האמתית של מציאותו - תמונה שבהכרח היא מעוררת את הלב להודאה, כיסופים ותשובה.

אמנם לא קלה המלאכה, אבל הגדרתה, ע"פ הנ"ל וסימון מדויק של יעדו, יקדמו אותו, ללא ספק, אל המטרה הנכספת - ביורר המדמה.

כל העולם כולו מסלול צר של תחרות ר"ל

הבה ננסה עתה להשליך את אשר למדנו, על המקרה שהעלית, ולהבין דבר מתוך דבר לגבי שאלתך - מדוע ולמה נצבט ליבנו לנוכח הצלחת חברנו? מדוע "משהו" בתוכנו מקנא בעל כורחנו ונגד רצונו בגדולת החבר, ובעיקר - איך מתקנים זאת?

ע"י השימוש במידת "מבין דבר מתוך דבר" יובן כי - ניתן להסיק מהמידה הרעה, המתעוררת בקרבנו, מהי תמונת המציאות שיצר לנו המדמה, ושכחוצאה ממנה, התעוררה המידה הרעה הנ"ל. ואם נתקדם עוד שלב, נוכל גם ללמוד מה התיקון למידה הרעה הזו כלומר - מה היא תמונת המצב הנכונה שעלינו להשתדל לצייר במדמה שלנו.

ולמקרה שלנו - אדם המרגיש, באופן מיידי ובלתי נשלט, צביטה בלב, עם כל הצלחה של זולתו, הדבר ברור, שבתמונת המציאות שיצר לו המדמה שלו בסתר, (כאמור, באופן שהוא, כנראה אינו מודע אליו), מצויר העולם כמגרש תחרות. מקום בו, כל בני תבל, מתחרים זה בזה, כאשר רק הזוכה במקום הראשון - המנצח כביכול, זכאי לאהבת הבורא ולקרבתו. וכשהתמונה היא כזו, כל חבר הוא, בעצם אויב המאיים על חיי.

במציאות מדומה שכזו - אין לך, בעיני עצמך, ערך אמיתי, מוחלט ועצמאי, שאינו תלוי בדבר בלתי. שווייך נקבע בעיניך, אך ורק, באמצעות השוואה לאחרים, אם ניצחת בתחרות - אתה שווה ובעל ערך. אבל אם הפסדת, חלילה אינך שווה דבר.

במציאות כזו חייב המדמה, מטעמים של פיקוח נפש - לצייר לעצמו תמונה בה הנך יחיד ומיוחד ולגרום לך להחזיק את עצמך, בסתר הלב, כנעלה על גדולים, בינונים ואצ"ל קטנים ממך (ע"י תורה י"ד). וכך אכן מחזיקים רוב יושבי תבל (הסברא התיאורטית הזו, הוכחה כנכונה באמצעות סקרים). ומה קורה, לדעתך לאדם, החי בעולם שכולו תחרות, כשהוא פוגש מיישהו החולף על פניו ומשיג אותו? כיצד הוא מגיב, כשמתגלה לפתע, מתחרה המשקיע מאמץ רב ממנו בעבודתו? ברור שבדמיונו הוא רואה עצמו מאוים ובשתיים:

א. שמא המתחרה ינצח בתחרות ויזכה לקרבת אלוקים, בעוד אני, יזרק החוצה.

ב. כדי לשמור על מעמדי ידרש ממני עכשיו מאמץ גדול יותר וגם כך אני מותש וסחוט ממתח התחרות הלא נגמרת.

נמצא כי – עצת העצות להצלחה מעין רעה הינה – לקיים את מצוות התורה ולאהוב באמת ובתמים את עצמו.

אין כמובן עצת התפילה והתבודדות, רק שצריך לכוונן נכון אל המצב הרצוי, ולצייר בעזרתן את תמונת המצב האמיתית והנכונה לפני האלוקים. לא כל הזמן להתבודד רק על שיפור והדגשת הציור בו אני הכוכב הראשי מרכז העולם, אלא להרבות בתפילה ושיחה שנוכח לראות את התמונה לאשורה, לייקר ולכבד את חברינו ושנראה כל אחד מעלת חברנו ונרצה בטובתו וכמובן לימוד מתמיד בספרי רבינו הק' החוקק אט אט את התמונה האמיתית על ליבנו.

קצרה היריעה מהביא את כל העצות לתיקון הבעיה שהעלית. אך עוד חזון למועד וב"ה נביאן במאמר הבא.

אך פטור בלא כלום אי אפשר, ובפרט שאנו עומדים ערב מתן תורה למרגלות הר סיני, כשכל מעמד קבלת התורה בכלל ובפרט - תלוי ועומד באהבת החברים, על כן נכתוב עצה אחת חשובה - ואהבת לרעך כמוך!

התורה ציוותה לנו - לאהוב את רעינו וקבעה שיעור ומידה למצווה - כמוך! כלומר, מצווים אנו ועומדים, בכלל הגדול בתורה - לאהוב קודם כל את עצמנו. שהרי אדם שאינו אוהב את עצמו - כך עולה מהפסוק - לא יוכל לאהוב את חברו. כי אהבת חברו צריכה להיות בשיעור ואופן של - כמוך. ואם את עצמו אינו אוהב, אינו יודע אהבה מהי. כמובן שאין הכוונה לאהבה אנוכית, אלא לאהבה הנובעת מהיותו בן למקום ב"ה, כמ"ש "בנים אתם לה' אלוקיכם" ומהאמונה בעצמו - עליה הזהיר מאוד רביה"ק (ליקו"מ ס"א ועוד). כי אילו היה האדם מאמין בדברי הצדיק ומצייר בעזרת כוח המדמה שלו את תמונת המציאות כפי שהצדיק מצייר לפניו. תמונה, שבה רואים בבירור את מקומו החשוב בתיקון הבריאה, שאלפים ורבות עולמות סרים לפקודתו ומייחלים למוצא שפתיו, ואת יקר תפארת נקודתו, היחידה והמיוחדת, שמעולם לא הייתה ולעולם לא תהיה כמותה, ואת גודל הנחת התענוגים והשעשועים, שהוא גורם לה' ית', ע"י הגוון המיוחד שהוא תורם לכלליות הגוונים של עם ישראל, שעליהם תפארתו ית' - אזי היה אוהב את עצמו אהבה עזה, כפי שמחייב טבעו, ולא היה מתאמץ לעוקרה מליבו ע"י מבוך בלתי פוסק של זלזול וביזוי עצמו.

גם אילו היה אוהב את עצמו כבנו של אלוקים, ויודע שחלקו מיוחד, כי את העבודה המיוחדת, המוטלת עליו, אין שום נברא שיוכל לעשות במקומו והיה משכיל על דבר, כי כל תפקידו ויעודו עלי אדמות הוא לתקן את עצמו. ושתיקון עצמו הוא הטובה הגדולה ביותר שהוא יכול לעשות לחברו, ובתיקונו את עצמו, ממילא יתקן ויסייע לאחרים - או אז לא היה מוטרד כלל ממה שנעשה אצל חברו. כי היה שמח ושבע רצון מחלקו. שים לב, כי המשילה התורה את הרצון לשובע, כמ"ש: "נפתלי שבע רצון ומלא ברכת ה'". כי אדם שבע, שצלחתו מלאה על גדותיה בכל מעדני תבל - אינו פוזה אל צלחת חברו ואינו מצטער בהצלחת הצלחת של חברו. כי "זה מעשה שלי וזה מעשה שלו".

נמצא כי - עצת העצות להצלחה מעין רעה הינה - לקיים את מצוות התורה ולאהוב באמת ובתמים את עצמו. ובמקום להתייטר ולהתייגע במאבק בהרהורי עינו הרעה ולהתמקד בצד הלא תעשה - טוב לו לרכז את כל כוחותיו בחיזוק מצוות העשה של אהבת עצמו. ועם חיזוק אהבתו זו ואושרו בחלקו, תתוקן תמונת המציאות שלו ע"י כוח המדמה כנ"ל וממילא יעלמו הצער והקפידה על הצלחת החבר כי יתבטל הצורך הכפייתי לפיקוח נפשו והצלחתה מהאיום המדומה על חייו כנ"ל. ■

משחר הבריאה, כגון מחשבת העין הרעה, אשר הן נחשבות בעיני הבריות כתכונה מובנית, חלק בלתי נפרד מעצמותנו, עד שלא עולה על דעתן כלל שאפשר לשנות זאת.

עכ"פ, התמונה הנכונה של קשר ויחס נשמות ישראל זו לזו, הינו - תמונה המציירת גוף אחד שלם, בו כל יהודי ויהודי, הוא חלק, אבר שכאשר הוא לעצמו לבדו, הוא מאבד את כל חשיבותו. גם הגוף השלם, בלי חלקו של הפרט, חסר מאוד ואינו יכול להגיע לשלימותו. רבינו הק' בשיהר"ן וליקו"מ י"ד, מצייר את כלל נשמות ישראל כאותיות בספר תורה, אשר ששים ריבוא אותיות, הן ששים ריבוא שורשי נשמות ישראל. ספר תורה בו, כל יהודי הוא אות. אות, אשר חשיבותה זהה לחשיבות כל שאר האותיות. אות, שכשהיא לעצמה, הינה חסרת משמעות וחשיבות, אבל אם היא תחסר חלילה, יאבד ספר התורה כולו את חשיבותו וייחשב לפסול. כל אחד, ע"י מעשיו, מייפה את האות שלו ומחזק את כל שאר האותיות. אצל הסופר הקדוש - כל האותיות שוות. כולן כבנים יחידים. "בנים אתם לה' אלוקיכם". הוא אינו מעדיף אות על אות, כי את כולן צריך בשווה, וכולן הכרחיות להוצאה אל הפועל של שלימות כוונתו - ספר תורה כשר וקדוש.

זוהי, ברמז תמונת המציאות הנכונה. אילו זכינו לציירה במדמה שלנו, במקום התמונה הקיימת אצלנו, היינו מתמלאים בכבוד ואהבה לכל חברינו. וחפצים בהצלחתו כמו בהצלחתנו.

צרת רבים – חצי נחמה

ובאמת, זוהי מדרגה גבוהה וגדולה. כך העיד רבינו הק' בעצמו. רבינו הק' (שיהר"ן פ"א) העלה על נס את מי שהצליח למלט עצמו ולהינצל ממידת הרע עין. וכה אמר: "כְּשֶׁאֲחִיזִין בְּנֵהוּ וְכֹה, (והפליג בפתגמיותו, למעלה גדולה מאד כְּשֶׁאֲחִיזִין בְּנֵהוּ) וְהִינֵהוּ כְּשֶׁאֲחִיזִין בְּנֵהוּ: שְׁהוּא מְרָצָה וְחָפֵץ וּמִשְׁתַּקֵּק מְאֹד שֶׁחִבְרוּ יְהִיֵה אִישׁ כְּשֶׁר וְצָדִיק, אֶף-עַל-פִּי שְׁהוּא לֹא יְהִיֵה ח"ו, זְהוּ מַעְלָה גְדוֹלָה מְאֹד. גַּם נִפְרָתִי שְׁאֲמַר אִזְזוּ הַלְשׁוֹן: שְׁהוּא מְרָצָה, אֶף-עַל-פִּי שְׁאֲנִי אִינִי זֹכֵר ח"ו לְעַבְדֵי אֶת ה' עַל-כִּלְפָּיִים יַעֲבֹד יִשְׂרָאֵל הַשְּׂנִי אֶת הַשֵּׁם יִחְבְּרָה. זְהוּ דָבָר גְּדוֹל מְאֹד כְּשֶׁאֲחִיזִין בְּנֵהוּ. כִּן שְׁמַעְתִּי מִפִּי הַקְּדוֹשׁ וּלְפִי דַעְתִּי נִדְמָה לִי שְׁהוּוּ דָבָר פְּשׁוּט מְאֹד. כִּי בְּנִדְאִי אֲנִי רוֹצֵה וְחָפֵץ מְאֹד וּמִשְׁתַּקֵּק וּמִתְנַגֵּעַ מְאֹד שְׁיִהְיֶה כֹל יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁרִים וְצָדִיקִים אֲמַתִּים, אֶפְלוּ אִם לֹא אֶזְכֶּה אֲנִי לָזֶה עַל-כִּלְפָּיִים יְהִיֵה חִבְרִי בְּנֵי גִילִי וְכֹל יִשְׂרָאֵל צָדִיקִים נוֹרְאִים אֲמַתִּים. כִּי זֶה עָקֵר הָאֵהָבָה וְהִרְחַמְנָה שְׁצָרִיכִין לְרַחֵם אֶחָד עַל חִבְרוּ וְעַל כֹּל יִשְׂרָאֵל, שְׁיִזְכֶּה לְתַכְלִית הָאֲמִתִּי לְהִיֵּת כְּרָצוֹנוּ הַטּוֹב בְּאֲמַתִּי שְׁהוּוּ עָקֵר טוֹבְתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל." (שיהר"ן ק"ט)

מדבריו הק' מובן שזוהי מדרגה גבוהה שזעירין איננו האוחזין בה, כי אינה מושגת בנקל. וזה גופא חיזוק כשיודעים שהליקוי הזה אינו בגדר גריעות ופחיתות שיש להתבייש בה ולזלזל בעצמו.

ובדרך אגב, הרווחנו רמז המלמד על טהרת נשמתו של מוהרנ"ה, שלא הכיר כלל מידה רעה זו מימיו. ובהתייחס למובא לעיל שהמידה הרעה הזו היא המאפיין המובהק של השבירה, ניתן ללמוד, מהעדרה אצל מוהרנ"ה, על חלקה המועט של נשמתו באותה שבירה.

כ מ ו ך ... ואהבת לרעך

עתה כשהיעד ברור לנו, הגיע השעה לעצות מעשיות. עיקר העצות

שריפה לצורך עתידה

להתוודע ב'חבורה' ולהתחזק בעבודת ה' יחד. כל יום מתקיימת כאן 'חבורה' לבחורים משיבה אחרת.

כל זה היה יכול להמשיך עד ש...

בשעות אחר הצהריים של יום חמישי כ' אייר - שעה שבית הכנסת היה מלא וגדוש בלומדים, נראו לפתע להבות אש אימתניות מכיוון השיחים שמאחורי בית הכנסת. תוך רגעים ספורים, הלהבות חדרו לתוך בית הכנסת בעיקר לצידו המזרחי - התקיים בנו הפסוק "ויצת אש בציון"... כל השוהים במקום מיהרו לחלץ את נרתיקי הטלית ותפילין שהיו במקום, ומיד נסו על נפשם.

כמה מהמתפללים ניסו לפתוח את דלתות הארון קודש, בכדי להוציא את ארבעת ספרי התורה הנמצאים במקום - אך מרוב החום לא היה ניתן לגעת בדלתות של הכספת. היה חום אדיר בבית הכנסת, המזגנים המותקנים על הקירות נמסו מרוב חום.

מצב זה נמשך כרבע שעה, עד שהגיעו כוחות הכיבוי וחילצו את כל ספרי התורה בשלום. הכספת בה מונחים ספרי התורה היא אמנם חסינת אש, אך אם היו מתעכבים עוד קצת עם החילוץ, היה נגרם נזק לאותיות וליריעות, נזק שלעיתים הוא בלתי הפיך.

עדיין לא ברור לגמרי כיצד הוצתה האש, הנושא נמצא עדיין בחקירה. כך או כך, השרפה כילתה חלק גדול מבית הכנסת, לא ניתן להמשיך ולהתפלל במקום.

מאז עברו כמה ימים, אך הלב עדיין ממאן להכיל את מה שאירע. איך מקום שהיה שוקק חיים - ממנו זרח אורו של רבינו הקדוש החוצה, שובת כעת לגמרי. כמה וכמה מהמתפללים אמרו לי, שהם מרגישים כאילו נשרף להם ביתם הפרטי. אברכים רבים היו שוהים שעות רבות בבית הכנסת, כמעט כמו בביתם הפרטי.

מה נדרש כעת עבור שיקום בית המדרש?

הנזק שנגרם לבית הכנסת, מסתכם במאות אלפי שקלים. בחסדי שמים נמנע כאן נזק הרבה יותר גדול - אם המבנה היה נשרף כליל, לא הייתה לנו כמעט אפשרות להחזיר את המצב לקדמותו. אך גם במצב הנוכחי, מדובר בעלויות עצומות שאיננו יכולים לעמוד בהן בכוחות עצמנו. הגג של בית הכנסת שנשחת לגמרי, פנים בית המדרש שנהרס, הריהוט ועוד, כל אלו מסתכמים בסכומי עתק.

המטרה שלנו כעת היא, לגייס קודם כל את מה שנדרש לשיקום נזקי הדליקה. יחד עם זאת, אנו מקווים שמעו יצא מתוק... והירידה תתהפך לעלייה... שנוכה להוסיף ולשכלל את בית המדרש, לפאר ולרומם את שם רבינו הקדוש בעולם. כידוע, מעלת בניית בית הכנסת גדולה היא לאין ערוך, וכלשונו של ר' נתן: **"בנדאי מצוה רבה עד אין חקר להשתדל בבנין בית הפנסת ובית המדרש לשם שמים"**. על אחת כמה וכמה כשמדובר בבית המדרש הנקרא על שם הצדיק, עליו מתבטא ר' נתן במקום אחר ש**"עקר שלמות הבית המדרש - פְּשָׁנָא קרא על שם צדיקי אמת"**, ודאי שאין למעלה מזה.

אברכי קהילת 'אור הנחל' עוסקים בימים אלו באיסוף התרומות עבור בניית בית הכנסת מחדש, אצל כלל אנשי שלומנו, כל אחד כפי נדבת לבו. מי שטרם השתתף במגבית מיוחדת זו, יכול לפנות לגבאי בית הכנסת הר"ר יוסף דייטש במספר טלפון 052-7156234 ובכך יקנה זכות לדורות בהעמדת בית המדרש על תילו. ■

במסגרת מדור זה, העוסק בסיקור הפצת מעיינותיו של הנחל טבע מקוד הכמה, נמקד החדש ברפצה מוזית שונה, בעקבות השרפה שפוצצה בבית המדרש 'אור הנחל' בבית שמש - נדרשת התגייסות של כלל אנשי, לעזור ולסייע לבני קהילת 'אור הנחל', כדי שיוכלו להמשיך ולהפיץ הלאה את מעיינותיו - הן 'חוצה'... והן 'פנימה'... לפניכם ראינו שקיימנו עם הר"ר יוסף דייטש הי"ד, מי שעומד מאחורי בית המדרש, משלבי ההקמה ועד עתה.

כיצד הוקם בית המדרש 'אור הנחל'?

הגרעין הראשון של בית המדרש, היה מורכב מחבורה של מקורבים חסידיים שרצו לבנות בית כנסת שיחשוב במיוחד על צרכי המקורבים, ובו יוכלו להרגיש טעם אמיתי של 'ברסלב' שטיבל' חמים ונעים - בית הכנסת המתנהג על פי הנהגותיהם של אנשי שלומנו. כאן הם המשיכו הלאה עם ברען של 'מקורבים', בחיפוש

אמיתי אחר רוח הצדיק ואחר עצותיו הקדושות. אליהם הצטרפו רבים מאנשי בבחינת 'קירוב קרובים'... - אברכים רבים שיחפשו לעצמם 'פינה חמה' לעבודת ה', ומצאו את שאותה נפשם כאן ב'אור הנחל'.

בית הכנסת שוקק חיים מחצות ועד חצות... אף שאין כאן 'כולל חצות', ישנם כמה וכמה לומדים קבועים העומדים בבית ה' בלילות... כשמנגד - עד השעות הקטנות של הלילה, המקום הומה באברכים העוסקים בעבודת ה' - זה בתפילה, זה בלימוד וזה בשיחת חברים...

סייעתא דשמיא עצומה לוותה אותנו. עם פתיחת בית המדרש קיבלנו לרשותנו ללא תמורה קראון קטן שהכיל את מתפללי בית הכנסת. אך תוך זמן קצר מאד, המקום נעשה צר מלהכיל את כל הצובאים על דלתות בית המדרש. היינו מוכרחים להרחיב ולהגדיל את בית המדרש, על מנת שכל מי שרוצה להסתופף ולהדבק עם אנשי שלומנו, יעמוד לרשותו מקום מרווח ומאיר עיניים. מאז, שיפצנו ושכללנו עוד ועוד את בית הכנסת. המטרה שלנו הייתה שהמקום ישמש כ'בית' לעבודת ה' עבור כל אחד ואחד.

מלבד התועלת למתפללי בית הכנסת, 'אור הנחל' אף משמש כממדלול לכלל האזור!

ממש כך! בזכות אהבת החברים המופלאה השוררת ב'אור הנחל', ניתנת האפשרות לכל אחד ואחד להוציא את כישרונותיו הברוכים למען הכלל. קיים כאן מערך אדיר של הפצת ספרי רבינו לכל דורש ומבקש, כמו גם מיזמים נוספים שהוקמו על ידי אברכי הקהילה.

זכינו ש'אור הנחל' מהווה 'אבן שואבת' לכל אחד שמתחיל להתקרב לרבינו. כל אחד בשכונה שרק מריח קצת את ברסלב... יודע מהי הכתובת שבה ניתן לשמוע עוד על ברסלב. בימות החול, 'אור הנחל' משמש כאכסניה לבחורים מאנשי, הרוצים

נקודת המוקד
הצצה להתפשטות
אורו של הרבי
במקומות חדשים
ורחוקים
מאיר מנדליאץ

רכסים שנל התקרבות לצדיקים

שיחה מיוחדת עם הרב עמוס בוקובה הי"ו
מהעיר רכסים שבצפון ארץ ישראל

כמה חסידי ברסלב גרים ברכסים?

לטובת רוב הקוראים שאינם מכירים את העיר 'רכסים', אתן קצת רקע על המקום.

היישוב הוותיק והעיקרי של רכסים, מורכב מבני הציבור הליטאי. בשכונה החדשה בה אני מתגורר, במסגרת הגרלות 'מחיר למשתכן', באו לגור כאן הרבה בני תורה ספרדים - בעיקר אברכים צעירים.

באזור הליטאי של רכסים כמובן שאין כמעט זכר ל'חסידות'... אך גם באזור החדש יותר, בו מתגוררים כמה וכמה חסידי ברסלב, עד לא מזמן - כל אחד היה חי לעצמו, ולא היה חיבור וקשר בין אחד לשני.

לפני כשלוש שנים עברתי דירה מאשדוד לרכסים, כאן פגשתי את ידידי הרב מאיר לוגאסי הי"ו. באותה תקופה קראתי הרבה מתוך הספר 'מי שמואל', על אהבת החברים המופלאה ששררה בין אנ"ש. לאור זאת החלטנו יחד להתחיל 'לצוד' את חסידי ברסלב המתגוררים במקום, כדי שלפחות כל אחד יכיר את הברסלבר'ט שגרים ברכסים.

כך התחלנו לשמור על קשר ולהתאגד יחד. היום ניתן כבר למנות כמה חסידי ברסלב גרים כאן... מדובר בכשמונים משפחות מאנ"ש המתגוררים בכל רחבי רכסים.

כיצד אתם אכן מחזיקים את עצמכם יחד...?

גולת הכותרת היא, השיעור המתקיים מידי שבוע בימי רביעי. כשהקמנו את השיעור, מסר אותו הרב דוד מרגלית. כיום מוסר אותו הרב יעקב נתן אנשין, המגיע במסירות נפש בכל שבוע, מירושלים לרכסים.

בשיעור משתתפים כשלושים עד ארבעים איש, ביניהם גם כאלו הבאים מחוץ לרכסים, כמו מקריית אתא, זכרון יעקב ועוד. השיעור הוא החמצן השבועי שלנו... היו פעמים בודדות שנמנע מהרב אנשין להגיע, כשהודעתי את זה למשתתפים הקבועים בשיעור, הם אמרו לי: אוי ואבוי... איך נשרוד את השבוע?...

בתקופה הראשונה, השיעור היה מתקיים באחד מבתי הכנסת באזור. בין המשתתפים בשיעור, היו גם כמה מהמתפללים הקבועים של אותו בית הכנסת. אך לאחר תקופה הודיעו לי שעלינו לעזוב את המקום, לטובת 'כולל ערב' שיפתח בבית הכנסת.

הרגשתי שמדובר בתירוץ מומצא, ולא בסיבה האמיתית... ואכן כשדברתי עם גבאי בית הכנסת נודע לי, שהסיבה האמיתית בשלה אמרו לנו לעזוב את המקום, מכיוון שאינם רוצים שלבית הכנסת שלהם יהיה קשר לברסלב... ניסיתי לבקש ולשכנע, אך ללא הועיל.

לא הייתה לי ברירה - הודעתי לחברי השיעור שמהיום והלאה השיעור יתקיים בביתי. מדובר בהרבה מסירות נפש, אך לאחר שראיתי כמה תועלת מופקת מהשיעור, הרגשתי שלא יתכן להפסיק ולוותר על כל זה. בנוסף, אני גם מקיים בביתי מכירת ספרים קבועה של ספרי רבינו. את הספרים אנו דואגים לשלוח מאזור ירושלים והמרכז עם הרכב של הרב אנשין, וכך מגיעים הספרים אלינו לרכסים. בתקופה האחרונה מכרנו

כמות אדירה של ספרי רבינו. מכאן גם נשלחים ספרים לתושבי האזור מחוץ לרכסים.

מה באשר לשאר ימות השבוע?

בתקופה האחרונה הקמנו מניין 'כוותיקין' של אנ"ש. התפילה אמנם אינה מתקיימת בבית הכנסת הנקרא על שם רבינו, אך המניין עצמו, הוא מניין בו מתפללים 'תפילה בכח' כפי שלימדנו רבינו ז"ל. מניין זה, הוא מניין 'הנץ' הגדול ביותר ברכסים.

לפני התפילה אף מתקיים במקום 'כולל אשמורת הבוקר', בו לומדים ספרי רבינו. רוב לומדי ה'כולל' אינם מגדירים את עצמם כחסידי ברסלב. נקודה זו מרגשת אותי מידי בוקר מחדש, לראות איך גם אותם אברכים לומדים ומתעמקים בתורות שב'ליקוטי מוהר"ן' ובשאר ספרי רבינו. בנוסף לכל זה, אנו מארגנים פעילות לבני הישיבות הלומדים ב'רכסים'. מידי ליל שיש מתקיים סדר לימוד עם מלגות, בו לומדים הבחורים בספרי רבינו למשך שעה ורבע. הבחורים המשתתפים מידי שבוע, מעידים על משמעות אמיתית שגילו בחייהם.

בחודש אלול האחרון, ניגש אלי בחור וסיפר לי, שאמנם כלפי חוץ הוא נראה כבחור ישיבה לכל דבר, אך מזה זמן רב הוא מבלה שעות רבות במקומות שאין רוח חכמים נוחה מהם... הוא הגדיר זאת בכך שהוא כבר היה עם רגל וחצי מחוץ לישיבה...

אך לאחר שהשתתף בשבוע הקודם ב'ליל שיש' שערכנו, הוא הרגיש מיד שהספרים האלו מדברים ללב שלו. הוא סיפר שהלימוד בספרי רבינו בשבוע הקודם ממש שינו אותו לגמרי, במשך שנים לא עבר עליו שבוע כזה - הוא קיבל מחדש טעם בלימוד. אני מצטט את המילים שלו: 'מדוע לא גילו לי אף פעם שיש ספרים כאלו בעולם?'

מה נותן לך את הכוח להתמסר בצורה כזאת לענייניו של רבינו?

אחד מרכסים שאל אותי: למה אתם בברסלב - מסייתים אנשים אחרים שגם הם יהיו חסידי ברסלב?... עניתי לאותו אחד מה שעניתי. אך בשיעורו של הרב אנשין שהתקיים באותו שבוע, ליבנתי עמו שוב את השאלה. הרב אנשין ענה לי, ששאלה זו אינה תמיהה על חסידי ברסלב. להיפך, אם אותו שואל אכן מעריך ומאמין בצדקת דרכו, מדוע אינו רוצה שעוד אנשים יזכו לכך?...

כשאני רואה עד כמה התורות של רבינו שינו לי את החיים, כמה הרהורי תשובה זכיתי בזכות עצותיו של רבינו - אני רוצה לזכות בכך יהודים נוספים. מלבד מה שאנו יודעים ומאמינים, שגילוי תורתו של רבינו בעולם, הם אלו שמתקנים את העולם ומקרבים את הגאולה.

באופן פרטי יותר, אני מרגיש שליחות לפרסם ולקרב לרבינו דוקא בני תורה ותלמידי חכמים. לפני שהתקרבת לברסלב, חשבת שהברסלבר'ט הם אנשים מוזרים... כשנודע לי על אברך חשוב שמאוד הערכת, שגם הוא חסיד ברסלב - עובדה זו שינתה לי את כל ההסתכלות על ברסלב. אשרינו שזכינו!! ■

חינוך הבנים

מה עושים בשהי"רדים לא מקשיבים

אך אין לנו מצוה להוציא כלים נפלאים! ואם משום סיבה שהיא - או מפני שהילד לא מסכים בשום פנים ואופן לציית או מפני שלעת עתה אין לאב את הכלים איך ומה לעשות כדי לגרום לבן לרצות לשמוע בקול הוריו - הרי שאין זה כעת תפקידו, ועל אף שמצד רצון ותפילה עלינו להתפלל ולכסוף ולהשתוקק בכל כוחנו על שלמות המעלות של ילדינו, אבל בפועל עלינו לצמצם את הכאב ולעשות בשמחה את כל אשר ביכלתנו לפעול עתה, וכעין מה שאמרו חז"ל (אבות פרק ב') "לא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בן חורין לבטל ממנה", לא נצטוינו לגמור את המלאכה אלא להתעסק בה ולהשתדל לעשותה.

רבי נתן (בלקוטי הלכות, פקדון ד') מרחיב על כך שזהו יסוד בעבודת ה' בכלל [אותו זוכים לקבל בימי הספירה ובחג השבועות יעו"י"ש], להיות מחד זריז גדול ככל אשר תמצא ידו לעשות, ומאידך, להמתין הרבה עד שזוכים לשלמות, והוא מזהיר שם "שבכל דבר ובכל מדה שבעולם יש בו טוב ורע והבעל דבר אורב על האדם תמיד ללכדו במצודתו ח"ו בכל מיני תחבולות ורמאות וערמומיות שבעולם וצריכים לשום לב אל האמת תמיד ולהסתכל היטב בכל דבר מה יצא מזה כדי שלא יהיה נלכד ברשתו", בהוסיפו, שעל אף שהרצון צריך להיות שנהיה מושלמים בכל, אבל אם חלילה זה גורם לחלישות הדעת כשזה לא מצליח, הרי זו 'התלבשות במצות' של היצר, שכל כוונתו להרפות ידי האדם.

כל הנכנס לעבודת ה' חייב לקחת את שתי הקצוות הללו לידי, לשאוף לגדול ביותר ומאידך להתחזק בכל עוז כשזה לא מצליח ו"להמתין הרבה הרבה, שאפילו כשרואה שאין עבודתו בשלמות ואפלו אם לפעמים אינו יכול לעשות כלל, אף על פי כן ימתין ויצפה לישועת השם" (שם).

כך גם לבי חינוך, אסור לתת ליצר לפעול אצלנו שחוסר ההצלחה שציפינו לה תגרום לנו לאבדן עשתונות, אם זה לא הולך אני עומד ומצפה וממתין באורך רוח לישועת ה', ואם מתגנבת ללב הרגשת כעס וזעם ואבדן חושים זה סימן שיכח אחר מעורב בו, אין כאן את הרצון הטהור לעשות את רצון ה', כיון שרצונו הוא שאם זה לא הולך תמתין באורך רוח, וגם זה רצונו הפשוט לא פחות מאשר מצוות החינוך עצמה.

רבינו הקודש (בלקו"מ ח"א קנ"ה) מלמדנו, שקוצר רוח וכעס הינם היפך אמונה, והם גם גורמים שהנטיעות ירקבו ולא יצמחו עיי"ש, זוהי עצת היצר בחינוך, להיכנס לקוצר רוח ולהתפוצץ מהנהגת הילד, שזה היפך האמונה שרק הוא 'כח הגודל והצומח' וזה מה שיביא חלילה לריקבון.

לא לחוס על כבודו

ב. מלבד כל האמור לעיל, עלינו להיזהר בכל עת ולבדוק היטב מה כואב לנו בעת שלא מצייתים לנו, האם זו אכן רק דאגה טהורה לעתידו של

שאלה: במאמר לפסח הארתם בקיצור נמרץ על ענין החוצפה, כאשר ילדים מסרבים לציית לפקודת הוריהם, יסודות הדברים היו בהירים, אך בכל זאת אבקש אם אפשר יותר להרחיב בנושא זה. אני מוצא את עצמי מושפל ומובס בכל פעם מחדש. הילד 'מצפצף' עלי, ועל אף שברוב המקרים ב"ה הוא לא מתחצף ממש בגסות בפני, אבל בפועל אין לי שום סמכות עליו והוא עושה את מה שהוא רוצה, זה מוציא אותי לגמרי מהכלים, זה מרגיז ומכעיס, אני חש אזלת יד והרגשה צורבת שאוכלת אותי לגמרי. איך מתמודדים עם זה?!

תשובה:

במאמר לפסח נגענו בקצה סוגיית המשמעת על פי דרכו של רבינו הקדוש, כאן ברצוננו להתייחס בעז"ה מזווית אחרת מעט בסוגיה זו, אל האבא עצמו.

מכתלי דברי האב ניכר מאד שהוא מבוהל ולחוץ, הוא חש שהינו מאבד שליטה וזה 'מוציא אותו מהכלים', ועלינו לזכור ולהבין היטב, שבהלה זו היא הסיבה הראשונה לטעות, כשאין ישוב הדעת עושים טעויות ומקלקלים יותר ממה שמתקנים, 'בא לכלל כעס בא לכלל טעות'. ועל כן הבה נתבונן מעט בישוב הדעת מה קורה כאן.

תחילה נחזור ונשנן את האמת הפשוטה, שכאשר היא מבוררת היא מאירה בתוך החושך ומורה דרך ישרה בכל עת.

אסור להיבהל!

א. שליחותנו לחנך את ילדינו לא באה מעצמנו, יש לנו 'משלח' שמכיר אותנו עם כל חולשותינו ומגבלותינו, הוא זה גם שבחר איזה ילדים לתת לנו ובאיזה מדות קשות או טובות הם יולדו, והוא זה שציווה עלינו והטיל עלינו את השליחות הקדושה לחנך אותם לתורה ולמצוות ולמעשים טובים ולמדות טובות, והוא זה גם שנתן לנו את התנאים ואת הדרכים היאך לחנך. ומשום כך, עלינו להיזהר מאד שלא להפוך את החינוך ותוצאותיו 'למבחן ההצלחה האישי שלנו', כאילו בכך אנו נבחנים אם אנו מוצלחים שהיו יכולים להוציא כלים נפלאים.

כי כאשר אנו מעמידים את החינוך באופן מעוות שכזה, אזי אבדנו לגמרי את נקודת האמת שצריכה להיות נר לרגלנו ואנו מתחילים לטעות ולהתעות. הרצון להיות מוצלח בחינוך נובע מרצון לכבוד מדומה, זהו שקר, 'שקר החן', אנחנו נצטוינו 'להשתדל' ולעשות כל שביכלתנו לחנך,

שלא להיגרר ל'מלחמה' שקרית ואכזרית ול'ניצחון' שאינו טובל את האמת' בחינוך הילדים.

רבינו הקדוש מגלה (בלק"מ ח"א ס"ו): "כי יש בכל אחד מישראל בחינת מלכות, וכל אחד לפי בחינתו, כן יש לו בחינות מלכות, יש שהוא שורר בביתו, ויש שהוא מושל ביותר" והוא מזהיר אותנו: "וצריך כל אחד לבלי להשתמש עם בחינות המלכות שיש לו להנאתו ולצרכו שלא תהיה בחינות המלכות אצלו כעבד למלאת תאוותו, שלא להשתמש בה להנאתו ולצרכו, כי אם להשם יתברך, דהיינו, להשתמש עם המלכות לעבודת השם יתברך, להזהיר ולהוכיח את כל הנשמות שנכנעים אליו, אם הוא מושל בביתו, צריך להזהיר ולהוכיח את בני ביתו".

ה'מלכות' הפרטית שלך בבית לא ניתנה לך שתהנה ממנה בהרגשה שאתה שליט 'כל יכול' שהכל מציייתים לו ונכנעים לאמרי פיו, זה טוב והכרחי לילד שיציית לך, אבל לך אסור ליהנות מכך, כל תפקידנו בבית הוא אך ורק ליישר דרך לצאצאינו שיעבדו את ה' ולא כדי להשלים את רצונותינו אנו. ככל שנכיר בכך, יפחתו ההוראות והתביעות שאינן נוגעות לחינוך הילד לתורה ומצוות [אם כי שזה גם מעיקרי החינוך שה' יתברך דורש מעמנו, לחנך להכרת הטוב ולנשיאה בעול גם בגשמיות, כי כך דורשת התורה, אבל לא כדי להפיק מכך רווחים אישיים להורים], ואז גם

לא מאבדים עשתונות ולא מרגישים פגועים באופן אישי במקרה שהילד מתמרד ולא חפץ לקבל את החינוך האמיתי, כי לא לכבודנו ולהנאתנו באנו לכאן אלא ליישר דרך לעבודת ה'. כאשר נגשים בצורה זו, הרי בעת שהילד לא רוצה לציית מתעוררים רחמים וכאב על צרת הילד שאין לו את כלי הצמיחה וההצלחה הגשמיים ונצחיים, וחושבים בישוב הדעת איך להצילו מצרתו, ולא מתעוררים רגשי כעס ונקמה חלילה.

לסיום, כאשר אנו רואים שהילד לא מצייית, כדאי גם שנבדוק בעצמנו האם לא לקחנו את ה'מלוכה' לעצמנו, כל רדיפה אחר כבוד עצמי מביאה באופן סגולי לביזיונות אלו ולמהלך של 'שלא כסדר' (עיין היטב בלק"מ ח"ב ס"ו פ"ב), ולעומת זאת, כאשר נקבל באהבה בזיון זה ונשוב בתשובה אזי יתקיים בנו מאמר הכתוב (משלי טז-טז) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו, וחז"ל (במדרש בר"ר נד-א) מפרשים, שהכוונה על בני הבית, עפ"י הכתוב (מיכה ז) אויבי איש אנשי ביתו.

הבה נטהר את הגישה לחינוך בנינו מכל המידות הרעות והשקריות כי אז תשרה שכינה במעשה ידיו לראות ברכה בעמלנו אלו הבנים לשם ולתהילה. ■

הילד או שמא מתערב בכעס הזה גם נצחנות אישית, מעין 'נקמה' ומלחמת כוחות על כבודנו הנרמס, כמדומה שזו לא תהא פגיעה בנו אם נחשוד בעצמנו שמלבד טהרת החינוך יש כאן גם רצון לשלוט ולהרגיש בעל כח ותאווה לשמור על הכבוד העצמי שמושפל כל כך על ידי ילד קטן וחצוף. חייבים לחלק ולהפריד היטב בלבנו בין נקודת האמת שלא סובלת חוצפה ועזות אצל ילדינו, או האמת שרוצה לפעול אצל הילד עתה את מה שאנו מבקשים ממנו בכל תוקף, לבין הכאב האישי על כבודנו שהושפל, כי על בזיון הכבוד האישי כבר נצטוונו להבליג בכל הכח, בשעה שאנחנו מקבלים 'סטירת לחי' זו שהילד שלנו לא שומע בקולנו ובאותם רגעים קשים שהזעם מציף את לבנו על כבודנו הנרמס והמושפל, עלינו לזכור היטב את שרבינו הקדוש גילה לנו ששורש התשובה הוא 'שמע בזיונו ידום וישתוק ויסבול ביזיונות ושפיכות דמים הבאים עליו ובוזה הוא ממעט הדם שבחלל השמאלי וזובח יצרו הרע' (לק"מ ח"א ו), כן, זה אמור גם כאשר הילד שלך מבזה אותך.

זה לא סותר כלל לכך שצריך לחנך את הילד גם על כך, וחייבים לעקור ממנו את העזות המסוכנת והארורה, אבל את זה נעשה בישוב הדעת ובמחשבה תחילה, ברוגע וברוממות רוח, כמי שבא לקיים מצוה בשמחה, ולא כאשר כל רגשי הנקמנות והכעס ואבדן החושים על ההשפלה בוערים בלב ומסלקים את החכמה. ברגעים הקשים בה החוצפה והסרבנות מוטחת בפנים, עלינו לזכור היטב שעצם ההשפלה נשלחה לך מן השמים באהבת עולם כמתנת חיים שעל ידה תזכה לתשובה ולא כדאי שתבעט בה, אל תגרר אחר מדוחי היצר שרוצה לגנוב ממך מתנה זו והופך אותך ליריב מול בנך.

חובתנו להרגע עד הסוף מעצם ההשפלה, לכבות את כל הרגשות הנובעות מהמידות הרעות, ורק לאחר מכן להתחיל לבקש על כך שנתחיל לדאוג באמת על עתיד הילד וחינוכו ורק אז יש תקווה לבוא אל האמת ולהצליח באמת.

היו צדיקים ואנשי מעשה שברגע שחשו זעם כלשהוא נמנעו כמה ימים מלהגיב על מעשה של בנם ורק אחר שנרגעו כליל הלכו והוכיחו מתוך טוהר לב. יש חוששים שאם לא יגיבו בזעם מידי זה יביא להתגברות העזות של הילד, אך כך על כך קיים ויציב הכלל של רבינו הקדוש שעם תקיפות לא פועלים ואם פעלת הרי שבנועם היית פועל פי כמה. [ראה במאמר לפסח בו הרחבנו מעט על תקיפות שבאה מתוך נקודת אמת].

לא להיגרר למלחמה

ג. כדי להירגע מכעס וזעם שקרי זה עלינו לחזור לעצמנו תמיד את דברי רבינו הקדוש מהו תפקידנו האמיתי בבית, זה יוכל לעזור לנו בעזרת ה' רבות

**חייבים לחלק
וקהפריד היטב
בלבנו בין נקודת
האמת שלא
סובלת חוצפה
ועזות אצל
ילדינו, אך האמת
שרוצה לפעול
אצל הילד עתה
את מה שאנו
מבקשים מיקונו
בכל תוקף, לבין
הכאב האישי על
כבודנו שהושפל**

”אין איינע פון די טעג האבן די דייטשן ארויסגעגעבן א באפעל צו צאמנעמען אלע רבנים און דיינים פון געטא. אויך מיין טאטע פעלט נישט אויס אז ער זאל זיך שטעלן. טראץ וואס ער פארמאגט א היתר הוראה און האט געדינט אלס רב פאר די קריג,

כתבות
שפורסמו
בגיליונות
אבקשה
הקודמים
בתרגום
לאידיש

אורי

שבחבורה

האט זיך געגרייט זיך צו שטעלן דארט. ווען איך האב זיך דערוואוסט דערפון האב איך אים פראבירט באאיינפלוסן אז עס הייסט ער דאך נישט קיין רב אדער דיין אין געטא לאדזש..." (פון די ווערטער פון משה ווייסזאנד)

ער איז געווען א באליבטער תלמיד פונעם הייליגן 'חפץ חיים' זצ"ל, גדולי הדור האבן אים געגעבן סמיכה לרבנות און דער אסטראווצער גאון האט אים אויסגעוועלט אלס איידעם. אביסל שטריכן איבער דעם חסיד הגאון רבי אברהם יצחק ווייסזאנד זצ"ל הי"ד פון די אנגעזעענע אנ"ש אין פוילן, איבער זיין התקרבות צום שפרודלענדן טייך, איבער זיין פארלאזן דאס רבנות שטול און זיין געטריישאפט צו מרביץ תורה זיין אין די ברסלב'ער ישיבות אין פוילן און דערנאך אין די שווערע מלחמה צייטן אין געטא לאדזש. דער ארעסט באפעל וואס איז ארויס קעגן אים ווען עס איז באוואוסט געווארן אז ער שטעלט אויף אידישע חופות אין געטא, ער באהאלט זיך אין בונקער און ווערט דערנאך גענומען קיין אוישוויץ וואו ער קערט צוריק זיין נשמה על קידוש השם. פון די זכרונות פון זיין תלמיד ר' בירך רובינזאן און פונעם טאג בוך פון זיין זון משה ווייסזאנד זכור ברית אברהם ועקדת יצחק.

ד. ברסלב

ר' אברהם יצחק ווייסזאנד זצ"ל הי"ד - תמונה נדירה שנותפרסמה לראשונה באבקשה

ר' צבי איז געווען איבעראשט צו הערן אז דער רב רופט אים. זונטיג איז ער גלייך געקומען און הרב מיזל האט אים אויפגענומען ווארעם. נאכן באגריסן, האט ער אים געזאגט "דער באשעפער האט דיר געבענטשט מיט א פארשטאנדיגער קלוגער זון, דא אין לאדש איז נישטא א ישיבה וואו ער זאל קענען שטייגן ווי עס דארף צו זיין. איך וויל אים שיקן קיין ראדין, צו די ישיבה פון רבי ישראל מאיר הכהן, און איך בין זיכער אז ער וועט דארט וואקסן א גרויסער תלמיד חכם".

ר' צבי האט צוגעשטימט. נישט לאנג האט געדויערט און אברהם יצחקל האט זיך געזעגנט פון זיינע עלטערן און פאמיליע, מיט התרגשות'דיגע טרערן האט אים זיין מאמע צוגעגרייט וועש און צידה לדרך ווינטשנדיג אים פיל הצלחה. הרב מיזל האט צוגעגרייט א בריוו צום חפץ חיים, וואו ער שרייבט אז ער שיקט אים א "ניק וחכים וחרף".

איך ישיבה פונעם חפץ חיים אין ראדין

ווען אברהם יצחקל איז געשטאנען קעגן דעם הייליגן חפץ חיים האט זיין הארץ שטארק געקלאפט. רבי ישראל מאיר הכהן האט זיך פארטיפט אינעם בריוו אויף וועלכע עס האט געפלאטערט דער אונטערשריפט פונעם בארימטן לאדש'ער רב. ער האט געבליקט פונעם בריוו אויפן בחור און צוריק, און האט געזאגט מיט א שמייכל: "ברוך הבא צו אונזער ישיבה, יהי רצון שתעלה במעלות התורה והיראה".

גאנץ שנעל האבן די ראשי הישיבה, מגידי שיעור און דער חפץ חיים איינגעזען אז דער לאדש'ער רב האט נישט איבערגעטריבן מיטן אנרופן דעם בחור אברהם יצחק ווייטזאנד "חכם וחרף". ער איז אריינגעשווימען אין די טיפע סוגיות וואס זענען געלערנט געווארן אין ישיבה און האט זיך איינגעקויפט א וואונדערליכע בקיאות. דורכאויס

מען פלעגט זאגן אין פוילן אויפן בארימטן חסיד רבי אברהם יצחק ווייטזאנד הי"ד, אז עס איז א ספק אויב צווישן די אנ"ש אין פוילן איז געווען נאך אזא גאון און חריף בתורה ווי אים. אבער זיין עיקר גדלות איז געווען זיין אויסערגעווענליכן שפלות, ענווה און זיין גוט הארץ וואס האט געזארגט פאר יעדן איד.

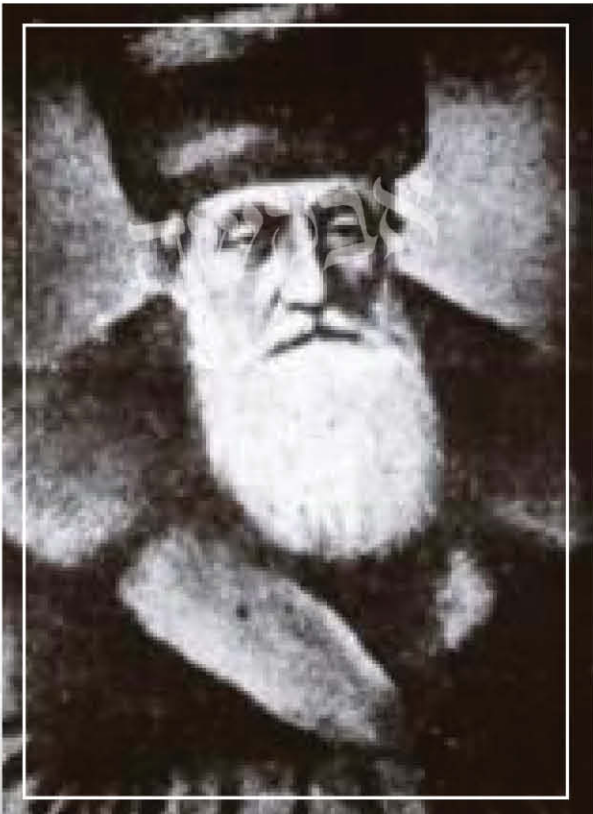
ווי אן אייביגער חסיד פון רבינו, איז דער צדיק'ס אמת געווען איינגעקריצט אין זיינע אלע רמ"ח אברים און שס"ה גידים. אפילו ער איז ווערד געווען צו זיצן אויפן רבנות שטול, און מען האט אים נישט איינמאל געזעצט דערויף, דאך האט ער אויסגעוועלט צו פארלאזן זיין מכובד'יגע פאזיציע און טון אינעם רבי'נס עניינים אין יעדע צייט אדער ארט וואס האט זיך געפאדערט. אזוי גרויס ווי זיין גאונות איז געווען, אזוי קליין האט ער זיך געהאלטן, און ווי שטארק זיין למדנות איז געווען, אזוי שטארק האט ער זיך איבערגעגעבן פאר יעדן איינציגן איד. ביז אזוי ווייט, אז עס איז געווען א שטייגערליכע זאך אז ער זאל אהיימקומען פון מקווה ערב שבת אן זיינע נייע מלבושים, און צו זיין רביצין'ס פראגע האט ער געענטפערט אז זיי האבן זיך פארלוירן, אין די צייט וואס אמת'דיג האט ער עס געשאנקען פאר אפגעריסענע ארעמעלייט.

הרב מיזל האט פאראויסגעזען דעם אינגל'ס גרויסקייט

ר' צבי ווייטזאנד איז געווען א פשוט'ער איד וואס האט זיך געמוטשעט על המחיה ועל הכלכלה. זיין זון אברהם יצחק האט ער געשיקט אין א חדר אין זיין געבורטשטאט לאדש. דער אינגל, וואס איז געבענטשט געווארן מיט א טיפע און שנעלע תפיסה און א דארשט צו די תורה, האט שנעל אויפגעכאפט וואס מען האט געלערנט. אבער אין זיין געגנווארט איז נישט געווען ווער עס זאל אנערקענען אין דעם עילוישן בחור און אים אנווייזן זיך צו ווענדן צום ריכטיגן תורה'דיגן ארט.

אבער "תורה מחזרת על אכסניה שלה". דער באוואוסטער גאון רבי אליהו חיים מיזל האט דאן געדינט אלס רב אין שטאט, און צווישן זיינע פיל פליכטן איז ער אויך געווען דער גבאי פון תלמוד תורה. עס איז דאן געווען איינגעפירט אז יעדן שבת שיקט מען פון חדר א תלמיד צום רב'ס הויז זיך צו פארהערן. איין שבת איז געפאלן דער גורל אויפן בחור'ל אברהם יצחקל. גליקליך אויף די זכ"י האט ער געווענדעט זיינע טריט צום הויז פונעם רב רבי אליהו חיים מיזל. נאך וואס ער האט אים פארהערט, האט דער רב געזען אז דא שטייט פאר אים א קינד מיט א שכל הישר און א שארפן קאפ. "זאג דיין טאטן זאל מארגן קומען צו מיר", האט ער געזאגט דעם בחור'ל איידער ער איז ארויסגעגאנגען מיט א "גוט שבת".

הוא צלל לעמקי הסוגיות שנלמדו בישיבה ורכש בקיאות מפליאה. במשך שמונה שנים רצופות שקד על תלמודו בישיבה בראדין, כשכל אותה תקופה ארוכה הוא מנצל כל רגע ללימוד התורה, הוא לא חזר לבית הוריו שבלודז' עד שגדל לכלי מפואר

רבי אליהו חיים מיזל אב"ד לודז'

החפץ היים זצוק'ל

ערשיינונג אז דער אסטראווצער זאל פארלאזן זיינע ד' אמות פון תורה ועבודה און זיך וואלגערן איבער די וועגן. דער עילוי'שער בחור האט זיך געפריידט אויף די געלעגנהייט צו קענען רעדן מיט אים אין לערנען, ווייל דער אסטראווצער גאון איז געווען באוואוסט אין די אידישע וועלט אלס גרויסער מפלגל. און ווען דער אסטראווצער גאון איז אנגעקומען אין לאדש, איז ער צוגעגאנגען צו אים זיך מפלגל זיין אין די סוגיא וואו ער האט דעמאלט געהאלטן.

ווען דער לאנג פארצויגענער פלפול האט זיך געענדיגט, איז דער אסטראווצער געבליבן אינגאנצן ערשטוינט. ער האט זייער הנאה געהאט פונעם שארפן עילוי אברהם יצחק'ל, וואס איז געווען א חידוש אויך ביי די אלטגעזעסענע אינעם שטיבל. גלייך האט ער באשלאסן אים צו נעמען אלס חתן פאר זיין פלימעניצע, א טאכטער פון ר' חיים זונדל האלשטאק פון אסטראווצע. און זיין חתונה איז טאקע פארגעקומען מיט גרויס פרייד.

ושנא את הרבנות

אנקומענדיג צו די אכצן, האט ר' אברהם יצחק באקומען סמיכה פון די גרעסטע רבנים אין פוילן, צווישן זיי זיין פעטער דער אסטראווצער גאון, אבער ר' אברהם יצחק האט אוועקגעשטופט אלע רבנות פארשלאגן.

זיין זון משה ווייסזאנד דערציילט אין זיינע זכרונות אז זיין טאטע האט יא געדינט א געוויסע תקופה אלס רב אין דאמוויץ (אין ריישא) און אין קראשניק (אין געגנט פון לובלין), אבער ער לייגט צו: "וויבאלד ער האט נישט געוואט מאכן זיין תורה אלס 'קרדום לחפור בו', האט ער פארלאזט דעם רבנות שטול און זיך אפגעגעבן מיט ספרי קודש".

גאנצע אכט יאר האט ער פלייסיג געלערנט אין ישיבה אין ראדין, אויסנוצנדיג יעדע רגע צום לערנען.

ווען די אכט יאר האבן זיך געענדיגט איז ער צוריקגעקומען צו זיין געבורטסלאנד, פוילן. ווער עס האט אים נאך געדענקט פון זיינע יונגע יארן איז פארוואנדערט געווארן צו זען ווי ער איז בקי אין די גאנצע תורה. די למדנים פון שול האבן געשמועסט מיט אים אין לערנען און האבן אנערקענט אז ער קען גאנץ ש"ס ישר והפוך. שפעטער, ווען מען האט עס דערציילט, האט זיין תלמיד ר' בירך רובינזאן צוגעלייגט: "איך געדענק נאך אז ווען די תלמידים האבן אים געפרעגט איבער א גמרא און מיר האבן אים געזאגט עטליכע ווערטער פון דעם ענין, פלעגט ער אונז ענטפערן וואו דאס ווערט געברענגט, אין וועלכע דף, אויף וועלכע פלאץ פונעם דף און אין וועלכע שורה. אזוי איז ער געווען בקי אין אלע מקצועות התורה, אין פוסקים און אויך און פארשידענע ספרים. ער איז אויך געווען א גרויסער בעל דקדוק. גאנץ תנ"ך איז געווען שגור בפיו אזוי ווי 'אשר', אזוי אויך איז ער געווען א בעל קורא, ס'האט געלוינט צו הערן ווי ער ליינט ראש השנה אין לובלין".

דער גרויסער נשמה ווערט נתקרב

אין יענע תקופה, אין אנהייב די תר"ע יארן, נאך איידער עס האט זיך אנגעפאנגען די גרויסע התקרבות אין פוילן, איז געווען אין לאדש א קליינע גרופע ברסלב'ער חסידים. דער ראש חבורה איז געווען דער הייסער חסיד רבי שלמה גבריאל הכהן, א צדיק וקדוש וועלכע האט סוף ימיו געלעבט אין ווארשע און איז נפטר געווארן ביים ענדע פון די צווייטע וועלטקריג.

רבי שלמה גבריאל'ס הארץ האט געברענט אין עבודת ה', זיין יעדע ווארט איז געווען פול מיט התלהבות. קודם איז ער געווען פון די אנגעזעענע תלמידים פון רבי חנוך העניך פון ראדין, ער האט זיך דערנענטערט צו רבינו'ס אור צוזאמען מיט זיין פריינד רבי מרדכי האלבערשטאט און ביידע זענען פארוואנדלט געווארן צו הייסע ברסלב'ער חסידים.

צווישן די וואס זענען נתקרב געווארן דורך אים ווען ער האט געוואוינט אין לאדש, איז געווען דער בחור אברהם יצחק'ל. אויך דער חסיד רבי אלטער בן ציון קראסקאפף, וועלכער איז געווען נאנט מיט רבי שלמה גבריאל, האט געהאט א חלק אין זיין התקרבות.

אברהם יצחק'ל האט פארזוכט פונעם גרויסן אור און זיין נשמה איז צוגעצויגן געווארן דערצו. ער האט זיך מקרב געווען מיטן גאנצן הארץ. די הייליגע תורות און מאמרים פון הייליגן רבי'ן און זיין גרויסן תלמיד רבי נתן האט אויפגעפלאקערט זיין הארץ און מח צו דינען דעם באשעפער, און פון יעצט, מיט זיין גרויסן דביקות אין תורה, האט ער אנגעהויבן גיין אין די וועגן פון פראווען התבודדות, רעדן צום באשעפער און אין די וועגן פון שמחה.

אריינגייענדיג אינעם אסטראווצער'ס שטוב

זינט ער האט זיך צוריקגעקערט פון ראדין, פלעגט אברהם יצחק'ל זיצן און לערנען אינעם אסטראווצער שול. פיל תלמידים האט דער אסטראווצער גאון רבי מאיר יחיאל האלשטאק פארמאגט אין לאדש, און אויך פון אנדערע אסטראווצער שטיבלעך פלעגט מען אפט פארן צו אים זיך אנצוזאפן מיט זיין תורה.

אין איינע פון די טעג האבן די חסידים פונעם לאדש'ער שטיבל דערציילט אברהם יצחק'ל מיט התרגשות, אז דער רבי ר' מאיר יחיאל פלאנט צו קומען צו זיי אין שטאט. דאס איז נישט געווען אן אפטער

קירוב נפשות אין אסטראווצע

דערציילט ר' בירך רובינזאן:

"נאך די חתונה פון ר' אברהם יצחק, האט ער זיך גלייך באפריינדעט מיט די יונגעלייט און בחורים וועלכע האבן געלערנט אין בית מדרש. "מען פלעגט דארט לערנען טאג און נאכט, און ווער עס האט געוואלט וויסן א פשט אין א געוויסע גמרא אדער תוספות, פלעגט אים פרעגן און ער האט גלייך געענטפערט קלאר. די לומדים פון שול האבן זיך געפריידט אז דער באשעפער האט זיי געשיקט אזא מענטש וואס זאל זיי עפענען די אויגן אינעם חפץ חיים'ס שיטה אין לערנען. אלע פלעגן אים ליב האבן און אפגעבן כבוד. ער איז געווען אין שול ווי א משגיח אין א ישיבה.

"דערנאך האט ער אנגעהויבן מקרב זיין בחורים און יונגעלייט צו די ברסלב'ער חסידות, לערנענדיג מיט זיי ליקוטי מוהר"ן און נאך הייליגע ספרים. עס איז דאן געווען פאר זיי א נייע זאך, און כמעט די גאנצע שול איז טאקע נתקרב געווארן.

"טאקע נישט אלע זענען נתקרב געווארן ביזן סוף, צוליב מניעות פון די משפחה אדער אנדערע סיבות, אבער עטליכע מנינים זענען געבליבן דערביי און געדינט השי"ת מיטן גאנצן הארץ, אויספירנדיג דעם רבינ'ס עצות מיט תפילה און התבודדות."

צוריקגעקומען מיט פארווייניטע אויגן

"און אזוי איז געווען דער מנהג פון מיין רבי ר' אברהם יצחק, וועמענס עבודה איז געווען שטיל און באהאלטן.

"ס'איז געווען איינגעפירט אז ווען מיר האבן געמאכט א סיום אויף א געוויסע פרק אין גמרא מיט תוספות, זענען אלע תלמידים

געגאנגען אין וואלד, וויבאלד איינער פון אונזערע חברים מיטן נאמען מרדכי קריינדל איז געווען זייער שוואך און האט זיך גענויטיגט אין פרישע לופט. ער האט געגעבן חלות און זיסווארג און געבעטן אונזער רבי'ן ר' אברהם יצחק אז מיר זאלן גיין פראווען דעם סיום און וואלד צו שעפן לופט. און אזוי האבן מיר טאקע געטון.

נאך די סעודה האט ר' אברהם יצחק געזאגט אז ער גייט זיך אביסל אפרוען, אבער נאך א שעה, ווען ער איז צוריקגעקומען, האבן מיר געזען ווי זיינע אויגן זענען רויט פון געוויין. דאס איז געווען זיין התבודדות און ער האט גארנישט דערציילט.

"איך בין צו קליין צו שילדערן דעם געשטאלט פון מיין רבי'ן. זיינע גוטע מידות איז אומבאשרייבליך. ער האט פארמאגט א געוואלדיגע מסירות נפש צו יעדן איד וואס האט זיך געפונען אין אן ענגשאפט, ער פלעגט אריינבלאזן שמחה און בטחון אז יענער זאל ווערן אויפגעלעבט און פראבירן אים העלפן מיט סיי וואס. אויך אין שלום בית אדער פרנסה פראבלעמען פלעגט ער פארמיטלען אינצווישן און מאכן שלום.

"אויך זיין ענווה איז געווען אומבאשרייבליך. ער האט זיך געהאלטן קלענער אפילו פון קלענערע ווי אים. און הכנסת אורחים - ער האט געוואלט ברענגען געסט אויף מיטאג אדער נאכטמאל און ער האט נישט געהאט ענוג זיי צו געבן אלעס, האט ער געהאט דערפון א גרויסע עגמת נפש.

הרבצת תורה אין לאדש'ער געטא

געציילטע יארן איידער די מלחמה האט אויסגעבראכן, איז ר' אברהם יצחק צוריקגעגאנגען צו זיין געבורטשטאט לאדש וואו ער האט ווייטער מרביץ תורה געווען אין ברסלב'ער שטיבל.

כסלו ת"ש האט זיך אנגעהויבן פארשפרייטן שמועות אז די דייטשן גרייטן זיך צו פארטרייבן די אידן פון שטאט. אלע האבן אוועקגעמאכט די שמועות און נישט געגלייבט אז עס קען געשען, אבער די שמועה איז ליידער יא פארווירקליכט געווארן.

די דייטשע סאלדאטן, ווערמאכט אפיצירן און די גרויזאמע עס. עס. לייט, האבן צוגעאיילט די אידן ארויסצוגיין פון זייערע גרויסע הייזער

צו דעם צושטופטן געטא. אויך ר' אברהם יצחק און זיין פאמיליע זענען געצווינגען געווארן דערצו. פון גרויס איילעניש האט ער נישט געקענט מיטנעמען זיינע פילע ספרים און חידושי תורה וואס ער האט צוגעגרייט צו דרוקן.

אסרו-חג פסח ת"ש, איז דער געטא גענצליך פארשפארט געווארן. די אידן זענען פארוואנדלט געווארן צו ארעסטאנטן. די אידן האבן דאן צוזאמענגענומען אלע יתומים פונעם געטא און זיי צוטיילט אין גרופעס. די קינדער וואס זענען געקומען פון היימישע שטובער, שומרי תורה ומצוות, האט מען צאמגענומען אין א 'תלמוד תורה' גרופע, און צוטיילט לויט די עלטערס. אין יעדע אזא גרופע זענען געווען הונדערטער קינדער איבער וועלכע עס איז געשטאנען א מחנך און א מדריק, יראי שמים. די מחנכים האבן זיך מוסר נפש געווען זיי צו מחנך זיין אויפן ריכטיגן אידישן וועג, און די מדריכים האבן זיך געזארגט פאר די פיזישע געברויכן פון די קינדער.

אין יענע שווערע טעג האט ר' אברהם יצחק

נישט פארלאזט זיין פליכט, ער האט זיך פארהוילן פון זיין פריוואטן אומגליק אז זיין ווייב איז דאן אוועק צוליב די שווערע אומשטענדן, און האט זיך איבערגעגעבן צו לערנען תורה מיט די אינגלעך און בחורים פון געטא, זיי צו היטן אין א ראם פון קדושה און יראת שמים.

אידישע חופות טראץ די גרויסע סכנה

"טראץ וואס די נאציס האבן פארבאטן צו הייראטן כדת משה וישראל, דערציילט זיין זון משה ווייסזאנד, "האט מיין טאטע זיך מוסר נפש געווען אפצורעכטן אידישע חתונות נאך וואס מען האט אוועקגעפירט אלע רבנים אין די לאגערן."

"אין איינע פון די טעג האבן די דייטשן ארויסגעגעבן א באפעל צו צאמענעמען אלע רבנים און דיינים פון געטא. אויך מיין טאטע האט זיך געגרייט זיך צו שטעלן דארט. ווען איך האב זיך דערוואוסט דערפון האב איך אים פראבירט באאיינפלוסן אז עס פעלט נישט אויס אז ער זאל זיך שטעלן. טראץ וואס ער פארמאגט א היתר הוראה און האט געדינט אלס רב פאר די קריג, הייסט ער דאך נישט קיין רב אדער דיין אין געטא לאדש און לויט מיין מיינונג האבן נאר די פאקטישע רבנים און דיינים זיך געדארפט שטעלן. נאך פיל איינבעטענישן איז מיין טאטע

"אינעם בונקער זענען מיר געווען אכט נפשות, צווישן זיי איך און מיין טאטע. די דייטשן האבן אויסגעליידיגט דעם געגנט פון אלע איינוואוינער. ביינאכט איז ארויס איינער פון אונז צו טרעפן אין די אויסגעליידיגטע שטיבער זאכן וואס קענען אונז פארגרינגערן אין בונקער. ס'איז געווען זומער; בייטאג איז געווען פארשטיקט אין בונקער, און ביינאכט האבן מיר געעפנט דעם אריינגאנג עס זאל אריינקומען אביסל לופט.

"דאס זיצן טיף אין דער ערד, בייטאג און ביינאכט, האט אנגעהויבן נערווירן. די עלטערע האבן זיך אנגעהויבן באקלאגן אויף דעם מצב און דער עיקר אויף מיר אז איך האב עס צוגעברענגט: "קוק וויפיל קלוגע אויסגערעכנטע מענטשן האבן זיך יא געשטעלט און זענען ארויסגעפארן פון געטא, נאר מיר מוזן דא לעבן ווי באגראבן אין דער ערד..."

על קידוש שמו יתברך

"א וואך נאכן זיצן אין בונקער, איז איינער אויפגעשטאנען און פארלאזט דעם ארט זאגנדיג: "גייט מיר נישט אן וואס וועט געשען, כ'בין פונקט ווי די אנדערע מענטשן פון געטא". צום סוף זענען מיר אלע ארויסגעגאנגען און זיך אנגעהויבן דרייען אין די גאסן פון געטא. א דייטש האט אונז באמערקט און אונז גענומען צום פלאץ וואו מען האט צאמגענומען פיל איינוואוינער פון געטא לאדש. מען האט אונז ארויפגעשטופט אויף לאסט וואגאנען. די טירן האבן זיך פארמאכט און די באן האט גענומען פארן, ביז מיר זענען אנגעקומען צום טויער מיטן אויפשריפט: "ארבעט מאכט פריי".

דארט אין יענעם שרעקליכן ארט זענען פאטער און זון צוטיילט געווארן און אינעם טאג ג' תשרי תש"ד, איז די לויטערע נשמה כון רבי אברהם יצחק ארויף לשמי מרומים על קדושת השם יתברך. ■

באאיינפלוסט געווארן און איז געבליבן אינדערהיים. די צענדליגער רבנים וועלכע האבן זיך יא געשטעלט זענען ארויסגענומען געווארן פון געטא און זינט דאן זענען זייערע שפורן פארשוואונדן געווארן. לויטן דייטשן באפעל האט נאר דער יודן-הויפט ראמקאווסקי געמעגט אפרעכטן חתונות, איין מאל אין וואך האט ער אוועקגעלייגט פאר דעם צוועק. אבער ס'זענען געווען אזעלכע וואס האבן זיך נישט באגנוגט מיט די דאזיגע צערעמאניע, נאר האבן געזוכט א רב וואס זאל זיי מקדש זיין כדת משה וישראל. עטליכע האבן טאקע געטראפן מיין טאטן וועלכע האט זיי מסדר קידושין געווען כדת וכדין אן צו בעטן קיין שום באצאלט. ווען ראמקאווסקי האט עס געהערט האט ער ארויסגעגעבן א באפעל צו ארעסטירן מיין טאטן.

"א פריינד פון מיין טאטן, וועלכע האט געדינט אלס פאליציאנט אינעם געטא, האט אים געמאלדן איבער דעם ארעסט באפעל. מיר האבן געטראפן פאר אים א באהעלטעניש, און ווען יענע האבן אים נישט געקענט ארעסטירן, האבן זיי ארעסטירט מיין ברודער נחמן אנשטאט אים. עטליכע טעג שפעטער איז ער פארשיקט געווארן צו די קאנצענטראציע לאגערן. זייט דעמאלט האט דער טאטע געלעבט אין באהעלטעניש אן קיין שפייז קארטל. זיינע פיל פריינד האבן אים געהאלפן און אראפגעציפט פון זייערע ארעמע פארציעס.

דער באהעלטעניש אין בונקער

"ווען עס האט זיך אנגעהויבן דער ענדגילטיגער אויסזידלונג פונעם געטא", דערציילט משה ווייסזאנר, "האבן מיר באשלאסן צו בויען א באהאלטענעם שוץ ארט און נישט פארלאזן דעם געטא. אין די נעכט האבן מיר געהערט די גערוישן פון די הארמאטן און אויך די ידעיות וועלכע מיר האבן שטילערהייט אויפגעכאפט האבן געבריינגט האפנונג אז די קריג האלט שוין ביים ענד.

בנין ישיבת חכמי לובלין

פְּרִיחַת הַזִּמּוֹן

לַפְתַּע הַבְּחִין רַבִּי נִתָּן שֶׁזָּקוּ אֶחָד לֹא נִמְצָא. שְׂאֵל אֶת סָבוּ, "סָבָא, הֵיכָן הֵיְהוּדֵי הַזָּקוּ שִׁיּוֹשֵׁב כְּאֵן תְּמִיד?" עֲנָה לוֹ הַסָּב: "הַיּוֹדֵי זֶה - נִפְטָרוּ!" חִזַּר רַבִּי נִתָּן וְהִקְשָׁה: "מָה זֶה נִפְטָרוּ? הֵיכָן הַזָּקוּ?" הַשִּׁיב לוֹ הַסָּב: "נִפְטָרוּ, הַכֹּהֵנִה שֶׁכְּשִׁמְגִיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל הַיּוֹדֵי לְהַפְטֵר מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְלַעֲלוֹת לְעוֹלָם הָאֱמֶת, אִז הַנְּשִׁמָּה יוֹצֵאת מֵהַגּוֹף, וְאֵת הַגּוֹף טוֹמְנִים בְּקָבָר, וְהַנְּשִׁמָּה עוֹלָה לְגֹן עֵדֵן! וְזוֹהֵי הַסָּבָה שֶׁהַגֵּעֲנוּ בְּכֻלָּל לְעוֹלָם הַזֶּה בְּכַדִּי לַחֲטוֹף תּוֹרָה וּמִצְוֹת וְלַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לֵה' יִתְבָּרַךְ!"

מִיּוֹם שֶׁרַבִּי נִתָּן שָׁמַע עַל הַתְּכֵלִית וְהַמְטָרָה שֶׁל הָעוֹלָם, הַתְּחִילָה לְבַעַר בְּלִבּוֹ אֵשׁ קִטְנָה, אֵשׁ שֶׁל רִצּוֹן לְהִתְקַרֵּב אֶל ה'. וְכִשְׁהִתְקַרֵּב רַבִּי נִתָּן אֶל רַבְּנּוֹ הַלֵּכָה אֵשׁ וְהַתְּלַבְּתָהּ, וּבְכָל לְבָבוֹ הִשְׁתַּקֵּק אֶל ה' יִתְבָּרַךְ בַּתְּבַעְרָה עֲצוּמָה, וְזִכְרוֹן יוֹם הַמָּוֶת לֹא נִפְסַק מִמֶּחֱשַׁבְתּוֹ אֶפְלוּ לְרַגַע קָל. הוּא הַתְּחִיל לְחַשֵּׁב לְעֵצְמוֹ: 'מָהוּ עֲרָךְ כָּל הַזִּמּוֹן שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, לְעֵמֶת חַיֵּי הָעוֹלָם הַבִּצְחִי, הַרִי הַזִּמּוֹן פּוֹרַח בְּמַהִירוֹת עֲצוּמָה, אִיךָ אֶפְשֶׁר לְבַבֵּז אֶת הַזִּמּוֹן עַל שְׁטִיּוֹת'. וְאָכֵן כָּל חַיֵּי שֶׁל רַבִּי נִתָּן הוּא הֵיךָ מְזַדְרָז בְּמַהִירוֹת לַחֲטוֹף כְּמָה שִׁיּוֹתֵר מִצְוֹת, וְגַם לְמַד אוֹתָנּוּ שֶׁהַזִּמּוֹן פּוֹרַח הַרְבֵּה יוֹתֵר בְּמַהִירוֹת מִהַמְטוֹס הַמְהִיר בְּעוֹלָם וְלָכֵן עֲלִינוּ לְהַזְדַּרֵּז וְלַחֲטוֹף עוֹד מְשֻׁנָּה וְעוֹד תְּפִלָּה בְּכֹנֶנָה, עוֹד פְּסוּק וְעוֹד קִטַּע בְּגָמְרָא, מָה שְׁאֵנוּ זוֹכִין לְלַמֵּד - יִשְׁאֵר לָנוּ לְנֻצַח..."

הַמְּלַמֵּד עֲצַר לְרַגַע מִשְׁטֹף דְּבוּרוֹ, וְהַבְּחִין שֶׁמִּצַּד אֶחָד הַיְלָדִים מְאֻזְנִים בְּשִׂקָּה אֶף הֵם קֹצֵת לְחוּצִים, מַעֲכָשׁוּ הֵם כְּבָר צְרִיכִים לְלַמֵּד מֵהַבְּקָר עַד הָעֶרֶב בְּמַהִירוֹת... וּבְכֻלָּל, עוֹד כְּמָה שְׁנִיּוֹת כְּבָר מְגִיעִים לְעוֹלָם הַבָּא...

רַק שִׁבְעַ דְּקוֹת...

הַמְּלַמֵּד חִיָּה וְאָמַר: "לְמַרּוֹת שֶׁצְרִיךָ לְהַזְדַּרֵּז בְּעוֹבְדוֹת ה', אֶף בּוֹדָאֵי שְׁמַתָּר לְנוּחַ וּלְשַׁחַק, אֲבָל בְּזִמּוֹן שֶׁכְּבָר כֵּן לּוֹמְדִים צְרִיךָ לְחַטוֹף כְּמָה שִׁיּוֹתֵר, וְאֶפְלוּ אִז, לֹא צְרִיךָ לְנִסּוֹת לְלַמֵּד בְּבַת אַחַת אֶת כָּל הַתּוֹרָה עַל רִגְלֵי אַחַת, רַק צְרִיךָ לְלַמֵּד קֹצֵת, וְעוֹד קֹצֵת, וְכָּה זוֹכִים בְּאֵמֶת לְלַמֵּד הַרְבֵּה יוֹתֵר."

פַּעַם סִפֵּר מוֹהֲרַ"ת שֶׁלְפָנָי שֶׁהוּא הִתְקַרֵּב אֶל רַבְּנּוֹ ז"ל, הוּא אָהַב לְלַמֵּד, אֲבָל יוֹם אֶחָד הוּא הֵיךָ צְרִיךָ לְנִסֵּעַ לְשׁוּק לְקַנּוֹת סְחוּרָה, וְכִשְׁחִזַּר מִהַנְּסִיעָה הוּא הִגִּיעַ לְבֵית הַמְּדַרְשׁ כְּמָה דְּקוֹת לְפָנָי תְּפִלַּת מִנְחָה, אִז הוּא חָשַׁב לְעֵצְמוֹ: 'נִשְׂאָר רַק 7 דְּקוֹת' מָה זֶה כְּבָר שְׁנֵה... לְמַחְרַת הוּא הֵיךָ בְּסַעֲדַת בְּרִית מִיְלָה, וְאַחֲרֵי יוֹמִים הֵיטָה לוֹ טְרִדָּה אַחֲרַת וְכָּה הוּא הִתְרַחַק מֵעֵט מֵעֵט מִלְמוּד הַתּוֹרָה. הוּא חָשַׁב, 'אוֹלֵי בְּעוֹד תְּקוּפָה, כְּשִׁיגְמְרוּ הַטְּרָדוֹת אוּכַל לְחַזֵּר לְלַמּוֹד...'

כְּשֶׁהִתְקַרֵּב רַבִּי נִתָּן אֶל רַבְּנּוֹ, אָמַר לוֹ רַבְּנּוֹ הַקְּדוֹשׁ: "מַעֲט - זֶה גַּם כֵּן טוֹב!" - "אֲבִיסָל אִיז אוֹיֵךְ גוּט!" וּבְדַיּוּק הַזִּדְמָנָה לְרַבִּי נִתָּן נִסְיעָה, וְכִשְׁחִזַּר לְבֵית הַמְּדַרְשׁ הוּא רָאָה שֶׁכְּבָר נִשְׂאָר רַק קֹצֵת

הַיְלָדִים הַתְּגוֹדְדוּ בַּחֲצַר הַחִידָר וְהַיְדִים הַתְּנוֹפְפוּ מַעֲלָה וּמַטָּה, נִכַּר הֵיךָ עֲלֵיהֶם שֶׁהֵם נִסְעָרִים וְנִרְגָּשִׁים, לַפְתַּע פָּרַץ נַחוּם לְחַצֵּר וְהַכְרִיז: "הִשְׁמַעְתֶּם מָה שֶׁקָּרָה?! בְּמַרְפֶּסֶת שֶׁל דוֹד שְׁלִי, חֲסִיד בְּרַסְלָב יָקָר, נִפְלָה חֲתִיכַת בְּרִזָּל בְּאֶרֶךְ עֶשְׂרִים סְנְטִימֶטֶר מְטִיל שֶׁהַתְּפוּצָץ בְּאוֹיֵר מַעַל לְבֵיתָנוּ, הַפְּצוּץ הֵיךָ כֹּה גְדוֹל מְסַפֵּר מַרְפָּפוֹת הַתְּפוּצָצוֹ לְחֲתִיכוֹת קִטְנוֹת! הִנֵּס הֵיךָ עֲצוּם, כִּיּוֹן שְׁתִּינּוֹק קָטָן, כִּי דוֹד שְׁלִי, הֵיךָ דְקוֹת סְפוּרוֹת לְפָנָי כֵּן בְּמַרְפֶּסֶת שֶׁם שִׁחַק לְהַנְּאִתּוֹ, וְרַק בְּנִס נִכְנַס הַבֵּיתָה וְנֻצַּל!"

טִיְלִים מֵעַל לְבֵית שְׁמֶשׁ

יוֹם שְׁשִׁי עָרַב שֶׁבַת קֹדֶשׁ פְּרָשַׁת בְּהַר - בַּחֲקֵתִי, תִּשְׁפִּי"ג.

בְּיָמִים הָאֲחֵרוֹנִים אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל סוּעֶרַת, טִיְלִים מִתְּעוֹפְפִים לְכָל עֶבֶר זוֹרְעִים הָרֵס וְחָרְבוּ, וְה' יִתְבָּרַךְ בְּרַב רַחֲמָיו לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן וּבְרַב רַחֲמָיו שׁוֹמֵר עַל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִכָּל פְּנֵעַ, כְּשִׁגְם בְּעָרֵי יְרוּשָׁלַיִם וְהַסְבִּיבָה זְכוּ' לְשִׁמְעַ קוֹלוֹת נִפְץ אֲדִירִים. וְאָכֵן נְסִים רַבִּים אֶרְעוּ לְכְמָה מְאֻנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. רְסִיסִים וְחֻלְקִים מֵהַטִּילִים הַתְּעוֹפְפוּ בְּיוֹם שְׁשִׁי לְעֶבֶר שְׁכוּנָה חֲרָדִית בְּבֵית שְׁמֶשׁ, כְּשֶׁהַסְּפוּר שֶׁסְפָרְנוּ מִקֶּדֶם (סְפוּר אֲמִתִּי) הוּא אֶחָד מִנֵּי רַבִּים, וְה' יִתְבָּרַךְ יְצִילֵנוּ לְגַמְרֵי מַהֲגֵלוֹת בְּקָרוֹב.

הַמְּלַמֵּד קָרָא לְיְלָדִים לְהַכְנִס אֶל הַחִידָר וְשָׂאֵל: "מִי יוֹדַע מָהֵי הַמַּהִירוֹת שֶׁל טִיְלִי?" מְסַפֵּר יְלָדִים הַבִּיעוּ אֶת יְדִיעוֹתֵיהֶם וְהַתְּחִילוּ לְהִתְנַחֵךְ בֵּינֵיהֶם, אֶף הַמְּלַמֵּד הִמְשִׁיךְ הַקְּשׁוֹת: "מִי יוֹדַע אִיזָה דְבָר יְכוֹל לְפָרַח בְּמַהִירוֹת כְּפּוֹלָה וּמְכַפֶּלֶת לְאִין שְׁעוֹר מְאֻשֵׁר טִיל אוֹ מְטוֹס?" ---

וְהַמְּלַמֵּד סִפֵּר: "לְפָנָי כְּמֵאֲתִים שְׁנָה חֵי יְהוּדֵי צְדִיק שֶׁכָּל הַנְּהַגוֹתָיו וְכָל מַעֲשָׂיו הָיוּ בְּזִרְיוֹת וּבְמַהִירוֹת עֲצוּמָה. לְדַגְמָא, כְּאִשֵּׁר הֵלֵךְ לְמַקְוֵה בְּכָל בֶּקָר, הוּא טָבַל בְּכַזָּאת מַהִירוֹת עַד שֶׁבָּתוֹךְ רְגָעִים סְפוּרִים הוּא כְּבָר הֵיךָ מַחוּץ לְמַקְוֵה, וְאֶף אֶחָד לֹא יָכַל לְטָבַל בְּמַהִירוֹת שֶׁכַּזָּאת. גַּם כְּשֶׁהֵיךָ כּוֹתֵב מִכְּתָבִים אוֹ חֲדוּשֵׁי תּוֹרָה הֵיךָ הַקְּלָמוֹס פּוֹרַח מִתַּחַת יָדוֹ עַד שֶׁזְרִיזוֹתוֹ הֵיטָה לְפָלֵא בְּעֵינָי כָּל רוֹאֵיו... הַיּוֹדְעִים אֲתֶם מִי הֵיךָ הַיְהוּדֵי הַצְּדִיק הַזֶּה? הֵיךָ זֶה מוֹהֲרַ"ת תְּלַמִּידוֹ הַקְּרוֹב שֶׁל רַבְּנּוֹ הַקְּדוֹשׁ! זְרִיזוֹתוֹ שֶׁל רַבִּי נִתָּן הֵיטָה כָּה גְדוֹלָה עַד שֶׁאֶפְלוּ רַבְּנּוֹ ז"ל הַתְּפַעֵל מְגַדֵּל זְרִיזוֹתוֹ, וְאָמַר שֶׁבּוֹדָאֵי זִכְרָה מוֹהֲרַ"ת לְהִיּוֹת עַל יְדֵי זֶה רוּעָה נֶאֱמָן..."

לְהֵיכָן נַעֲלֵם הַזָּקוּן!?

כְּשֶׁרַבִּי נִתָּן עוֹד הֵיךָ יָלַד, הוּא הִגִּיעַ לְבֵית הַכְּנָסֶת וְהֵלֵךְ לְעֶבֶר הַמְּזַרְח' שֶׁם יָשַׁב סָבִיב רַבִּי יִצְחָק... יַחַד עִם עוֹד יְהוּדִים זְקֵנִים.

אז הוא לומד, אבל כשיש איזה טרדה קטנה, הוא מתבטל מלמוד לגמרי.

מוהרנ"ת דבר הרבה עם רבי ברוך ולמד אותו את עצתו הנפלאה של רבנו שגם מעט זה טוב, וכן למד אותו כיצד ללמד, אבל עובר עוד חדש ועוד חדש, ורבי ברוך עדין לא משתנה, עדין כלם חושבים שהוא מתמיד ורבי נתן רואה שהוא לא לומד בכלל... רבי נתן לא התיאש ודבר אתו עוד ועוד עד שבמשך כל החורף התחיל רבי ברוך להתקדם, ולמד יותר מבתחלה, אך עדין רבי נתן רצה שברוך יזכה ללמד הרבה יותר. כך המשיך רבי נתן לחזק אותו עד שבאמצע הקיץ התעורר לבבו של רבי ברוך והתחיל להתמיד בלמודו בהתמדה גדולה ונפלאה, והיה מתמיד גדול שש שנים רצופים והספיק לגמור במשך שנים אלו את כל ארבעה חלקי שלחן ערוך עם כל המפרשים! ובתוך כך השתנה רבי ברוך לטובה גם בשאר דברים... לבסוף הוא נהיה דין!

כשרבי נתן ראה שדברי רבנו הקדוש פועלים את פעלתם, הוא המשיך לדבר עם עוד אנשים וגם הם התקדמו מעט מעט והתחילו להתעורר להתפלל בכונה ונסעו לציון הקדוש של רבנו הקדוש באומן...

מעט מעט בכל עת

רבי נתן מסיים לספר: "וכן עזרני השם יתברך מעט מעט בכל עת..."

לפעמים גם אנחנו מנסים להתמיד בלמוד ואנחנו לא מצליחים... אנו מתאמצים להתפלל בכונה ולא בדיוק 'הולך' לנו. ובכלל אנו כוספים לנסע לציון ועובר זמן רב ואני עדין לא מגיעים לאומן... אבל, אסור להתיאש, אפלו רבי נתן כבר כמעט התיאש, הוא ראה שפמה שהוא מדבר מרבנו ועצותיו עדין שום דבר לא קורה, אך רבי נתן המשיך בעקשנות וכוך לאט לאט הצליח להכניס את רבי ברוך להתמדה, עד שקבל פח להאיר את כל העולם באורו של רבנו - עד היום הזה!

גם אנו לא נתיאש, מצד אחד נזכר שהזמן פורח במהירות עצומה יותר מבלון פורח ואפלו יותר מחללית... אך מצד שני לא נבהל ולא נתבלבל, נלמד קצת, נשתדל להתפלל ברכה אחת בכונה וכוך נזכה לקבלת התורה בהר סיני, תורה חדשה לגמרי!

על פי: כוכבי אור אנשי מוהר"ו ט"ו, שיח שרפי קדש א תרצ"ז, ימי מוהרנ"ת פב-פג

התורה

מאמר

צריך להרבות באהבת הברים ולא לחשב שאני יפסיד מזה, כי באמת מרויחים מזה הרבה יותר ממה שאנחנו שומכים מזה.

זמן ללמד... הוא כמעט הלך החוצה להעביר את הזמן עד מנחה אך לפתע הוא נזכר בדברי רבנו - "מעט גם הוא טוב!!" מיד נכנס לבית המדרש ולמד קצת אחר כך אמר לעצמו: 'אלמד עוד קצת, ועוד מעט', עד שנהיה מתמיד עצום!

כך גם אנחנו, לפעמים לא שמנו לב ודברנו זמן רב במקום ללמד, לפעמים אנחנו חושבים, 'ממילא עוד מעט כבר נגמר הסדר של החזרה, מה יש לי מהכמה דקות שנשארו...' אך רבנו מלמד אותנו שנחשיב את המעט, ואם כל דקה תהיה חשובה אצלנו, נזכה להיות מתמידים גדולים כמו רבי נתן...

היודעים אתם; אפלו ה'מתמיד של העיר', אם הוא לא יעריך את המעט, הוא כבר לא ילמד בכלל! כך היה בזמנו של מוהרנ"ת.

אפשר להאיר בעולם!?

היה זה לאחר פטירתו של רבנו הקדוש, רבי נתן נשאר לבד, הוא לא ידע שהוא עתיד להאיר את אורו של רבנו לכל העולם... הוא התישב בבית מדרש ישן בבגרביל ולמד לעצמו את השעורים שהוא קבע לעצמו. מספר לנו רבי נתן:

"וישבת בבית המדרש ולמדתי בתמימות פוסק" (- שלחו ערוך) ושאר ספרי קדש, ונעלם ממני, ולא ידעתי שעדין אפשר גם עכשו להאיר בנפשות ישראל לעוררם לה' יתברך באמת כפי מה שקבלתי מרבנו ז"ל, אך לא יכלתי להתאפק, והייתי מספר ומדבר בתמימות עם בני הנעורים מהתכלית של זה העולם ובתוך דברי הייתי מספר להם מעוז נוראות נפלאות תורותיו ושיחותיו ומעשיותיו ועצם נוראות גדלת קדשתי של רבנו עד שהתחילו דברי להכנס בלבם קצת ונתעורר לבם קצת לחשב על תכליתם... אחר כך נחלש דעתי כל כך עד שכמעט שכחתי בכל ההתחזקות..."

מדוע נחלשה דעתו של רבי נתן? כי הוא ראה שפמה שהוא מדבר עם בני הנעורים, ומעוררם לעבודת ה', אך הוא ראה שעדין דבריו לא עושים פעולה מספקת אצלם, הם נתעוררים קצת אבל לא משתנים לטובה. ולכן רבי נתן כמעט התיאש מלקרב אותם אל ה' יתברך. בבית המדרש בו רבי נתן ישב ולמד, היה אברו צעיר, ושמו 'ברוך'. הוא היה מהאברכים המבחרים והיה מפלא בלמוד עד שכל בני העיר החשיבו את רבי ברוך למתמיד של העיר... אך רבי נתן התבונן וראה שברוך כלל לא לומד... רק כשהכל רגוע ויש הרבה זמן, או

שבועות באלכסנדריא

שנת תקפ"ב, אלכסנדריא.

רבי נתן היה שרוי בעצומו של מסע אל ארץ ישראל, לאחר שנים של געגועים והשתוקקות לזכות להגיע אל ארץ ישראל, הספינה התנדנדה בינות לגלים הסוערים, ואז שכב מוהרנ"ת בחלשה גדולה יחד עם ידידו למסע 'רבי יהודה-אליעזר'. לאחר מכן, כשהגלים שקטו והים נח מזעפו חזרו לאיתנם.

ביום חמישי ג' סיון הגיעה הספינה לאלכסנדריא (עיר גדולה במצרים) בשלום ושלוה. רבי יהודה אליעזר נשאר בספינה לשמור על החפצים, ואלו רבי נתן ירד מהאניה ונסע בסירה קטנה יחד עם הקפיטן אל עבר העיר. כשהגיעו אל העיר התחיל הקפיטן לעבר ברחובות העיר, ורבי נתן צועד אחריו ואינו יודע לאן לפנות, הכל היה מוזר ומשנה בעיניו, מלבושים מעניינים, שפה משנה, ואין לו עם מי לדבר... לפתע הזמין ה' שני יהודים מקומיים שהתחילו לקרב את רבי נתן ושאלו אותו לשלומם ברמזים, כי הם גם כן לא הבינו את שפת האידיש, ואף הלשון הקדש' שהיתה שגורה על לשונם היתה שונה לגמרי מההברה של האשכנזים, ומוהרנ"ת בקש מהם אם הם יכולים להביא אותו אל הרב החכם.

הרב שאתו מוהרנ"ת כן הצליח לשוחח יותר טוב, כיון שהיה תלמיד חכם שלח אותו עם איזה איש, עד שלבסוף הגיע רבי נתן למשה הגבאי, שהיה צורך. משה קבל אותו בחביבות ורבי נתן הסביר לו שהוא צריך לחזור אל הספינה, לקחת את החפצים ולחזור יחד עם רבי יהודה אליעזר אל העיר אלכסנדריא. הרי בעוד שלשה ימים כבר חג השבועות ועדין אין לו משג איך יביא את החפצים אל העיר... משה הגבאי נסה לעזור לו ושלח אותו עם נער אחד שילך עם רבי נתן אל הים. הם הולכים יחד, עד שהגיעו אל חוף הים.

בתחלה הם בכלל הגיעו למקום הלא-נכון, לא היתה שם שום ספינה, הנער הלך לברר ואנשי המקום פנו אותם אל מקום אחר בחוף, שם עמדו ספינות קטנות להוביל

אנשים אל האניות הגדולות. רבי נתן עמד שם אובד עצות, לנגד עיניו הוא רואה מאות אוניות ענקיות (!) ואין לו משג מהי האניה 'שלו'. הספנים שאלו את הנער: לאיזה ספינה רצונך לשיט? הנער לא ידע להשיב, רבי נתן מסתובב מכאן לשם מנסה למצא קצה חוט, אך לשוא. השעות חולפות, עוד מעט השמש שוקעת ורבי נתן והנער חוזרים על עקבותיהם לביתו של משה הגבאי.

למחרת רחם ה' על רבי נתן ונזדמן לו יהודי ושמו אהרן. אהרן עזר שוב לרבי נתן ללכת אל החוף, והוא שכר ספינה קטנה, כשבדרך הם חולפים ליד ספינות מלחמה מפחידות אך ברוך ה' אף אחד לא נגע בהם לרעה. אך גם יום זה הסתיים ללא הצלחה. הגיע ערב שבת! לאחר מאמצים רבים בעזרתו של אהרן, שכרו ספינה עם שני ערביים קטנים. הם התחילו לשיט יחד, בדרך הם פגשו ספינה קצת יותר גדולה שם ישבו גוים גדולים יותר, אהרן ורבי נתן עברו אליהם, והם כבר ידעו לשיט לעבר האזור של ספינתו של רבי נתן. רבי נתן צועק בקול: "יהודה אליעזר" - "יהודה אליעזר" אבל אין קול ואין עונה... לפתע התקרבו לספינתו הגדולה של מוהרנ"ת ללא כוונה, ופתאום הבחינו בו המלחים ומיד התחילו לצעק לעברו וקראו ליהודה אליעזר לבוא מספר מוהרנ"ת: "וגדל השמחה שהיה לי אז, כשזכיתי לראות אותו אין לשער..."

סוף סוף הם נפגשו, יהודה אליעזר מהר להביא את החפצים וכך הם חזרו אל העיר לכבוד שבת. במוצאי שבת חל הלילה הראשון של שבועות, בביתו של משה הגבאי התקבצו כמה יהודים ולמדו שם כל הלילה, כשבעל הבית מחלק קפה, ולפנות בקר הגישו לצבור יין-שרף עם מרקחת של קלפות תפוזים. הספרדים התחילו לשיר שירות ותשבחות מיוחדים ורבי נתן רוח נחת והתענג על הנגינים, אחר כך הלך לטבל במקוה ולאחר התפלה אכלו כמנהגם ארוז עם חלב ודבש... הם גם רקדו יחד בשמחה. ולאחר שבועות הפליג רבי נתן לצידון והגיע לארץ ישראל!

סיפור

מספר מוהרנ"ת: "וגדל השמחה שהיה לי אז, כשזכיתי לראות אותו אין לשער..."

שעשועון ילדים

קבלת התורה

- א. מהי הסגולה לקבלת התמדה בתורה?
- ב. ילד שהוא עסוק ואין לו זמן ללמוד, מה יעשה?
- ג. כיצד זוכים להרגיש את הנעימות שיש בתורה?
- ד. ילד ששוכח מה שהוא לומד, כיצד נתן לחזקו?
- ה. מי שמתייגע בתורה עד שהוא זוכה להבין, למה עוד הוא זוכה?
- ו. ילד שלומד ולא מבין מה שלומד, מה השי"ת עושה אצו?
- ז. מה צריכה להוציא מפל דבר שלומדים? (לקוטי עצות, ערך פלמוד תורה)

עקב תקלה טכנית
לצערינו לא נערכה
בחודש אייר הגרלה,
הזוכה בהגרלה של חודש אייר
וכן התשובות מחדש אייר
יופיעו א"ח בניליון הבא,
עמכם הסליחה

הרב והתלמיד

משה קבל תורה מסיני ומסרה
ליהושע, וכן בכל דור התורה
מסורה מרב לתלמיד. מי
היו תלמידיהם המבוקשים
של הצדיקים הבאים: ואלו
ספרים קדושים גלו?

1. משה רבנו.
2. רבי שמעון בר יוחאי.
3. האר"י הקדוש.
4. הפעל שם טוב.
5. רבנו הקדוש נ.נ.מ.ח.
6. אליהו הנביא.

זכות: 7. מצא את המלים:
"קבלת התורה". "הרב
והתלמיד".

ז	ו	ה	ר	ה	ק	ד	ו	ש	ר	א
כ	ת	ר	ש	מ	ט	ו	ב	ה	ב	ג
ד	ב	ב	ע	ר	מ	ע	ז	ר	י	ש
י	ה	ו	ש	ע	ב	נ	נ	ו	נ	י
ו	ה	ת	ל	מ	י	ד	ע	ת	ת	ב
ב	ח	ו	מ	ש	י	ת	צ	ה	נ	י
ר	ה	כ	ת	ב	י	ו	ח	ת	מ	א
ה	ש	ה	א	ר	י	ר	י	ל	ב	ב
ל	י	ק	ו	ט	י	ה	י	ב	ר	א
ח	מ	ו	ה	ר	נ	ש	מ	ק	ס	ט
ר	ח	י	י	מ	ו	י	ט	א	ל	י
א	ל	י	ש	ע	ה	נ	ב	י	ב	א

את התוצאה הסופית יש לשלח בכתב ברור וקריא עד לתאריך כ' שבט בלבד, לפקס המערכת: 02-37-318-077 או להקליט את התשובות בקול ברור בטלפון המערכת: 02-539-63-63 בשלוחה 7 בלבד, יש לציין באופן ברור שם וכתבת מגורים וטלפון בין הפותרים נכונה יגרל זכוי של 50 ש"ח ברשת חגיגות ספרי "אור החיים"!

קורא את גיליונות "אבה"?

**פתחוק! נהנה! אבל החוברות עדיין
לא מגיעות לאזור המגורים שלך?
אל תשאיר את האור לעצמך!!!**

הידעת!

לא אחת,
גיליונות שנפתחו
לגפרי באקראי
גרמו לקירוב
נפשות לאורו
של הרבי,
ועוררו התקרבות
מחודשת אל
הקדושה.

10 גיליונות - 150 ₪
20 גיליונות - 200 ₪
כל 10 גיליונות נוספים
בתשלום 50 ₪ נוספים

מהיום תוכל לקבל חבילת גיליונות
להפצה באזורך **בתשלום ספלי עבור ההוצאות בלבד.**
ניתן לצרף בשמחה חברים נוספים ויחדיו
להשתתף בהפצה החשובה כל כך.

אם גם אתה רוצה להאיר את העולם פנה אלינו עוד היום: 02-6237686 שלוחה 3